

EESTI STATISTIKA

KUUKIRI

RECUEIL MENSUEL

DU

BUREAU CENTRAL DE STATISTIQUE DE L'ESTONIE

1932

APRILL

SISUKS PEALE MUU:

Kindlustuseseltsid 1930 a.

Riigi metsamajandus 1930/31 m.-a.

Siseveeteede tegevus 1931 a.

Täiendusekoolid 1928-31 a.

Palgaolud tööstuses 1931 a.

Nr. 125(4)

TALLINN

Nr. 125(4)

RIIGI STATISTIKA KESKBÜROO
BUREAU CENTRAL STATISTIQUE DE L'ESTONIE

SISUKORD

TABLE DES MATIÈRES

	Lhk.		Page
Kindlustuseseltsid 1930 a. — V. Feldman	197—211	<i>Sociétés d'assurance en 1930 . . . . .</i>	197—211
Riigi metsamajandus 1930/31 m.-a. — B. Tiisman	212—218	<i>Forêts d'État et l'économie forestière en 1930/31</i>	212—218
Siseveeteede tegevus 1931 a. — A. Valkenklaui	219—223	<i>Voies navigables intérieures en 1931 . . . . .</i>	219—223
Täiendusekoolid 1928-31 a. — A. Lepp	223—231	<i>Écoles de continuation de 1928-31 . . . . .</i>	223—231
Palgatööd tööstuses 1931 a. — R. Sõrmus	231—245	<i>Gains dans l'industrie en 1931 . . . . .</i>	231—245

ALALISED TABELID — TABLEAUX PERMANENTS

(Standard-
numerat-
sioon)

(Numération
permanente)

Tab. 1. Väliskaubandus veebruaris	246
2. Väliskaubandus muude riikidega veebruaris	248
3. Tähtsamate ainete väliskaubandus veebruaris	248
4. Tollimatte läbilask veebruaris	250
5. Riigirandteed jaanuaris	251
6. Tallinna sadama tegevus märtsis	252
7. Eesti Panga äriais 31. XII. 32	252
10. Erapankade äriais 1. XI. ja 1. XII. 31	62*
11. Tähtsamate ühispankade äriais 1. XI. ja 1. XII. 31	62*
12. Riigi aissetulekud veebruaris	253
13. Valuuta hinnad Tallinna börsil märtsis	253
14. Vahatüüpi piiridest ülesõitnud märtsis	189*
15. Linnade rahvastik märtsis	260
16. Liikvel olev raha	190*
18. Pankadevahelise arvekoja tegevus	"
19. Protestitud vahendid	"
20. Kapitali emissioonid	"
21. Tööstustootang	"
22. Loomataudid	"
23. Tapamajade tegevus	"
24. Suurtingihinnad veebruaris ja märtsis	254
25. Toiduainete maksumus kalorilise sisalduse järgi 1926—32	256
26. Turuhinnad märtsis	256
27. Elumaksumusindeksid	256
28. Suurütügindeksid	256
29. Töötgurg jaanuaris ja veebruaris	257-258
30. Tööstusettevõtted ja töölolu 1. märtsiks	250
31. Tööõnnetused tööstusettevõtetel veebruaris	260
32. Tööstusettevõtte arvu liikumise indeksid	260
33. Nakkushaigused detsembris ja jaanuaris	196*

Tab. 1. Commerce extérieur en février	246
2. Commerce extér. avec les autr. pays en février	248
3. Commerces extér. des princip. articles en février	248
4. Activités des bureaux douaniers en février	250
5. Chemins de fer en janvier	251
6. Mouvement du port de Tallinn en mars	252
7. Bilans de la Banque d'Estonie le 31. XII. 32	252
10. Situation financière des banques privées au 1. XI. et 1. XII. 31	62*
11. Bilans des princip. banques coopér. au 1. XI. et 1. XII. 31	62*
12. Recettes de l'État en février	253
13. Cours du change à Tallinn en mars	253
14. Nombre de personnes ayant passé les confins de la République en janvier et février	189*
15. Mouv. de la populat. dans les villes en mars	260
16. Billets en circulation	190*
17. Mouvement de la chambre de compensation	"
18. Effets protestés	"
19. Émissions des capitaux	"
20. Production de quelques industries	"
21. Épidémiologies	"
22. Fonctionnement des abattoirs	"
24. Prix de gros en février et mars	254
25. Coût des denrées alimentaires à la base de leur valeur nutritives 1926—32	256
26. Prix de détail en mars	256
27. Nombre-indices du coût de la vie	256
28. Nombre-indices des prix de gros	256
29. Marché du travail en janvier et février	257-258
30. Entreprises industrielles et leur main-d'œuvre au 1. mars	250
31. Accidents du travail dans les entreprises industrielles en février	260
32. Nombre-indices du mouvement du nombre de la main-d'œuvre dans les entrepr. industr.	260
33. Maladies contagieuses en décembre et janvier	196*

* Viimased andmed ilmunud eelmistes kuukirjades.

Par * sont désignées les tableaux parus dans les NN précédents.

KINDLUSTUSESELTSID 1930 a. SOCIÉTÉS D'ASSURANCE en 1930.

Sisu : 1. Kindlustuseseltside arv, lhk. 197. 2. Äriseis, lhk. 197. 3. Tulud ja kulud, lhk. 198. 4. Tulekindlustus, lhk. 200. 5. Elukindlustus, lhk. 202. 6. Veokindlustus lhk. 202. 7. Muud kindlustusealad, lhk. 202.

1. Kindlustuseseltside arv. 1930 a. teotses kindlustuse alal 10 aktsiaseltsi (1929 a. 10) ja 9 suuremat vastastikku kindlustuseltsi (1929 a. 10); viimaste hulgest langes välja Eesti koguduste kindlustuselts, milline lõpetas tegevuse. Mainitud selts toimetas tule-, elu-, koduloomade ja rahekahjude kindlustamist.

Seltside arv üksikute kindlustusalade järgi kujunes järgmiseks:

	1930	1929	1928	1927	1926	1925	1924
Tulekindlustuse alal	18	19	19	19	17	16	16
Elukindlustuse „	9	9	9	8	7	4	4
Veokindlustuse „	10	8	8	8	8	8	8
Omnetusekindlustuse „	6	6	6	5	5	4	3
Murdvargusekindl. „	11	8	7	6	6	5	2
Klaasikindlustuse „	8	6	6	5	5	4	4
Koduloomade kindl. „	6	6	5	8	6	7	5
Rahekindlustuse „	4	5	5	4	1	1	1

Võrreldes eelmise aastaga vähenes kindlustuseltside arv tule- ja rahekindlustuse alal 1 võrra, Eesti kog. kindl.-seltsi väljalangemise tõttu; seltside arv püsis endisena elu- (langes välja E. kog. kindl.-selts ja tuli juurde Põhja Kotkas), õnnetuse- (langes välja Eesti Union ja tuli juurde „Eesti”) ja koduloomade (langes välja E. kog. kindl.-selts ja tuli juurde „Oma”) kindlustuse alal ning suurenes 2 võrra veo-

kindlustuse (tuli juurde „Talu” ja a.-s. Hansa), 3 võrra murdvarguse (tuli juurde Eka, Oma ja Hansa) ja 2 võrra klaasikindlustuse alal (tuli juurde „Eka” ja „Oma”). Arvude suurenemine oli põhjustatud osalt tegevusala laienemisest, osalt arvestuse muutusest; nimelt, varemalt arvestasid üksikud seltsid mitu ala ühiselt, näit. Eka murdvarguste ja klaasikindlustuse koos tulekindlustusega j.n.e.

2. Äriseis. Bilans.

Kindlustuseseltside bilans suurenes üldse 18,9% (1930 a. 7 476,2 tuh. kr, 1929 a. 6 289,7 tuh. kr), aktsiaseltsil 23,2% (1930 a. 5 658,6, 1929 a. 4 591,0 tuh. kr) ja vastast. kindlustuseseltsil 7,0% võrra (1930 a. 1 817,6, 1929 a. 1 698,7 tuh. kr.). Äriseisusumma kahanes 3 aktsiaseltsil ja 1 vastast. kindlustuseseltsil 6,0—53,4% võrra; tühtlasi osutas kahanemist mainitud seltside äriläbikäik (saadud preemiad). Kõigil teistel seltsel kasvas bilansisumma suuremal või vähemal määral (3,9—171,5%). Silmapaistvamalt suurenesid aktsiaseltsil kinnisvarad (+151,2%), mida tuleb panna peamiselt ühe seltsi (Eka) arvele, nõudmised kindlustuseseltside vastu (+73,0%), saada olevad preemiad, agendid ja deebitorid (+23,1%), preemia tagavara (+22,7%) ja kohustused kindlustuseseltside vastu (+49,2%) ning mainitud aktive ja passivate

Arvete seis 31. XII.

	1 000 kr				%			
	Aktsiaseltsid		Vast. kindl.-seltsid		Aktsiaseltsid		Vast. kindl.-seltsid	
	1930	1929	1930	1929	1930	1929	1930	1929
Aktiva.								
Kassa pangad	1 434,5	1 350,5	407,0	362,0	25,3	29,4	22,4	21,3
Väärtp., hüpot.	936,7	982,0	53,2	41,9	14,8	21,4	3,9	2,4
Kinnisvara	864,4	344,1	529,1	529,1	15,8	7,5	29,1	31,1
Kindlustuseseltsid	939,5	540,2	415,4	388,6	16,6	11,8	22,8	21,7
Veksid	111,7	180,6	64,0	63,8	2,0	3,9	3,5	3,8
Maksm. pr. agendid, deebit.	1 307,4	1 062,2	256,0	219,8	23,1	23,1	14,2	13,0
Muud	164,4	131,4	92,9	113,5	2,9	2,9	6,1	6,7
Kokku	5 658,6	4 591,0	1 817,6	1 698,7	100	100	100	100
Passiva.								
Omakapital	885,8	888,2	90,4	83,1	15,6	19,4	5,5	5,2
Preem. ja kahjude tagav.	2 354,1	1 944,4	653,0	726,2	41,6	42,3	30,2	42,3
Kindlustuseseltsid	1 568,0	1 049,4	559,6	351,1	27,7	22,9	30,8	20,7
Agendid, krediid. j.n.e.	372,1	320,2	235,9	307,5	6,6	7,0	13,2	13,1
Muud	480,6	388,7	261,7	225,8	8,5	8,4	14,3	13,2
Kokku	5 658,6	4 591,0	1 817,6	1 698,7	100	100	100	100

osatähtsus enamasti suurenes tunduvalt. Vastast. kindlustuseseltsel suurenesid osatähtsusest kassa, väärt-paberid, nõudmised ja kohustused kindlustuseseltside vastu, saadaolevad preemiad, agendid ja deebitorid, omakapitalid ja muud passivad. Üldiselt omakapitali ja preemia tagavara (preemia tagavaral on osalt üld-tagavarakapitali iseloom) osasuurus aktsiaseltsel ka-hanes (1930 a. 54,6%, 1929 a. 58,5%), vastast. kind-lustuseseltsel kasvas (1930 a. 33,8%, 1929 a. 32,9%); kohustused esimesil kasvasid (1930 a. 37,2%, 1929 a. 33,4%) ja viimaseil kahanesid (1930 a. 52,3%, 1929 a. 54,3%). Valdamisil olevate varade ehk mahutus-kapitali (kassa, hoiusummad, väärt-paberid, kinnis-varad) osa bilansis vähenes aktsiaseltsel 58,3% 1929 a. — 55,4% 1930 a. ja vastast. kindlustuseseltsel vast-tavalt 54,8% — 54,4% (absoluutselt mõlemal rühmal suurenes) ning nõudmiste summa suurenes esimesil 38,8%—41,7% ja viimaseil 38,5%—40,5% bilansist. Aktsiaseltsel jätkus likviidsete varade suhteline vähe-nemine, nimelt langes kassa ja hoiusummadele 1930 a. 25,3% ja 1929 a. 29,4% bilansist; vastast. kindlus-tuseseltsel kasvasid mainitud varad vastavalt 21,3%— —22,4%.

Suureneva majandusliku kitsikuse mõju kind-lustuseseltsel avaldus peamiselt saadaolevate pree-miate, agentidelt ja deebitoridelt saada olevate summade kasvus, väheses preemiatulu juurekasvus ning arvatavasti ka kindlustusekahjude suurenemis-es, eriti tulekindlustuse alal.

3. Tulud ja kulud. Tulude-kulude tasakaalusum-ma suurenes üldse 15,7%, akt-siaseltsel 19,1% ja vastast. kindlustuseseltsel 8,0% võrra (1930 a. üldse 12 053,2 tuh. kr, aktsiaseltsel 8 679,6 tuh. kr, vastast. kindlustuseseltsel 3 373,6 tuh. kr; 1929 a. vastavalt 10 414,3 tuh. kr, 7 290,0 tuh. kr ja 3 124,3 tuh. kr). Võrdlemise suure juurekasvu peapõhjuseks oli kindlustusekahjude järsk suurene-mine, eriti aktsiaseltsel, mistõttu suurenes samuti edasikindlustuseseltside kahjude osa, milline, esinedes seltside aruandeis tuluna, suurendas viimase summat. Võrreldes eelmise aastaga suurenesid tuludest saadud preemiad (üldse 5,7%, aktsiaseltsel 4,2% ja vastast. kindlustuseseltsel 8,8%), edasikindlustuseseltside osa kahjudest (vastavalt 54,2%, 75,2% ja 11,1%), preemia tagavara ettekanne (18,2%, 19,8% ja 11,8%) saadud komisjon, poliisimaks ja muud tulud ning vähenes eel-miste aastate kahjude tagavara ülejääk (üldse ja aktsiaseltsel). Kuludest suurenesid kindlustuse kahjud (üldse 34,8%, aktsiaseltsel 48,4% ja vastast. kindlus-tuseseltsel 11,1%), edasikindlustuse preemiad (4,3%, 4,5% ja 3,8%), preemiatagavara (20,9%, 22,7% ja 11,8%), komisjon — agentidele ja edasikindlustuse-seltsel, eelmiste aastate kahjude tagavara puudujääk (üldse ja aktsiaseltsel) ja muud kulud ning vähenesid kustutused ja mahakirjutused (üldse ja vastast. kind-lustuseseltsel). Osasuuruselt muutusi suuremal määral aktsiaseltsel saadud preemiad (1930 a. 41,0%, 1929 a. 46,8%), edasikindlustuseseltside kahjude osa (1930 a.

24,2%, 1929 a. 16,5%), tekkinud kahjud (1930 a. 29,3%, 1929 a. 23,5%) ja makstud edasikindlustuse preemiad (1930 a. 24,2%, 1929 a. 27,0%). Kindlustuse-kahjude erakordne suurenemine põhjustas tunduva muutuse üksikute tulu- ja kululiikide vahekorras. Vastast. kindlustuseseltsel suurenesid kahjud võrdle-misi väiksel määral ning tulude-kulude protsentarvud võnkusid väheemas ulatuses, näit., langes kahjudele 1930 a. 32,5%, 1929 a. 31,6%, edasikindlustuse pree-miale 1930 a. 28,7%, 1929 a. 29,8% j.n.e.

Kindlustusekahjude suure tõusu põhjustas pea-miselt aktsiaseltsel tekkinud üks suurkahju tule-kindlustuse alal (Rotermanni tehased). See asjaolu siiski ei mõjutanud seltside tegevusetulemust halven-davalt, kuna lõviosa mainitud kahjust, nagu harilikult suurkahjude puhul, läks edasikindlustuseseltside arvele. Aktsiaseltside kanda jäänud kindlustusekahjude summa isegi vähenes ligi 70 tuh. kr võrreldes eelmise aastaga ning kuna samal ajal nettopreemiad suurenesid ligi 50 tuh. kr, siis tulude ja kulude vahekord kujunes üldiselt eelmisest aastast soodsamaks, vaatamata sellele, et kuludest tunduvalt suurenes agentidele makstud komisjon (+69 tuh. kr). Kui aktsiaseltside aruannete järgi puhaskasu osutab siiski langust, siis on selle põhjuseks suhteliselt suure preemiatagavara soetamine.

Preemiatagavarana nähti ette 408 tuh. kr võrra suurem summa kui 1929 a. ning seega moodustas preemia juurekasv kaheksakordse nettopreemia juure-kasvu summa. Sellest selgub, et preemiatagavaral osalt puudub kuluiseloom.

Vastast. kindlustuseseltsel suurenesid nettopree-miad kui ka nettokahjud, kuid suuremal määral esi-mesed ja selle järelduusel paranes tulude ja kulude vahekord ja saavutatud tulemus. 1930 äriaasta lõpetas 9 aktsiaseltsi ja 4 vastast. kindlustuseseltsi ülejäägiga, mille summa oli esimesil 103,2 tuh. kr ja viimaseil 5,8 tuh. kr (1929 a. 9 aktsiaseltsil 150,0 tuh. kr 6 vastast. kindlustuseseltsil 8,4 tuh. kr), 1 aktsia-selts 13,0 tuh. kr kahjuga (1929 a. 1 aktsiaseltsil 1,7 tuh. kr, 1 vastast. kindlustuseseltsil 27,5 tuh. kr) ning 4 vastast. kindlustuseseltsi tulude-kulude tasa-kaaluga (1929 a. 3 vastast. kindlustuseseltsi). Üld-tulemuseks oli aktsiaseltsel 117,2 tuh. kr puhaskasu, mis moodustas nende põhikapitalist 17,5% (1929 a. 21,7%) ja üksikuil seltsel 0,6%—46,3%. Vastast. kindlustuseseltsel oli puhaskasu 5,8% osa- ja taga-varakapitalist (1929 a. kahju 21,7%).

Operatsioonitulude ja -kulude alal aset leidnud vahekordade muutusi selgitab järgnev tabel, milles arvati — kindlustusemaksuks saadud preemia ja poliisimaks, arvatud maha edasikindlustuseseltsel makstud komisjon, edasikindlustuse kuluks — makstud edasikindlustusepreemia, arvatud maha saadud komisjon ja edasikindlustuseseltside kahjude osa; arvesse ei võetud saadud ja makstud intressid, kinnisvarade tulud ja kulud, mahakirjutamised j.n.e. Kindlustuse-

	1 000 kr			%		
	1930	1929	1928	1930	1929	1928
Kõigil kindlustuseal. kokku:						
Saadud kindlustusemaksud . . .	5 698	5 414	4 857	100	100	100
Brutto kahjud	3 642	2 702	2 138	63,9	49,9	44,0
Edasikindlustusekulud	424	428	011	-7,4	7,9	12,6
Preemia tagavara suurenemine	487	359	448	8,5	6,6	9,2
Agentide komisjon	812	717	626	14,3	13,2	12,0
Ärikulud	1 191	1 260	1 074	20,9	23,3	22,1
Ülejääk	-10	-52	-40	-0,2	-0,9	-0,8

maksud suurenesid 5 414 tuh. kr 1929 a. — 5 698 tuh. kr 1930 a. (+5,2%); operatsioonikuludest kasvasid bruttokahjud 49,9% 1929 a. — 63,9% 1930 a. kindlustusemaksu summast, preemiatagavara suurenemine vastavalt 6,6%—8,5%, agentide komisjon 13,2%—14,3%, ja kahanesid — edasikindlustusekulud 7,9%—7,4% (s. o. 15,3% võrra, nimelt ületasid 1930 a. edasikindlustuse alal tulud-kulused) ja ärikulud 23,3%—20,9%. Kulude suurenemine andis 17,0% ja vähenemine 17,7% ning üldse moodustas vähenemine 0,7% saadud kindlustusemaksude summast.

Edasikindlustuseseltsid.

	Said preemiad			Maksid kindl.-kahjusid			Maksid komisjone			Said kasu		
	1930	1929	1928	1930	1929	1928	1930	1929	1928	1930	1929	1928
	1 000 kr.											
Üldse	3 070	2 944	2 653	2 750	1 783	1 397	744	732	645	-424	429	611
Aktiaseltsid	2 102	2 011	2 032	2 102	1 199	1 141	488	480	481	-498	332	410
Vast. kindlustuseseltsid	968	933	621	648	584	256	256	252	164	64	97	201
	%											
Üldse	100	100	100	89,6	60,6	52,7	24,2	24,8	24,3	-13,8	14,6	23,0
Aktiaseltsid	100	100	100	100	59,6	50,2	23,2	23,9	23,6	-23,2	16,5	20,2
Vast. kindlustuseseltsid	100	100	100	67,0	62,8	41,2	20,4	27,0	26,4	6,6	10,4	32,4

Edasikindlustamist toimusid aktsiaseltsid peamiselt välismaal ja vastast. kindlustuseseltsid kodumaal, nimelt läks edasikindlustuse preemiasid üldse välismaale 73,9%, kodumaale 26,1%; aktsiaseltsel vastavalt 92,1% ja 7,9% ning vastast. kindlustuseseltsel 34,4% ja 65,6% (1929 a. üldse 72,9% ja 27,1%, aktsias. 92,3% ja 7,7%, vast. k.-s. 31,1% ja 68,9%).

Teotsemise alal välismaa seltsega saavutati järgmisi tulemusi: meie kindlustuseseltsid maksid välismaa seltsele üldse 2 436,7 tuh. kr (1929 a. 2 422,1 tuh. kr), sellest preemiana 2 270,4 tuh. kr (1929 a. 2 146,5 tuh. kr), komisjonina ja kahjutasuna 166,3 tuh. kr (1929 a. 275,6 tuh. kr) ning said välismaa seltselt üldse 2 828,0 tuh. kr (1929 a. 2 050,0 tuh. kr), sellest preemiana 180,4 tuh. kr (1929 a. 262,7 tuh. kr) ja komisjonina ning kahjutasuna 2 647,6 tuh. kr (1929 a. 1 787,3 tuh. kr). Seega osutus ülejääk meie seltside kasuks 391,3 tuh. kr (1929 a. puudujääk 372,1 tuh. kr), millest langes antud kindlustuste arvele 377,2 tuh. kr ja välismaa seltselt vastuvõetud edasikindlustusele 14,1 tuh. kr.

Tab. 3 kujutab operatsioonituluseid ja -kuluseid ning tegevuse tulemusi üksikute kindlustusealade järgi. Tuludeks arvati oma arvele jäänud preemia (netto) ja poliisimaksu summa ning kuludeks — oma arvele jäänud kahjude, preemiatagavara suurenemise ja äri-

Operatsioonikulud ületasid tuluseid 10 tuh. kr võrra (1929 a. 52 tuh. kr võrra) ja seega tulemus paranes võrreldes eelmise aastaga. Tegevuse tulemuse muutuse ebaühtlus operatsiooni tulude-kulude ja üldtulude-kulude alal (esimesil paranes, viimaseil halvenes) olenes „muudest kuludest“ (ärikulud), milliste operatsiooni arvutusse kuuluv osa kahanes, muu osa aga kasvas.

Edasikindlustuseseltsel kujunes 1930 a. tulemuse poolest ebasoodsaks, eriti tehingute alal aktsiaseltsel. Nende poolt viimaseile tasutud kindlustuse kahjud ja komisjon ületasid saadud preemiad ning neil tuli maksta juure üldse 424 tuh. kr ehk 13,8% nende poolt saadud preemiasid ja aktsiaseltsel 488 tuh. kr ehk 23,2%. Tehinguid vastast. kindlustuseseltsel saavutati 64 tuh. kr ülejääki (6,6% vastavast preemiast). 1929 a. edasikindlustuseseltsid said kasu üldse 429 tuh. kr (14,6%), aktsiaseltselt 332 tuh. kr (16,5%) ja vastast. kindlustuseseltselt 97 tuh. kr (10,4%).

kulude (mitmesugused ärikulud ja makstud komisjon, arvatud maha saadud komisjon) summad.

Tulekindlustuse alal vähenes nettopreemia ja poliisimaksu summa üldse 4,3% (1930 a. 1 659,3 tuh. kr, 1929 a. 1 734,3 tuh. kr) ja aktsiaseltsel 13,3% (1930 a. 868,8 tuh. kr, 1929 a. 1 001,3 tuh. kr) ning suurenes vastast. kindlustuseseltsel 7,9% võrra (1930 a. 790,5 tuh. kr, 1929 a. 732,5 tuh. kr); üldsummast langes poliisimaksule vastavalt 32,8%, 44,1%, ja 20,3%, kuna üksikül seltsele oli poliisimaksu osa 4,4—92,0%, olenedes peamiselt oma arvele jäetud preemia osa suurusel. Aktsiaseltsel kahanesid nettokahjud 36,9% 1929 a. — 28,2% 1930 a., preemia tagavara +5,1%—1,5% (=6,8%) ja kasvasid nettoärikulud vastavalt 52,5%—59,3% nettopreemiasummast (absoluutselt vähenesid samuti). Vastast. kindlustuseseltsel suurenesid kahjud 50,2% 1929 a. — 52,3% 1930 a. ja vähenes preemiatagavara juurekasv 1,0%—0,7% ning ärikulud 48,4%—45,2% nettopreemia summast. Tulekindlustuse alal saavutatud kasu suurenes aktsia- (1930 a. 14,0%, 1929 a. 5,5% preemiast) ja vastast. kindlustuseseltsel (1930 a. 1,8%, 1929 a. 0,4%). Kahjuga lõpetas 1 aktsia- ja 4 vastast. kindlustuseseltsi (1929 a. 3 aktsia ja 2 vastast. kindlustuseseltsi); selle põhjuseks oli 2 juhul kõrge kahju ja ärikuulu, 2 juhul intensiivne preemia kasv ja 1 juhul kõrge kindlustuse kahju.

Elukindlustuse alal saadud nettopreemia ja poliisimaks suurenes summalt 33,7% võrra (1930 a. 1 029,3 tuh. kr, 1929 a. 769,7 tuh. kr), kusjuures juurekasvu osutas ainult preemia, kuna poliisimaks püsis summalt endisena (1930 a. 65,8 tuh. kr, 1929 a. 65,1 tuh. kr) ja kahanes osasuuruselt 8,4% 1929 a. — 6,4% 1930 a. Teotsenud 9 seltsist suurenes saadud nettotulu kaheksal (neist tegutses 1 esimest aastat elukindlustuse alal) ja vähenes 1 seltsil. Kindlustusekahjud suurenesid 8,2% 1929 a. — 11,7% 1930 a. (1930 a. 120,7 tuh. kr, 1929 a. 62,9 tuh. kr), võnkudes üksikuil seltsel 0,0—17,1% (1929 a. 0,0—10,5%); suuremad arvud langesid enamasti pikemat aega tegutsenud seltsile. Ärikulud suurenesid summalt ja kahanesid osasuuruselt 52,8% 1929 a. — 51,9% 1930 a. Mainida tuleb, et suurem osa seltsel näitas ärikulud (palgad j.n.e.) üldsummana, mistõttu need arvatuti preemiate alusel üksikute alade järgi, ka neil juhtudel kui jaotus oli viidud läbi seltsi aruandes. Selle talitusviisi järelduel enamasti kasvasid ärikulud elukindlustuse- ja kahanesid peamiselt tulekindlustuse alal. Üksikuil seltsel ärikulud olid 0,0—179,0% saadud nettopreemia ja poliisimaksu summast (1929 a. 45,2—295,2%). Preemiatagavara juurekasv kahanes 48,8% 1929 a. — 46,6% 1930 a.; üksikuil seltsel juurekasvule langes 0—51,1% preemiast. Kasuga lõpetas 2 ja kahjuga 7 seltsi. Kahju peapõhjuseks oli suur preemiatagavara juurekasv ja osalt kõrge ärikulu. Tuleb pidada silmas, et saadud %, millised omavad suurema tähtsuse elukindlustuse alal, pole võetud arvesse.

Veokindlustuse alal jätkus saadud nettopreemia ja poliisimaksu summa kahanemine (1930 a. 126,7 tuh. kr, 1929 a. 151,0 tuh. kr). Samal ajal kasvasid järsult kahjud (1930 a. 44,4%, 1929 a. 18,4%) ja ärikulud (1930 a. 87,4%, 1929 a. 55,6%) ning preemiatagavara suurenes eelmise aasta kahanemise asemel (1930 a. +6,8%, 1929 a. —7,8%). Tulude ja kulude vahekorral halvenemise järelduel osutus tegevuse tulemuseks 18,1% puudujääk (1929 a. ülejääk 33,8%). Kasu esines 2 ja kahju 6 seltsil.

Õnnetusekindlustuse alal nettotulu suurenes 30,6% võrra (1930 a. 36,3 tuh. kr, 1929 a. 27,8 tuh. kr), kindlustusekahju kahanes 67,6% 1929 a. — 16,5% 1930 a. ja ärikulu vastavalt 38,5%—35,0% (summalt suurenes) ning preemiatagavara juurekasv suurenes 4,7%—9,7% nettopreemiast. Tegevuse tulemuseks oli ülejääk üldse (38,8%, 1929 a. puudujääk 10,8%) ja 4 seltsil (29,7—78,6%), puudujääk 1 seltsil (—20,0%) ning tulude-kulude tasakaal 1 seltsil.

Murdvargusekindlustuse alal suurenes saadud tulu 36,0% (1930 a. 15,5 tuh. kr, 1929 a. 11,4 tuh. kr) ja preemiatagavara (1930 a. +15,5%, 1929 a. — 2,6%) ning vähenes kindlustusekahju (1930 a. 36,8%, 1929 a. 64,9%) ja ärikulu (1930 a. 41,3%, 1929 a. 43,0%). Üldtulemuseks oli 6,4% suurune ülejääk (1929 a. puudujääk 5,8%). Üksikuist seltsist saavutas 7 üle- ja 3 puudujäägi ning 1 seltsil

olid tulud ja kulud tasakaalus. Puudujäägi põhjustas 1 juhul kõrge kahju, 1 juhul suur preemiatagavara juurekasv ja 1 juhul kõigi kululiikide kõrgus.

Klaasikindlustuse nettopreemia ja poliisimaksu summa suurenes 51,7% (1930 a. 9,1 tuh. kr, 1929 a. 6,0 tuh. kr). Kuludest kahanesid suhteliselt kindlustusekahjud (1930 a. 36,2%, 1929 a. 53,8%) ja ärikulud (1930 a. 35,2%, 1929 a. 36,7%) ning kasvas preemiatagavara (1930 a. +20,9%, 1929 a. —8,3%). Tegevuse tulemusena esines kasu üldse (1930 a. 7,7%, 1929 a. 18,3%) ja 7 seltsil ning kahju 1 seltsil, mille põhjustasid võrdlemisi kõrge kahju ja suur preemiatagavara juurekasv.

Koduloomade kindlustuse alal vähenes tulu 8,3% (1930 a. 16,7 tuh. kr, 1929 a. 18,2 tuh. kr); kuludest vähenesid kindlustusekahjud (1930 a. 79,0%, 1929 a. 87,9%) ja suurenesid ärikulud (1930 a. 48,5%, 1929 a. 42,3%). Preemiatagavara kahanemine jätkus, kuid eelmisest aastast väiksemal määral (1930 a. — 1,2%, 1929 a. — 17,6%). Tegevuse tulemuseks oli puudujääk üldse (1930 a. — 26,3%, 1929 a. — 12,6%) ja 4 seltsil, mille peapõhjuseks olid kõrged kindlustusekahjud.

Rahelikindlustuse nettotulu püsis endisel tasemel (1930 ja 1929 a. 1,0 tuh. kr), kuna kindlustusekahju (1930 a. 0,0%, 1929 a. 90,0%) ja ärikulu (1930 a. 40,0%, 1929 a. 60,0%) järsult kahanesid, mistõttu mainitud ala andis suhteliselt kõrget ülejääki (1930 a. 60,0%, 1929 a. puudujääk 210,0%).

4. Tulekindlustus.

Assurance contre l'incendie.

Tulekindlustuste summa kasv üldse 10,1% (1930 a. 1 045 milj. kr, 1929 a. 949 milj. kr), aktsiaseltsel 1,1% (1930 a. 488 milj. kr, 1929 a. 482 milj. kr) ja vastast. kindlustuseseltsel 19,4% (1930 a. 558 milj. kr, 1929 a. 467 milj. kr). Juurekasv oli väiksem eelmisest aastast vastavalt 46,6%, 84,4% ja 37,9% võrra ning sündis aktsiaseltsel otsekoheste kindlustuste ja vastast. kindlustuseseltsel otsekoheste kui ka edasi-kindlustuste arvel.

	1 000 kr		%
	1930	1929	1930
	1929=100		
Tulekindlustuste üldsumma aasta lõpul	1045 089	949 320	110,1
Sellest aktsiaseltsid	487 570	482 311	101,1
„ vast. kindlustuseseltsid	557 519	467 015	119,4
Kindlustuste summa suurenes	95 763	179 333	59,4
Sellest aktsiaseltsid	5 259	33 008	15,6
„ vast. kindlustuseseltsid	90 504	145 725	62,1
Otsekoheste kindlustuste summa	728 043	681 198	106,9
Sellest aktsiaseltsid	443 063	432 373	102,5
„ vast. kindlustuseseltsid	284 980	248 825	114,5
Otsek. kindlustuste summa suurenes	46 845	73 358	63,9
Sellest aktsiaseltsid	10 690	41 382	25,8
„ vast. kindlustuseseltsid	36 155	31 976	113,1

Otsekindlustuste summa, mis vastab kodumaa asuvate objektide ligikaudsele väärtusesummale, suurenes üldse 6,9% (1930 a. 728 milj. kr, 1929 a. 681 milj. kr), aktsiaseltsel 2,5% (1930 a. 443 milj. kr, 1929 a. 432 milj. kr) ja vastast. kindlustuseseltsel 14,5% võrra (1930 a. 285 milj. kr, 1929 a. 249 milj. kr) ning juurekasvu summast langes 22,8% esimeste ja

77,2% viimaste kasuks. Üksikuist seltsist suurenes kindlustuste summa 7 aktsia- ja 8 vastast. kindlustuseseltsil ning vähenes 2 aktsia- ja 1 vastast. kindlustuseseltsil. Kindlustuste üldsummast jätsid oma riisikole aktsiaseltsid 1930 a. 25,5%, 1929 a. 28,3% (1930 a. 124 milj. kr, 1929 a. 136 milj. kr) ja vastast. kindlustuseseltsid vastavalt 37,6% ja 38,1% (1930 a. 210 milj. kr, 1929 a. 178 milj. kr). Aktsiaseltside kindlustuste üldarv pole teada, kuna 1 selts seda ei teatanud, kuid igatahes mainitud arv ei võinud palju ületada otsekindlustuste arvu — 83 849 (1929 a. 78 054). Vastast. kindlustuseseltsel oli üldarv 517 213, sellest otsekindlustused 58 041 ehk 11,2% (1929 a. 270 955, 56 996 ja 21,0%). Suuremad vastast. kindlustuseseltsid toimivad edasikindlustamist peamiselt omavahel, mistõttu ühed ja samad kindlustused võivad neil esineda mitu korda. Mainitud asjaolu peamiselt tingiski kindlustuste üldarvu ja summa suuruse neil; kindlustuste tegelikku seisu kujutavad õigemini vastavad otsekindlustuste arvud.

Kindlustuste arv.

	1930		1929		%
	1930	1929	1930	1929	
	1929=100				
Otsekoheste kindlustuste arv	141 300	135 050	105,1		
Sellest aktsiaseltsid	83 849	78 054	107,4		
„ vast. kindlustuseseltsid	58 041	56 996	101,8		
Keskmine ühe kindlustuse summa (kr)	5 131	5 044	101,7		
Sellest aktsiaseltsid	5 284	5 539	95,4		
„ vast. kindlustuseseltsid	4 910	4 366	112,5		

Otsekindlustuste arv suurenes üldse 5,1%, aktsiaseltsel 7,4% ja vastast. kindlustuseseltsel 1,8%, seega juurekasv oli esimesil suurem ja viimaseil tunduvalt väiksem vastavate summade juurekasvust. Selle järeldusel kujunes keskmine ühe kindlustuse summa üldse 1,7% (1930 a. 5 131 kr, 1929 a. 5 044 kr) ja vastast. kindlustuseseltsel 12,5% (1930 a. 4 910 kr, 1929 a. 4 366 kr) suuremaks ning aktsiaseltsel 4,0% (1930 a. 5 284 kr, 1929 a. 5 539 kr) väiksemaks eelmisest aastast. Lahkumine mõlema rühma summa suuruses vähenes 1 173 kr 1929 a. — 374 kr 1930 a.

Tulekindlustuste preemiate ja kahjude summa.

	Brutto				Netto			
	1 000 kr		%		1 000 kr		%	
	1930	1929	1930	1929	1930	1929	1930	1929
Preemiat ja poliisimaksumid	4 045	4 029	100,4	100	1 659	1 734	95,7	100
Sellest:								
aktsiaseltsid	2 385	2 442	97,7	100	860	1 002	86,7	100
„ vast. kindlustuseseltsid	1 660	1 587	104,6	100	790	732	107,0	100
	% preemia summast							
Kahjud	3 137	2 283	77,5	56,7	671	750	40,4	43,2
Sellest:								
aktsiaseltsid	2 101	1 360	88,1	55,7	252	382	29,0	38,2
„ vast. kindlustuseseltsid	1 036	923	62,4	53,2	410	368	53,0	50,2

Tulekindlustuse preemia ja poliisimaksumid kasvas üldse 0,4% (1930 a. 4 045 tuh. kr, 1929 a. 4 029 tuh. kr) ja vastast. kindlustuseseltsel 4,6% (1930 a. 1 660 tuh. kr, 1929 a. 1 587 tuh. kr), ning

kahanes aktsiaseltsel 2,3% (1930 a. 2 385 tuh. kr, 1929 a. 2 442 tuh. kr). Samal ajal otsekindlustuste preemia ja poliisimaksumid summa suurenes üldse 1,0% (1930 a. 3 076 tuh. kr, 1929 a. 3 046 tuh. kr), aktsiaseltsel 1,3% (1930 a. 2 171 tuh. kr, 1929 a. 2 142 tuh. kr) ja vastast. kindlustuseseltsel 0,1% (1930 a. 905 tuh. kr, 1929 a. 904 tuh. kr). Selgub, et otsekindlustuste summa kasv oli intensiivsem vastavast preemia summa kasvust, aktsiaseltsel tähtsusetu määral ja tunduvalt vastast. kindlustuseseltsel ning seega tulekindlustuse preemiad jätkasid juba aastaid kestnud suhtelist (preemiamäärade) kahanemist. Selle nähtuse peamiseks põhjuseks tuleb pidada seltside vahelist teravat võistlust. Otsekindlustuse 1 000 kr kohta langes preemiana ja poliisimaksumina aktsiaseltsel 1930 a. 4,90 kr, 1929 a. 4,95 kr ja vastast. kindlustuseseltsel vastavalt 3,17 kr ja 3,63 kr ning kahjana esimesil 1930 a. 4,24 kr, 1929 a. 2,51 kr ja viimaseil 1,79 kr

Keskmine preemia- ja kahjusumma kindlustusesumma 1 000 kr kohta.

	Preemiat kr		Kahjud kr	
	1930	1929	1930	1929
Otsekoheste kindlustused	4,22	4,47	3,28	2,30
Sellest: aktsiaseltsid	4,90	4,95	4,24	2,51
„ vast. kindlustuseseltsid	3,17	3,63	1,70	2,11

ja 2,11 kr. Seltside kasuks minev preemia ülekaal vähenes mõlemal rühmal, aktsiaseltsel peamiselt kahjude kasvu ja vastast. kindlustuseseltsel preemia kahanemise järeldusel. Eriti suur oli kahanemine aktsiaseltsel, mistõttu nende vaheltkasu, mis varem oli suurem vastast. kindlustuseseltside omast, osutus nüüd väiksemaks. (Tegelikult vähenemine ei riivanud aktsiaseltsi, vaid edasikindlustuseseltsi). Kindlustuse kahjud suurenesid üldse 37,4% (1930 a. 3 137 tuh. kr, 1929 a. 2 283 tuh. kr), aktsiaseltsel 54,5% (1930 a. 2 101 tuh. kr, 1929 a. 1 360 tuh. kr) ja vastast. kindlustuseseltsel 12,2% (1930 a. 1 036 tuh. kr, 1929 a. 923 tuh. kr). Preemiate ja kahjude vahetõttu üldsummas (brutto) halvenes, nimelt langes kahjudele üldse 1930 a. 77,5%, 1929 a. 56,7%, aktsiaseltsile vastavalt 88,1% ja 55,7% ning vastast. kindlustuseseltsile 62,4% ja 53,2% preemia ja poliisimaksumid summast; nettosummades paranes vahetõttu üldse (kahjud 1930 a. 40,4%, 1929 a. 43,2%) ja aktsiaseltsel (29,0% ja 38,2%) ning halvenes vastast. kindlustuseseltsel (53,0% ja 50,2%).

Otsekoheste tulekindlustuste kahjude arv ja keskmine kahjusumma.

	Otsekoheste tulekindlustuste kahjude arv		Keskmine ühe kahjusumma kr	
	1930	1929	1930	1929
Üldse	1 199	1 029	1 994	1 566
Sellest aktsiaseltsid	773	646	2 432	1 682
„ vast. kindlustuseseltsid	426	383	1 199	1 369

Otsekindlustuste kahjude arv jätkas kasvu 1930 a. Juurekasv moodustas üldse 16,5%, aktsiaseltsel 18,6% ja vastast. kindlustuseseltsel 12,3%. Keskmine ühe

kahju summa suurenes üldse (1930 a. 1 904 kr, 1929 a. 1 566 kr) ja aktsiaseltsel (1930 a. 2 432 kr, 1929 a. 1 682 kr) ning vähenes vastast. kindlustuseseltsel (1930 a. 1 199 kr, 1929 a. 1 369 kr). Esimese summa suures kasvus avaldub eelmainitud suurtulekahju mõju.

5. Elukindlustus. Elukindlustuste üldsumma *Assurance sur la vie.* suurenes 20,4% (1930 a. 27,7 milj. kr, 1929 a. 23,0 milj. kr) ja otsekindlustuste summa 20,4% (1930 a. 27,1 milj. kr, 1929 a. 22,5 milj. kr). Üksikuist seltest kahel kahanesid ja seitsmel kasvaid summad. Kindlustuste arv suurenes üldse 22,0%

	Arv	Summa 1000 kr	Kesk- mine ühe kindlustu- se kr
1930			
Surma puhuks	17 384	25 381	1 460
Sellest otsekoheised kindlustused	16 796	24 849	1 479
Määruseaegse elamise puhuks	2 062	2 283	1 107
Sellest otsekoheised kindlustused	2 062	2 283	1 107
1929			
Surma puhuks	14 206	21 183	1 482
Sellest otsekoheised kindlustused	13 644	20 669	1 515
Määruseaegse elamise puhuks	1 639	1 830	1 122
Sellest otsekoheised kindlustused	1 639	1 830	1 122

(1930 a. 19 446, 1929 a. 15 935) ja otsekindlustusil 23,4% (1930 a. 18 858, 1929 a. 15 283), seega arvu kasv oli veidi suurem summa kasvust ja seetõttu kahanes pisut keskmine ühe kindlustuse summa (surma puhuks 1930 a. 1 460 kr, 1929 a. 1 482 kr; määruseaegse elamise puhuks 1930 a. 1 107 kr, 1929 a. 1 122 kr). Ühe kindlustuse keskmise summa järgi otsustades, olid suures ülekaalus väikekindlustused, milline asjaolu võimaldas seltsel tösta võrdlemisi kõrgele omariisikot, nimelt oli omariisikol kindlustusist surma puhuks 67,9% ja määruseaegse elamise puhuks 93,7% (1929 a. vastavalt 63,2% ja 99,6%) ning üksikul seltsel vastavalt 6,4%—89,0% ja 56,3%—100%. Saadud preemiad kasvasid üldse 28,7% (1930 a. 1 305,0 tuh. kr, 1929 a. 1 013,9 tuh. kr) ja otsekindlustuste preemiad 29,0% (1930 a. 1 284,0 tuh. kr, 1929 a. 995,0 tuh. kr) ning kindlustuse kahjud üldse 76,5% (1930 a. 184,6 tuh. kr, 1929 a. 104,6 tuh. kr) ja otsekindlustuste kahjud 80,4% (1930 a. 180,2 tuh. kr, 1929 a. 99,9 tuh. kr). Preemiad ja kahjud suurenesid ka suhteliselt, eriti suurel määral viimased. Otsekoheste elukindlustuste 1 000 kr kohta keskmiselt saadi preemiat ja poliisimaksu 49,75 kr (1929 a. 47,12 kr) ja tekkis kahjusid 6,64 kr (1929 a. 4,43 kr).

Tegelikest kahjust suuremal määral kasvasid nende hulgas esinevad poliisi tagasiostud, nimelt kasvas nende summa 102,9% võrra. Sellise tagasiostude kasvu tingisid suurelt osalt suurenevad majanduslikud raskused, mis sundisid paljuid kliente omakindlustuselepinguid annulleerima. Kahjud sagesid 119,8% võrra (1930 a. 277, 1929 a. 126 juhtumit) ja ühtlasi vähenes keskmine kahjusumma 830 kr 1929 a. — 666 kr 1930 a., millise liikumise peapõhjuseks olid viimase aasta rohkearvulised, kuid väike-

summalised poliisi tagasiostud. Tagasiostude üldarv pole teada, kuid olevate andmete järgi neile langeb kaugelt üle poole kahjuste üldarvust. Poliisi tagasiostude arvu ja summat üksikute seltside järgi kujutab järgnev tabel:

	Arv	Summa kr	Sellest oma ar- vele jää- nud kr
Eka	93	10 702	10 157
Eesti Lloyd	...	26 315	18 520
Oma	33	3 390	3 260
Põhja Kinnitusselts	...	843	—
Eesti Union	...	979	791
Eesti	13	1 635	917
Eeks	8	407	337
Talu	—	—	—
Kokku	...	44 271	28 991
1929 „	...	21 814	19 472

6. Veokindlustus.

Assurances sur les transports.

Veokindlustuse alal jätkus tagasiostude, milles inimpeamiselt üldise majandusliku surutise mõjul vähenenud kaupade vedu. Kindlustuste üldsumma vähenes 22,1% (1930 a. 53 milj. kr, 1929 a. 68 milj. kr), saadud preemiad 11,7% (1930 a. 341,2 tuh. kr, 1929 a. 386,5 tuh. kr), kuna kahjusid tekkis 2,8% võrra eelmisest aastast rohkem (1930 a. 222,6 tuh. kr, 1929 a. 217,6 tuh. kr), kusjuures suurenenud langes tervena kasko (peamiselt autokasko) arvele (1930 a. 160,0 tuh. kr, 1929 a. 100,0 tuh. kr), mille kindlustusesumma näitas samuti kasvu, kuid tunduvalt väiksemat kui kahjud.

Vastuvõetud veokindlustused (1 000 kr.)

	Üldse		Otsekohe. kindl.	
	1930	1929	1930	1929
Üldse	53 488	68 265	50 542	64 300
Sellest: kasko	9 411	7 815	8 078	6 074
kaubad	35 063	51 225	33 843	49 013
väärtusaadused	8 024	9 225	8 021	9 213

7. Muud kindlustuse-

alad.

Autres assurances.

Õnnetusekindlustuse alal suurenesid kindlustuste arv (töölise kindlustusi 1930 a. 359, 1929 a. 212; üksikute isikute kindl. 1930 a. 251, 1929 a. 179) ja summa (+23,9%) ning preemia (1930 a. 91,0 tuh. kr, 1929 a. 71,7 tuh. kr), kuna kahjud veidi kahanesid (1930 a. 51,0 tuh. kr, 1929 a. 51,9 tuh. kr).

Murdvargusekindlustus jätkas kasvu; kindlustuste summa alal see moodustas 68,9% (1930 a. 12,5 milj. kr, 1929 a. 7,4 milj. kr), preemiate alal 29,4% (1930 a. 33,0 tuh. kr, 1929 a. 25,5 tuh. kr) ja kahjuste alal 19,1% (1930 a. 16,2 tuh. kr, 1929 a. 13,6 tuh. kr.)

Koduloomade kindlustuste summa suurenes 31,5% (1930 a. 884 tuh. kr, 1929 a. 672 tuh. kr), preemiad 19,9% (1930 a. 30,7 tuh. kr, 1929 a. 25,6 tuh. kr) ja kahjud 8,9% (1930 a. 27,0 tuh. kr, 1929 a. 24,8 tuh. kr). Kasv sündis tervena edasikindlustuste arvel, kuna vastavad otsekindlustuste arvud osalt püsisid endisel tasemel (kindlustustesumma), osalt kahanesid.

Klaasi ja rahekahjude kindlustuste summad suurenisid, esimene 13,0% (1930 a. 364 tuh. kr, 1929 a. 322 tuh. kr) ja viimane 10,0% (1930 a. 186 tuh. kr, 1929 a. 169 tuh. kr), preemiad vastavalt 43,5% (1930 a. 8,9 tuh. kr, 1929 a. 6,2 tuh. kr) ja 22,7% (1930 a.

2,7 tuh. kr, 1929 a. 2,2 tuh. kr), kuna kahju püsis endises suuruses klaasikindlustuse (3,4 tuh. kr) ja vähenes järsult rahekahjude kindlustuse alal (1930 a. 0,3 tuh. kr, 1929 a. 3,3 tuh. kr).

Kindlustuseseltside kohta varem Keskbüroo väljaandets ilmunud artiklid ja andmed:

Kindlustuseseltsid 1929 a., V. Feldman, Eesti Statistika nr. 115(6), 1931 a., lhk. 369—381.
 Kindlustuseseltsid 1928 a., V. Feldman, Eesti Statistika nr. 103(6), 1930 a., lhk. 345—358.
 Kindlustuseseltsid 1927 a., V. Feldman, Eesti Statistika nr. 91(6), 1929 a., lhk. 341—353.
 Kindlustuseseltside tegevus 1926 a., V. Feldman, Eesti Statistika nr. 74 (1), lhk. 35—49, 1928 a.
 Kindlustuseseltside tegevus 1924—25 a., V. Feldman, Eesti Statistika nr. 64 (3), lhk. 134—148, 1927 a.
 Kindlustuseseltside tegevus 1923 a., V. Feldman, Eesti Statistika nr. 42(9), 1925 a.
 Kindlustuseseltside tegevus 1920—22 a., V. Feldman, Eesti Statistika nr. 29 (8), 1924 a.

Tab. 1. a) Üksikute seltside äri seisum summad 31. XII — Bilans d'après les sociétés 31. XII.

	1 000 kr — En 1 000 kr					%				
	1930	1929	1928	1927	1926	1930	1929	1928	1927	1926
Eestimaa kindritus-aktisiaselts „Eka“	1 757,0	1 358,8	1 208,0	1 084,7	817,1	23,5	21,6	24,5	24,6	23,8
Eesti kindritus-aktisiaselts „Polaris“	1 194,1	1 000,4	928,5	924,4	694,3	16,0	15,9	17,5	20,9	20,3
Kinnitus-aktisiaselts „Eesti Lloyd“	1 124,4	876,3	701,4	526,6	397,4	15,0	13,9	13,2	11,9	11,6
Eesti onavalitsuste kinnitus-aktisias. „Oma“	627,4	521,5	382,0	286,2	250,5	8,4	8,3	7,2	6,5	7,6
Põhja kinnitusselts	481,9	283,9	271,9	228,6	172,7	3,8	4,5	5,1	5,2	5,0
Kinnitus aktisiaselts „Eesti Union“	198,9	237,3	154,6	119,8	94,3	2,7	3,8	2,9	2,7	2,8
Kinnitus aktisiaselts „Turis“	137,7	169,2	184,0	186,8	110,6	1,8	2,7	3,5	4,1	3,2
Kinnitus aktisiaselts „Hansa“	150,9	95,8	77,7	111,3	67,6	2,0	1,5	1,4	2,5	2,0
Aktieholaget „Hansa“	11,6	24,9	25,2	19,8	24,0	0,2	0,4	0,5	0,4	0,7
Põhja-Saksa kinnitusselts	23,8	22,9	22,5	20,4	23,5	0,3	0,4	0,4	0,5	0,7
Aktisiaseltsid kokku — Sociétés par actions	5 658,6	4 591,0	4 045,8	3 502,6	2 661,0	75,7	73,0	76,2	79,3	77,7
Kindlustusselts „Eesti“	596,8	490,1	340,0	278,8	235,1	8,0	7,8	6,4	6,3	6,9
Esimene eesti kinnitusselts „Eeks“	642,3	683,1	615,0	460,5	402,2	8,6	10,9	11,6	10,4	11,8
Eesti ühistegelise kindlustus-keskselts	336,7	298,7	185,4	117,2	99,6	4,5	4,7	3,5	2,7	2,9
Ühistegelise kinnitusselts „Talu“	131,4	110,0	59,0	43,0	23,1	1,7	1,8	1,1	1,0	0,7
Eesti koguduste kinnitusselts	—	66,1	32,8	11,4	—	—	1,0	0,6	0,3	—
Kinnisv-oman. kinnitusselts „Maja“	84,7	31,2	13,9	—	—	1,1	0,5	0,3	—	—
Narva vastastikune tulekinnitusselts	11,8	8,4	6,3	—	3,6	0,2	0,1	0,1	—	0,0
Põhja Kotkas	6,7	4,9	3,0	1,2	1,4	0,1	0,1	0,1	0,0	—
Eesti apteekrite vastast. kinnitusselts	5,7	4,2	2,8	1,3	—	0,1	0,1	0,1	—	—
Vastastikune kinnitusselts „Tugi“	1,5	1,4	1,2	1,1	1,1	0,0	0,0	0,0	0,0	—
Vastastiku kindlustuseseltsid kokku — Sociétés d'assurance mutuelle	1 817,6	1 698,7	1 260,3	914,5	766,1	24,3	27,0	23,8	20,7	22,3
Üldse — Grand total	7 476,2	6 289,7	5 306,1	4 417,1	3 427,1	100	100	100	100	100

Tab. I. Kindlustuseseiside liikerajaline arveis 31. XII. — Bilans total détaillé des sociétés d'assurance 31. XII.

	1980 a.				1979 a.				Suuremad seltsid 1980 a. — Sociétés plus importantes (en 1980).																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																
	Aktuaselsid Sociétés par actions		Vastast. kindlustusseltsid Sociétés d'assur. mutuelle		Kokku Total		Kokku Total		Kokku Total	%	Kokku Total	%	Kokku Total	%	Kokku Total	%	Kokku Total	%																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																							
	1 000 kr	%	1 000 kr	%	1 000 kr	%	1 000 kr	%											1 000 kr	%	1 000 kr	%	1 000 kr	%	1 000 kr	%																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																															
Aktiiva — Actifs.																				Kassa — Caisse	35,9	0,6	4,7	0,3	38,6	0,5	27,5	0,4	4,5	1,5	21,2	1,9	2,8	99,7	1,9	0,3	0,6	0,6	Pangad — Banques	1 400,6	24,7	402,3	23,1	1 802,9	24,1	1 685,0	26,8	211,7	646,0	119,2	80,8	85,4	34,2	120,3	34,2	107,8	107,8	Väärtpaberid — Valeurs	696,4	12,3	26,2	1,4	722,6	9,7	790,8	12,0	79,5	238,0	348,7	37,8	—	1,3	7,8	1,9	4,2	4,2	Veksid — Effets	111,7	2,0	64,0	3,5	175,7	2,4	244,4	3,0	32,0	48,9	17,5	—	—	13,2	45,1	11,2	—	—	Hüpooteegid — Hypothèques	140,3	2,5	27,0	1,5	167,3	2,2	233,1	3,7	140,3	—	—	—	—	—	27,0	—	—	—	Kinnisvara — Immeubles	864,4	15,3	529,1	29,1	1 393,5	18,7	873,2	13,9	612,8	105,1	—	—	—	—	119,9	409,2	—	—	Kindlustusseltsid — Sociétés d'assurance	939,5	16,6	415,4	23,8	1 354,9	18,1	908,8	14,4	163,7	10,2	364,8	25,5	286,8	12,8	107,6	87,1	192,5	192,5	Agendid ja osakonnad — Agents et sections	326,3	5,8	92,0	5,1	418,3	5,6	405,0	6,4	157,8	36,4	33,0	64,7	7,6	14,2	44,7	22,0	—	—	Debitoriid — Débiteurs	388,2	6,8	66,4	3,7	454,6	6,1	389,3	6,1	124,9	9,9	85,4	92,2	29,3	10,1	44,9	10,7	—	—	Maksmata preemiad — Primes impayées	592,9	10,5	97,6	5,4	690,5	9,2	493,2	7,8	193,7	10,2	124,6	141,2	4,5	20,7	73,8	3,9	14,0	14,0	Vallasvara — Effets mobiliers	111,3	2,0	77,9	4,3	189,2	2,5	166,9	2,7	44,5	6,0	—	26,4	16,0	14,1	29,8	25,7	15,7	15,7	Muud aktiivid — Autres actifs	53,1	0,9	15,0	0,8	68,1	0,9	78,0	1,3	2,5	—	—	10,4	—	3,8	1,0	9,1	1,9	1,9	Passiiva — Passif.																				Aksia (osa) kapital — Capital	671,0	11,9	30,3	1,7	701,3	9,4	713,7	11,3	240,0	150,0	20,0	60,0	30,0	50,0	—	—	28,7	28,7	Tagavarakapital — Réserves	200,7	3,5	89,1	3,8	289,8	3,6	254,5	4,1	80,0	50,0	20,0	20,2	13,5	2,0	24,2	22,0	4,2	4,2	Erikapital — Capitaux spéciaux	14,1	0,2	—	—	14,1	0,2	8,0	0,1	6,2	—	6,4	—	1,5	—	—	—	—	—	Amortiseeritud kapital — Capit. é amortissem.	86,3	1,5	194,9	10,7	281,2	3,8	256,6	4,1	61,7	1,7	—	10,2	8,6	2,3	31,9	157,0	4,1	4,1	Preemiakäpvara — Réserve de primes ¹⁾	1 926,2	34,0	457,4	25,2	2 383,6	31,9	2 037,7	32,4	632,4	546,3	378,2	184,8	36,8	71,1	202,8	54,7	72,0	72,0	Kahjulade tagavara — Réserve des pertes ¹⁾	146,8	2,6	144,4	7,9	201,2	3,9	402,0	6,4	72,6	5,0	20,6	31,6	5,8	0,8	55,3	38,5	38,0	38,0	Kindlustusseltsid — Sociétés d'assurance	1 566,0	27,7	559,6	30,3	2 125,6	28,4	1 400,5	22,3	219,0	140,0	557,7	180,2	324,3	59,0	215,8	113,1	181,1	181,1	Agendid ja osakonnad — Agents et sections	16,2	0,3	1,5	0,1	17,7	0,2	23,6	0,4	4,2	6,9	1,0	2,5	0,1	—	—	0,2	—	—	Kreditoriid — Crédoiteurs	353,7	6,3	237,8	13,1	591,0	7,9	602,5	9,6	106,4	200,5	—	35,8	0,4	7,9	—	235,9	1,2	1,2	Tampelmaks — Timbres	15,6	0,3	8,1	0,4	23,7	0,3	20,9	0,3	3,6	5,2	—	3,1	1,0	0,7	3,7	2,4	0,5	0,5	Maksmata osakasa — Dividendes à payer	2,2	0,0	0,1	0,0	2,3	0,0	1,7	0,0	0,1	—	0,3	1,2	0,3	—	—	—	—	—	Preemia ülekannud — Primes transférées ¹⁾	281,1	5,0	56,2	3,1	337,3	4,5	230,9	3,7	143,2	—	91,2	46,7	—	—	36,6	14,6	—	—	Muud passivid — Autres passifs	249,0	4,4	52,9	2,9	301,9	4,1	180,8	2,8	100,6	19,1	25,9	47,6	4,8	4,8	26,5	13,9	8,8	8,8	Puhaskasu — Bénéfice net.	129,7	2,3	5,8	0,3	135,5	1,8	156,2	2,5	37,9	69,4	3,1	3,5	4,8	0,3	—	—	3,1	3,1	Bilans — Balance	5 658,6	100	1 817,6	100	7 476,2	100	6 289,7	100	1 757,9	1 194,1	1 124,4	627,4	431,9	198,9	596,8	642,3	336,7	336,7	336,7
Kassa — Caisse	35,9	0,6	4,7	0,3	38,6	0,5	27,5	0,4	4,5	1,5	21,2	1,9	2,8	99,7	1,9	0,3	0,6	0,6																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																							
Pangad — Banques	1 400,6	24,7	402,3	23,1	1 802,9	24,1	1 685,0	26,8	211,7	646,0	119,2	80,8	85,4	34,2	120,3	34,2	107,8	107,8																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																							
Väärtpaberid — Valeurs	696,4	12,3	26,2	1,4	722,6	9,7	790,8	12,0	79,5	238,0	348,7	37,8	—	1,3	7,8	1,9	4,2	4,2																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																							
Veksid — Effets	111,7	2,0	64,0	3,5	175,7	2,4	244,4	3,0	32,0	48,9	17,5	—	—	13,2	45,1	11,2	—	—																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																							
Hüpooteegid — Hypothèques	140,3	2,5	27,0	1,5	167,3	2,2	233,1	3,7	140,3	—	—	—	—	—	27,0	—	—	—																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																							
Kinnisvara — Immeubles	864,4	15,3	529,1	29,1	1 393,5	18,7	873,2	13,9	612,8	105,1	—	—	—	—	119,9	409,2	—	—																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																							
Kindlustusseltsid — Sociétés d'assurance	939,5	16,6	415,4	23,8	1 354,9	18,1	908,8	14,4	163,7	10,2	364,8	25,5	286,8	12,8	107,6	87,1	192,5	192,5																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																							
Agendid ja osakonnad — Agents et sections	326,3	5,8	92,0	5,1	418,3	5,6	405,0	6,4	157,8	36,4	33,0	64,7	7,6	14,2	44,7	22,0	—	—																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																							
Debitoriid — Débiteurs	388,2	6,8	66,4	3,7	454,6	6,1	389,3	6,1	124,9	9,9	85,4	92,2	29,3	10,1	44,9	10,7	—	—																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																							
Maksmata preemiad — Primes impayées	592,9	10,5	97,6	5,4	690,5	9,2	493,2	7,8	193,7	10,2	124,6	141,2	4,5	20,7	73,8	3,9	14,0	14,0																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																							
Vallasvara — Effets mobiliers	111,3	2,0	77,9	4,3	189,2	2,5	166,9	2,7	44,5	6,0	—	26,4	16,0	14,1	29,8	25,7	15,7	15,7																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																							
Muud aktiivid — Autres actifs	53,1	0,9	15,0	0,8	68,1	0,9	78,0	1,3	2,5	—	—	10,4	—	3,8	1,0	9,1	1,9	1,9																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																							
Passiiva — Passif.																				Aksia (osa) kapital — Capital	671,0	11,9	30,3	1,7	701,3	9,4	713,7	11,3	240,0	150,0	20,0	60,0	30,0	50,0	—	—	28,7	28,7	Tagavarakapital — Réserves	200,7	3,5	89,1	3,8	289,8	3,6	254,5	4,1	80,0	50,0	20,0	20,2	13,5	2,0	24,2	22,0	4,2	4,2	Erikapital — Capitaux spéciaux	14,1	0,2	—	—	14,1	0,2	8,0	0,1	6,2	—	6,4	—	1,5	—	—	—	—	—	Amortiseeritud kapital — Capit. é amortissem.	86,3	1,5	194,9	10,7	281,2	3,8	256,6	4,1	61,7	1,7	—	10,2	8,6	2,3	31,9	157,0	4,1	4,1	Preemiakäpvara — Réserve de primes ¹⁾	1 926,2	34,0	457,4	25,2	2 383,6	31,9	2 037,7	32,4	632,4	546,3	378,2	184,8	36,8	71,1	202,8	54,7	72,0	72,0	Kahjulade tagavara — Réserve des pertes ¹⁾	146,8	2,6	144,4	7,9	201,2	3,9	402,0	6,4	72,6	5,0	20,6	31,6	5,8	0,8	55,3	38,5	38,0	38,0	Kindlustusseltsid — Sociétés d'assurance	1 566,0	27,7	559,6	30,3	2 125,6	28,4	1 400,5	22,3	219,0	140,0	557,7	180,2	324,3	59,0	215,8	113,1	181,1	181,1	Agendid ja osakonnad — Agents et sections	16,2	0,3	1,5	0,1	17,7	0,2	23,6	0,4	4,2	6,9	1,0	2,5	0,1	—	—	0,2	—	—	Kreditoriid — Crédoiteurs	353,7	6,3	237,8	13,1	591,0	7,9	602,5	9,6	106,4	200,5	—	35,8	0,4	7,9	—	235,9	1,2	1,2	Tampelmaks — Timbres	15,6	0,3	8,1	0,4	23,7	0,3	20,9	0,3	3,6	5,2	—	3,1	1,0	0,7	3,7	2,4	0,5	0,5	Maksmata osakasa — Dividendes à payer	2,2	0,0	0,1	0,0	2,3	0,0	1,7	0,0	0,1	—	0,3	1,2	0,3	—	—	—	—	—	Preemia ülekannud — Primes transférées ¹⁾	281,1	5,0	56,2	3,1	337,3	4,5	230,9	3,7	143,2	—	91,2	46,7	—	—	36,6	14,6	—	—	Muud passivid — Autres passifs	249,0	4,4	52,9	2,9	301,9	4,1	180,8	2,8	100,6	19,1	25,9	47,6	4,8	4,8	26,5	13,9	8,8	8,8	Puhaskasu — Bénéfice net.	129,7	2,3	5,8	0,3	135,5	1,8	156,2	2,5	37,9	69,4	3,1	3,5	4,8	0,3	—	—	3,1	3,1	Bilans — Balance	5 658,6	100	1 817,6	100	7 476,2	100	6 289,7	100	1 757,9	1 194,1	1 124,4	627,4	431,9	198,9	596,8	642,3	336,7	336,7	336,7																																																																																																																																																																																																																																																								
Aksia (osa) kapital — Capital	671,0	11,9	30,3	1,7	701,3	9,4	713,7	11,3	240,0	150,0	20,0	60,0	30,0	50,0	—	—	28,7	28,7																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																							
Tagavarakapital — Réserves	200,7	3,5	89,1	3,8	289,8	3,6	254,5	4,1	80,0	50,0	20,0	20,2	13,5	2,0	24,2	22,0	4,2	4,2																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																							
Erikapital — Capitaux spéciaux	14,1	0,2	—	—	14,1	0,2	8,0	0,1	6,2	—	6,4	—	1,5	—	—	—	—	—																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																							
Amortiseeritud kapital — Capit. é amortissem.	86,3	1,5	194,9	10,7	281,2	3,8	256,6	4,1	61,7	1,7	—	10,2	8,6	2,3	31,9	157,0	4,1	4,1																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																							
Preemiakäpvara — Réserve de primes ¹⁾	1 926,2	34,0	457,4	25,2	2 383,6	31,9	2 037,7	32,4	632,4	546,3	378,2	184,8	36,8	71,1	202,8	54,7	72,0	72,0																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																							
Kahjulade tagavara — Réserve des pertes ¹⁾	146,8	2,6	144,4	7,9	201,2	3,9	402,0	6,4	72,6	5,0	20,6	31,6	5,8	0,8	55,3	38,5	38,0	38,0																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																							
Kindlustusseltsid — Sociétés d'assurance	1 566,0	27,7	559,6	30,3	2 125,6	28,4	1 400,5	22,3	219,0	140,0	557,7	180,2	324,3	59,0	215,8	113,1	181,1	181,1																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																							
Agendid ja osakonnad — Agents et sections	16,2	0,3	1,5	0,1	17,7	0,2	23,6	0,4	4,2	6,9	1,0	2,5	0,1	—	—	0,2	—	—																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																							
Kreditoriid — Crédoiteurs	353,7	6,3	237,8	13,1	591,0	7,9	602,5	9,6	106,4	200,5	—	35,8	0,4	7,9	—	235,9	1,2	1,2																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																							
Tampelmaks — Timbres	15,6	0,3	8,1	0,4	23,7	0,3	20,9	0,3	3,6	5,2	—	3,1	1,0	0,7	3,7	2,4	0,5	0,5																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																							
Maksmata osakasa — Dividendes à payer	2,2	0,0	0,1	0,0	2,3	0,0	1,7	0,0	0,1	—	0,3	1,2	0,3	—	—	—	—	—																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																							
Preemia ülekannud — Primes transférées ¹⁾	281,1	5,0	56,2	3,1	337,3	4,5	230,9	3,7	143,2	—	91,2	46,7	—	—	36,6	14,6	—	—																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																							
Muud passivid — Autres passifs	249,0	4,4	52,9	2,9	301,9	4,1	180,8	2,8	100,6	19,1	25,9	47,6	4,8	4,8	26,5	13,9	8,8	8,8																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																							
Puhaskasu — Bénéfice net.	129,7	2,3	5,8	0,3	135,5	1,8	156,2	2,5	37,9	69,4	3,1	3,5	4,8	0,3	—	—	3,1	3,1																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																							
Bilans — Balance	5 658,6	100	1 817,6	100	7 476,2	100	6 289,7	100	1 757,9	1 194,1	1 124,4	627,4	431,9	198,9	596,8	642,3	336,7	336,7	336,7																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																						

¹⁾ Netto.

Tab. 5. Kindlustuseltside tegevuse tulemused 1930 a. — Fonctionnement des sociétés d'assurance en 1930.

	Saadud nettopreemiad, poliis- ja portomaksud Primes nettes encaissés, polices et port.			Sellest poliis- ja portomaksud Dont police et port.		Nettokahjud Pertes nettes		Netto ärikulud Frais généraux		Preemiata- vara suurene- mine ehk vähe- nemine (—) Augmentation ou diminution de la réserve des primes		Kasu ehk kahju (—) Bénéfice ou perte		Kasu ehk kahju (—) 1929 a. Bénéfice ou perte en 1929	
	1000 kr	1 000 kr	% ¹⁾	1 000 kr	% ¹⁾	1 000 kr	% ¹⁾	1 000 kr	% ¹⁾	1 000 kr	% ¹⁾	1 000 kr	% ¹⁾	1 000 kr	% ¹⁾
a) Tulekindlustus — Assurance contre l'incendie.															
Eka	229,3	80,9	35,3	99,1	48,2	110,6	48,2	-5,4	-2,8	25,0	10,9	12,2	3,9		
Polaris	250,6	121,9	51,5	31,9	13,5	149,1	69,1	33,2	14,6	22,3	9,4	-21,6	-9,1		
Besti Lloid	140,0	56,2	40,1	33,1	23,7	93,0	66,4	-10,2	-7,9	24,1	17,2	27,1	16,4		
Oma	120,9	48,7	40,3	30,9	25,5	63,7	52,7	1,3	1,1	25,0	20,7	12,3	10,8		
Põhja kindlustuss.	45,2	23,3	51,5	10,3	22,8	21,2	46,9	-2,3	-5,1	16,0	35,4	16,1	33,0		
Besti Union	35,9	17,1	47,6	10,7	20,8	34,7	90,7	-9,5	-20,5	—	—	—	-7,2		
Turis	31,5	9,2	29,2	26,4	83,8	31,1	98,7	-22,6	-71,7	-3,4	-10,8	-2,6	-3,9		
Hansa	28,2	25,6	90,8	2,6	9,2	11,3	40,1	2,0	7,1	12,3	43,6	14,1	55,9		
Põhja Saksa kindlustusselts	1,3	0,5	38,5	0,1	7,7	0,8	61,5	—	—	0,4	30,8	0,3	27,3		
Kokku	868,8	383,4	44,1	245,1	28,2	515,5	59,3	-13,5	-1,5	121,7	14,0	55,4	5,5		
Besti	296,4	81,7	27,6	149,6	50,5	124,5	42,0	3,0	1,0	19,3	6,5	13,7	5,5		
Eeks	155,9	30,2	23,2	93,4	63,1	101,0	64,8	-39,5	-26,3	-4,0	-2,0	9,6	5,8		
Besti Ühisteg. kindl. kesks.	178,3	7,8	4,4	101,9	57,1	77,9	43,7	1,8	1,0	-3,3	-1,8	-1,1	-0,6		
Talu	99,2	18,8	18,0	53,2	53,6	42,0	42,4	0,6	0,6	3,4	3,4	3,9	3,9		
Maja	53,4	13,3	24,9	0,2	17,2	0,2	17,2	37,4	70,1	-2,4	-4,5	0,2	0,9		
Narva vast. tulekindlustuselts	3,3	—	—	1,1	33,3	1,0	30,9	1,8	54,6	-0,6	-18,2	1,0	34,5		
Põhja Kotkas	2,8	2,6	92,9	—	—	2,4	85,7	—	—	0,4	14,3	0,8	36,4		
Besti apteekrite v. k. selts	1,0	0,5	50,0	—	—	-0,4	-40,0	0,2	20,0	1,2	120,0	1,4	100		
Tugi	0,2	—	—	—	—	0,2	100	—	—	—	—	0,0	0,0		
Vast. kindl. s. kokku	790,5	160,9	20,3	413,4	52,3	357,8	45,2	5,3	0,7	14,0	1,8	2,6 ²⁾	0,4		
Üldse	1 659,3	544,3	32,8	658,5	39,7	873,3	52,6	-8,2	-0,5	135,7	8,2	58,0	3,3		
b) Elkindlustus — Assurances sur la vie.															
Eka	508,9	41,4	8,1	65,0	12,8	217,2	42,7	260,3	51,1	-33,0	-0,6	-20,7	-6,9		
Besti Lloid	188,4	6,7	3,6	32,2	17,1	108,3	57,5	68,3	36,2	-20,4	-10,8	-12,6	-5,7		
Oma	136,0	6,3	4,6	11,5	8,5	79,6	58,5	60,8	44,7	-15,9	-11,7	-7,9	-7,2		
Põhja kindl. s.	10,0	1,3	13,0	0,8	8,0	17,9	179,0	3,8	38,0	-12,5	125,0	-14,0	-222,2		
Besti Union	47,5	2,8	4,8	3,0	6,3	24,4	51,4	23,7	49,9	-3,6	-7,6	0,2	0,4		
Besti	107,3	4,1	5,7	5,5	5,1	70,3	65,5	51,9	48,4	-20,4	-19,6	-14,4	-18,7		
Eeks	14,8	0,6	4,1	1,7	11,5	4,6	31,1	2,7	18,2	5,8	30,2	-1,7	-16,4		
Talu	16,3	1,0	6,1	1,0	6,1	11,5	70,6	8,0	49,1	-4,2	-26,8	-2,8	-103,7		
Põhja Kotkas	0,1	0,1	100	—	—	0,0	0,0	—	—	0,1	100	—	—		
Kokku	1 029,3	65,8	6,4	120,7	11,7	533,8	51,9	479,5	46,6	-104,7	-10,2	-75,1 ³⁾	-9,8		
c) Veokindlustus — Assurances sur les transports.															
Eka	37,9	7,1	18,7	20,8	54,9	19,7	52,0	2,2	5,9	-4,8	-12,7	12,7	35,0		
Polaris	48,2	7,2	14,9	13,7	28,4	36,9	76,6	0,1	13,6	-11,5	-23,9	30,5	53,5		
Besti Lloid	6,9	1,3	18,8	2,0	42,0	2,9	42,0	1,1	16,0	—	—	9,9	51,3		
Põhja kindl. s.	11,2	3,8	33,9	7,1	63,4	9,8	87,5	-2,9	-25,9	-2,8	-25,0	0,1	0,7		
Besti Union	3,4	1,3	38,2	2,0	58,8	3,6	105,9	-0,1	-2,9	-2,1	-61,8	1,7	77,3		
Turis	5,1	0,3	5,9	7,7	161,0	3,6	70,6	-1,0	-19,6	-5,2	-102,0	0,3	1,9		
Aktieb. „Hansa“	9,1	2,1	23,1	1,5	16,5	8,3	91,2	—	—	-0,7	-7,7	-1,8	-12,2		
Besti Ühisteg. kindl. kesks.	4,8	0,7	14,6	0,6	12,5	0,6	12,5	-0,4	-8,3	4,0	83,3	3,6	97,3		
Talu	0,1	0,0	0,0	—	—	0,0	0,0	—	—	0,1	100	—	—		
Kokku	126,7	23,8	18,8	56,3	44,4	85,4	67,4	8,0	6,3	-23,0	-18,1	51,0	33,8		
d) Õnnetuskindlustus — Assurances contre les accidents.															
Eka	22,6	4,3	19,0	7,1	31,4	6,1	27,0	2,7	11,9	6,7	29,7	0,5	2,8		
Besti Lloid	7,5	0,4	5,3	-2,4	-32,0	4,7	62,7	-0,7	-9,3	5,9	78,8	-3,6	-53,7		
Põhja kindl. s.	3,1	1,9	61,3	0,3	9,7	1,2	33,7	0,5	18,1	1,1	35,5	-0,6	-22,7		
Besti	1,0	0,4	40,0	0,4	40,0	0,3	30,0	0,5	50,0	-0,2	-20,0	—	—		
Besti Ühisteg. kindl. kesks.	1,9	0,1	5,9	0,6	31,6	0,3	15,8	0,4	21,0	0,6	31,6	0,5	62,5		
Talu	0,2	0,1	50,0	0,0	0,0	0,1	50,0	0,1	50,0	—	—	0,2	50,0		
Kokku	36,3	7,2	19,8	6,0	16,5	12,7	35,0	3,5	9,7	14,1	38,8	-3,0 ⁴⁾	-10,8		

1) Saadud nettopreemiade, poliis- ja portomaksude summast. 2) Ühes Eesti kog. kindlustuseltsiga. 3) Ühes Eesti Unioniga.

Tab. 3. (järg). Kindlustuseseltside tegevuse tulemused 1930 a.—Fonctionnement des sociétés d'assurance en 1930.

	Saadud netto preemiat, poliisi- ja portomaksud Prém. nettes encouiss., polices et port.		Sellest poliisi- ja portomaksud Dont police et port.		Nettokahjud Pertes nettes		Netto ärikulud Frais généraux		Preemiatagavara suuremine ehk vähenemine (—) Augmentation ou diminution de la réserve des primes		Kasu ehk kahju (—) Bénéfice ou perte		Kasu ehk kahju (—) 1929 a. Bénéfice ou pertes en 1929	
	1 000 kr	% ¹⁾	1 000 kr	% ¹⁾	1 000 kr	% ¹⁾	1 000 kr	% ¹⁾	1 000 kr	% ¹⁾	1 000 kr	% ¹⁾	1 000 kr	% ¹⁾
e) Murdvarguste kindlustus — Assurance contre le vol avec effraction.														
Eka	0,4	0,3	75,0	0,5	125,0	0,1	25,0	0,0	0,0	—0,2	—50,0	—	—	—
Polaris	1,9	0,8	42,1	0,2	10,5	1,0	52,6	1,4	73,7	—0,7	—36,8	0,7	53,8	—
Oma	0,0	0,0	0,0	—	—	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	—	—	—
Põhja kiinit. s.	1,5	0,7	46,7	0,5	33,3	0,2	13,3	0,1	6,7	0,7	48,7	0,7	50,0	—
Eesti Union	2,1	1,0	47,0	0,3	14,8	1,3	61,9	—0,1	—4,8	0,6	28,6	0,3	20,0	—
A.-s. Hansa	0,3	0,2	66,7	0,0	0,0	0,1	33,3	—	—	0,2	66,7	—	—	—
Eesti	2,8	0,6	21,4	1,3	46,4	1,2	42,9	0,1	3,6	0,2	7,1	—1,3	—50,0	—
Eeks	3,2	0,0	18,8	1,0	31,2	1,4	43,7	0,6	18,8	0,2	6,3	—0,3	—15,8	—
Eesti ühist. kindl. kesks.	2,5	0,4	16,0	1,6	64,0	0,7	28,0	0,1	4,0	0,1	4,0	—0,5	—20,8	—
Talu	0,7	0,1	14,3	0,3	42,9	0,3	42,9	0,2	28,6	—0,1	—14,3	—0,2	—66,7	—
Põhja Kotkas	0,1	0,1	100	—	—	0,1	100	—	—	—	—	—	—	—
Kokku	15,3	4,8	31,0	5,7	36,8	6,4	41,3	2,4	15,5	1,0	6,4	—0,6	—5,3	—
f) Klaasi kindlustus — Assurance des glaces et vitres.														
Eka	2,8	0,3	10,7	1,2	42,0	0,8	28,6	1,3	46,4	—0,5	—17,0	—	—	—
Polaris	1,5	0,2	13,3	0,4	26,7	0,4	26,7	0,6	40,0	0,1	6,6	0,6	46,1	—
Oma	0,0	0,0	0,0	—	—	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	—	—	—
Eesti Union	1,2	0,1	8,3	0,6	50,0	0,5	41,7	0,0	0,0	0,1	8,3	0,4	36,4	—
Turis	0,8	0,1	12,5	0,2	25,0	0,5	62,5	0,0	0,0	0,1	12,5	0,3	37,5	—
Eesti	2,6	0,2	10,0	0,7	35,0	0,7	35,0	0,0	0,0	0,6	30,0	—0,2	—10,0	—
Eeks	0,8	0,1	12,5	0,2	25,0	0,3	37,5	—0,0	—0,0	0,3	37,5	0,0	0,0	—
Põhja Kotkas	0,0	0,0	0,0	—	—	0,0	0,0	—	—	0,0	0,0	—	—	—
Kokku	9,1	1,0	11,0	3,3	36,2	3,2	35,2	1,9	20,9	0,7	7,7	1,1	18,3	—
g) Koduloomade kindlustus — Assurance des animaux domestiques.														
Oma	0,8	0,1	33,3	—	—	0,1	33,3	0,1	33,4	0,1	33,3	—	—	—
Eesti	4,2	1,0	23,8	3,4	80,0	1,8	42,9	0,2	4,8	—1,2	—28,6	0,7	14,9	—
Eeks	3,7	0,4	10,8	3,3	89,2	2,6	70,3	—0,0	—0,0	—2,2	—59,5	—1,2	—31,6	—
Eesti ühisteg. kindl. kesks.	3,9	0,3	7,7	3,6	92,3	1,4	35,9	—0,8	—20,5	—0,3	—7,7	—1,9	—31,1	—
Talu	4,6	1,0	21,7	2,9	63,1	2,2	47,8	0,3	6,5	—0,8	—17,4	0,1	2,8	—
Põhja Kotkas	0,0	0,0	0,0	—	0,0	0,0	0,0	—	—	0,0	0,0	—	—	—
Kokku	16,7	2,8	16,8	13,2	79,0	8,1	48,5	—0,2	—1,2	—4,4	—26,3	—2,3	—12,6	—
h) Rahekahjude kindlustus — Assurance contre la grêle.														
Oma	0,2	0,1	50,0	—	—	0,1	50,0	—	—	0,1	50,0	0,0	0,0	—
Eesti	0,5	0,2	40,0	0,0	—	0,2	40,0	—	—	0,3	60,0	—1,7	—850,0	—
Eesti ühisteg. kindl. keskselts	0,2	—	—	0,0	0,0	0,1	50,0	—	—	0,1	50,0	—0,2	—200	—
Talu	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	—	—	0,1	100	0,0	—	—
Kokku	1,0	0,3	30,0	0,0	0,0	0,4	40,0	—	—	0,6	60,0	—2,1²⁾	—210,0	—

1) Saadud nettopreemiate, poliisi- ja portomaksude summas, 2) Ühes Eesti kog. kindlustuseseltsiga.

Tab. 4. Kindlustuste arv ja summa ning preemiad ja kahjud — Nombre et montant des assurances, primes et pertes sur les opérations d'assurance.

		Kindlustuste arv ja summa 31. XII. 1930 a. Nombre et montant des assurances 31. XII. 1930.				Saadud preemiad ja kahjud 1930 a. — Primes et pertes en 1930.				Otskohesed kindlustused Assurances restant au risque des sociétés						
Kindlustuste arv ja summa Nombre et montant des assurances		Otskohesed kindlustuste arv ja summa Nombre et montant des assurances directes		Oma riiskohole jäetud kindlustuste summa Mont. des assur. restant au risque des sociétés		Kokku — Total		Otskohesed kindlustused Assurances directes		Pertes		Oma riiskohole jäetud kindlustused Assurances restant au risque des sociétés				
arv	1 000 kr	arv	1 000 kr	arv	1 000 kr	1 000 kr	%	arv	1 000 kr	%	arv	1 000 kr	%	arv	1 000 kr	%
Eka	113 819	1 821	91 563	80,4	42 151	440,5	37,0	353,2	361,2	82,0	188	214,2	60,6	148,4	89,7	29,5
Pölvist	28 329	25 361	109 660	97,1	25 781	668,8	20,5	1 061,8	566,2	87,6	198	116,8	96,3	114,6	17,1	31,9
Beeti Loid	12 012	66 238	11 999	65 304	41,8	27 674	20,5	203,8	241,4	96,0	104	226,1	96,3	88,8	33,3	14,7
Oma	19 961	59 394	19 768	59 103	49,9	20 794	35,0	194,7	151,2	76,8	117	131,2	100	72,3	37,1	11,7
Põhja kinnisuselts	3 125	41 040	3 125	41 040	100	3 127	7,5	160,9	160,9	100	64	129,6	100	21,9	13,6	6,3
Beeti Union	4 089	38 441	3 613	33 617	87,4	4 089	7,0	44,9	79,0	78,6	26	27,8	61,8	18,8	18,7	7,9
Turu	1 768	16 390	1 768	16 390	100	1 766	8,8	59,6	41,0	68,8	49	58,1	73,6	22,3	37,4	24,3
Hansa	805	25 446	803	25 422	99,9	805	2,2	123,2	122,2	99,2	16	57,0	100	2,7	2,2	4,5
Põhja Saksa kinnit. selts	93	1 058	93	1 058	100	93	20,6	2,5	0,2	2,5	1	0,2	100	0,8	32,0	50,0
Aktiiaseltsid kokku	497 270	83 849	443 063	96,9	124 367	2 002,1	25,5	1 878,9	1 797,5	89,5	773	1 879,5	89,5	485,6	24,2	253,9
Artelseltsid kokku 1920 a.	482 311	78 054	432 373	89,6	136 304	2 070,4	28,3	1 859,4	1 771,3	85,5	646	1 080,9	79,9	630,7	30,5	381,4
Beesti	126 637	143 523	26 252	115 481	80,5	77 088	54,1	429,2	344,6	80,3	231	231,5	79,7	214,7	62,3	778
Reks	72 963	96 214	18 272	75 149	81,2	40 550	42,1	236,3	220,0	92,8	136	169,9	77,2	119,7	50,7	565
Beesti tühiseg. kindl. keeskaelts	176 935	238 215	1 016	29 830	1,3	55 610	38,3	599,5	409,7	39,2	6,5	28,5	7,0	170,4	28,4	751
Taru	117 657	31 616	13 043	22 768	71,8	117 657	67,6	116,9	101,4	82,7	10	78,9	72,9	80,4	68,8	827
Maja	121 172	87 642	2 610	30 239	7,6	91,1	35,2	91,1	66,0	75,4	15	2,3	20,7	40,1	44,9	76,0
Narva vast. kindl. selts	882	2 063	830	2 063	100	882	25,9	—	—	—	8	3,5	100	3,3	36,3	—
Põhja Kookas	820	6 263	820	6 263	100	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Beesti apoeekrite vast. kindl.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Tuul	88	636	88	636	100	79	126	3,2	3,2	100	—	—	—	0,5	15,6	—
---	58	47	58	47	100	21	26	0,2	0,2	100	—	—	—	0,2	100	—
Vast. kindl.-seltsid kokku	517 213	557 619	58 041	281 980	51,1	209 631	37,6	1 499,2	743,8	49,6	456	511,5	49,4	629,3	42,0	40,4
Vast. kindl.-s. kokku 1929 a.	270 955	467 015	50 996	248 825	53,3	177 796	38,1	1 426,6	—	—	363	524,3	56,8	571,8	40,1	366,3
Üldse — Grand total	1045 089	141 690	728 043	69,7	333 958	32,0	3 501,2	3 136,4	2 531,6	72,3	1 199	2 391,0	76,2	1 114,9	31,8	672,8
Üldse — Grand total 1929 a.	949 326	135 050	681 198	71,7	314 100	33,1	3 497,0	2 283,7	2 514,5	71,9	1 029	1 611,2	70,6	1 302,5	34,4	749,7

		Tulekindlustus — Assurance contre l'incendie.				Eläkindlustus — Assurance sur la vie.										
arv	1 000 kr	arv	1 000 kr	%	arv	1 000 kr	%	arv	1 000 kr	%	arv	1 000 kr	%			
---	152	71,8	527,5	99,9	150	71,2	98,2	150	71,2	98,2	152	407,6	88,5			
---	5	0,3	—	—	5	0,3	—	5	0,3	100	5	152	—			
---	5	48,4	224,0	94,7	5	44,6	92,1	5	44,6	100	5	181,7	70,8			
---	40	15,8	163,8	99,4	40	15,8	100	40	15,8	100	40	129,7	75,7			
---	4	0,3	—	—	4	0,3	—	4	0,3	100	4	9,0	7,7			
---	117,0	117,0	100	100	117,0	24,7	100	117,0	24,7	100	117,0	9,0	9,0	3,2		
---	64,3	—	—	—	64,3	—	—	64,3	—	—	64,3	45,2	70,3	—		
---	423	48,5	3,2	95,8	423	3,2	100	423	3,2	100	423	45,2	70,3	—		
---	589	589	100	100	589	100	100	589	100	100	589	100	100	—		
---	1 061	53,9	154,7	97,3	1 061	15,2	150,5	1 061	15,2	100	21	101,2	65,4	21	5,5	
---	288	359	288	100	288	359	100	288	359	100	288	101,2	65,4	288	30,2	
---	317	482	317	482	100	317	23,9	19,8	100	13	2,3	100	14,1	71,2	73,9	
---	87	125	87	95	76,0	87	1,0	1,0	87	1,0	1	1,0	100	1,0	1,0	
---	271	327	271	327	100	271	184	56,3	271	100	—	—	15,3	78,5	—	
---	20	23	20	23	100	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
---	17 284	25 381	16 796	24 849	97,9	17 228	61,9	1 305,0	182,4	98,4	—	173,0	97,6	963,8	73,8	65,0
---	2 062	2 283	2 062	2 283	100	2 140	93,7	—	—	—	—	2,2	100	—	—	100
---	14 226	21 183	13 644	20 669	97,6	13 280	63,2	1 013,9	101,6	99,6	121	98,9	95,4	704,8	69,3	59,2
---	1 639	1 639	1 639	1 639	100	1 631	99,6	—	—	—	5	3,0	100	—	—	100

Tab. 4. Kindlustuste arv ja summa ning preemiad ja kahjud (järg) — Nombre et montant des assurances, primes et pertes sur les opérations d'assurance.

Kindlustuste arv ja summa ning preemiad ja kahjud (järg)	Kindlustuste arv ja summa ning preemiad ja kahjud 1929 a.		Kindlustuste arv ja summa ning preemiad ja kahjud 1930 a.		Saadud preemiad ja kahjud 1930 a. — Primes et pertes en 1930		Otsakohased kindlustused		Omavahetus kindlustused		Omavahetus kindlustused		
	Arv ja summa		Arv ja summa		Arv ja summa		Arv ja summa		Arv ja summa		Arv ja summa		
	Arv	1 000 kr	Arv	1 000 kr	Arv	1 000 kr	Arv	1 000 kr	Arv	1 000 kr	Arv	1 000 kr	Arv
Üldse	339	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1	251	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
2	—	164	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
3	—	245	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
4	—	4 872	4 837	99,3	—	576	11,8	—	—	—	—	—	—
1	—	4 972	4 932	99,2	—	585	11,8	—	—	—	—	—	—
2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Üldse 1929 a.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Üldse	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Üldse 1929 a.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Üldse	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Üldse 1929 a.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—

1) Kindlustuste üldsummad. 2) Oma poliisi- ja portomaksuta. 3) Preemiade üldsummad. 4) Kahjude üldsummad.

Tab. 5. Eesti kindlustuseseltsidelt välismaa kindlustuseseltsidele makstud ja neilt saadud summad 1930 a. (1 000 kr) — Balance entre les sociétés d'assurance estoniennes et étrangères en 1930 (1 000 kr).

	Välismaa kindlustuseseltsidele makstud — Versements pour les sociétés étrangères				Välismaa kindlustuseseltsidelt saadud — Sommes reçues des sociétés étrangères				Välismaa seltsidele rohkem makstud (—) ehk neilt rohkem saadud (+) + ou —	
	Kajuhd vastu- võetud edasikindlustus- test — Pertes sur réassurance	Edasikindlustuse preemiad — Primes sur réassurance	Makstud komisjonid Commiss. pour réas- surance	Kokku — Total	Edasikindl. seltside kahyude eest — Pai- gements pour réas- surance	Edasikindl. pree- miad — Primes sur réassurance	Saadud komisjonid Commissions reçues	Kokku — Total	1930 a.	1920 a.
Eka; Kokku	50,2	374,4	14,9	439,5	283,0	48,4	95,3	426,7	-12,8	-91,5
Sellest: tulekindlustus	48,6	263,3	14,7	327,0	245,9	47,7	77,5	370,5	+42,9	-87,1
elukindlustus	0,6	60,6	0,2	61,4	7,2	0,7	7,9	15,8	-45,6	...
Polaris; Kokku	4,1	619,2	—	623,3	995,6	44,5	123,2	1 163,3	+540,0	-107,1
Sellest: tulekindlustus	4,0	520,1	—	524,1	929,7	44,5	115,5	1 089,7	+565,6	-66,6
Eesti Lloyd; Kokku	3,8	216,3	0,2	220,3	217,8	10,7	47,2	375,7	+55,4	+8,5
Sellest: tulekindlustus	—	156,4	—	156,4	198,6	—	41,4	240,0	+83,6	+39,3
elukindlustus	3,8	54,8	0,2	58,8	17,8	10,7	4,3	32,8	-26,0	...
Oma; Kokku	—	157,8	0,4	158,2	125,0	0,6	56,7	182,3	+24,1	-24,4
Sellest: tulekindlustus	—	122,4	—	122,4	120,4	—	33,5	153,9	+31,5	-7,3
elukindlustus	—	35,0	0,4	35,4	4,6	0,6	23,0	28,2	-7,2	...
Põhja lin. selts; Kokku	—	262,9	—	262,9	142,9	—	54,6	197,5	-65,4	-77,1
Sellest: tulekindlustus	—	125,5	—	125,5	102,7	—	30,7	133,4	+7,9	+2,8
elukindlustus	—	108,3	—	108,3	29,0	—	15,8	39,7	-68,6	...
Eesti Union; Kokku	9,4	106,4	5,5	121,3	47,7	13,0	38,9	89,6	-31,7	-18,8
Sellest: tulekindlustus	9,3	77,4	5,3	92,0	29,0	10,6	22,0	61,6	-30,4	-3,2
elukindlustus	0,1	19,1	0,2	19,4	0,2	2,4	5,6	8,2	-11,2	...
Turis; Kokku	28,6	40,1	13,9	82,6	52,4	23,2	11,9	87,5	+4,9	+24,2
Sellest: tulekindlustus	20,9	36,1	12,9	69,9	51,8	18,5	10,9	81,2	+11,3	+19,8
Hansa	—	121,5	—	121,5	32,4	—	35,9	68,3	-53,2	-42,6
Sellest: tulekindlustus	—	119,3	—	119,3	32,3	—	35,5	67,8	-51,5	-42,0
A/B. Hansa	—	36,6	—	36,6	14,7	—	—	14,7	-21,9	-30,0
Põhja Saksa kinnit. s. (tulekindl.)	—	1,7	—	1,7	0,1	—	0,3	0,4	-1,3	-1,9
Kindlustusselts Eesti; Kokku	3,4	53,5	2,3	59,2	9,7	9,0	16,8	35,5	-23,7	+15,3
Sellest: tulekindlustus	3,4	—	2,3	5,7	—	9,0	—	9,0	+3,3	+23,4
elukindlustus	—	53,5	—	53,5	9,7	—	16,8	26,5	-27,0	...
Eeks; Kokku	—	5,7	—	5,7	0,6	—	5,7	6,3	+0,6	+50,1
Sellest: tulekindlustus	—	—	—	—	—	—	—	—	—	+52,3
elukindlustus	—	5,7	—	5,7	0,6	—	5,7	6,3	+0,6	...
Eesti Ühisteg. k. keskselts; Kokku	19,9	259,8	9,0	288,7	179,5	30,0	65,0	274,5	-14,2	-76,8
Sellest: tulekindlustus	19,9	252,4	9,0	281,3	177,9	30,0	63,1	271,0	-10,3	-73,4
Maja; (tulekindl.)	0,4	14,5	0,3	15,2	1,1	1,0	3,6	5,7	-9,5	—
Üldse — Grand total	119,8	2 270,4	46,5	2 436,7	2 102,5	180,4	545,1	2 828,0	+391,3	—
Sellest: tulekindlustus	107,5	1 689,1	44,5	1 841,1	1 888,9	161,3	434,0	2 484,2	+643,1	—
elukindlustus	4,5	337,0	1,0	342,5	64,0	14,4	79,1	167,5	-185,0	...
Üldse 1929 a.	234,3	2 146,5	41,3	2 422,1	1 265,7	262,7	531,6	2 050,0	—	-372,1
Sellest: tulekindlustus	213,8	1 590,4	39,2	1 843,4	1 053,2	233,1	407,0	1 698,9	—	-144,5

RIIGI METSAMAJANDUS 1930/31 m/a. FORÊTS D'ÉTAT et L'ÉCONOMIE FORESTIÈRE en 1930/31.

S i s u : 1. Metsade üldpind, lhk. 212. 2. Riigimetsade koostis, lhk. 212. 3. Metsakasutus, lhk. 214. 4. Metsamüük, lhk. 215. 5. Metsaarendamine, lhk. 216. 6. Metsahooldamise ja maaparanduse tööd, lhk. 216. 7. Metsakaitse, lhk. 216. 8. Metsakorraldustööd, lhk. 217. 9. Metsakorvalkasutused, lhk. 218. 10. Asundus- ja renditalude metsade hindamine, lhk. 218. 11. Tulud ja kulud, lhk. 218.

1. Metsade üldpind. Metsadeameti kokkuvõtte andmetel oli Eestis 1930/31 m/a. metsa 945 051 ha ehk 21,6% riigi üldpinnast. Seega on Eesti, võrreldes oma lähimate naabritega, metsavaene maa; nii on metsa Soomes 73,5%, Lätis 28,0%, Poolas 23,0% ning ainult Leedus on seda vähem — nimelt 16,0% üldpinnast.

Metsade jaotus omandusliik. järgi 1931.—*Superficie des forêts en 1931.*

I.	ha	%
1. Riigi metsad a. Metsadeameti valdamisel	738 751	78,2
Forêts d'État b. Teiste asutiste "	13 565	1,4
2. Linnade metsad — Forêts des villes . . .	13 014	1,4
3. Talundite metsad — Forêts des exploitations agricoles . . .	160 104	16,9
4. Tööstusettevõtete ja muud erametsad — Forêts des entreprises industrielles et autres . . .	19 617	2,1
Kokku — Total	945 051	100

Metsa üldpinnast oli riigi omanduses 752 316 ha ehk 79,6%, sellest Metsadeameti valdamisel 738 751 ha, kuna 13 565 ha oli teiste riigiasutiste valdamisel eriotstarbeliste metsadena, nagu Tartu Ülikooli õppe- ja katsemetsakond, Kaitseministeeriumi polügoonidega ühenduses olevad metsad jne.

Erametsadest suurimad olid: Harjumaal — Järvakandi tehaste mets „Reichenau“ 3 770 ha; J. Horni ja J. Puhm'i Mähuete mets 1 071 ha; a.-s. Koff'i mets Kõhlas 772 ha; Virumaa — Narva Kalevi manufaktuuri metsad umbes 6 000 ha; a.-s. Silva mets 1 720 ha; L. Rentelni mets 1 500 ha; o.-h. Kreenholmi manufaktuuri Joala mets 1 019 ha; Valgamaal — J. Schein'i mets Humulis 1 165 ha; Viljandimaal — Meleski klaasivabriku mets 799 ha. Teised erametsad üksikult olid alla 500 ha.

Arvestusest ja kokkuvõttest on jäänud välja 1 268 ha suurune maa-ala, mis võeti riigile üle 1. mail 1930 a. endiselt Karste mõisa omanikult Soome kodanik Zeidler'ilt, kes senial kasutas seda maad „negotiorum gestor“ina; ülevõetud maa on alles korraldamata ning selle tõttu ei ole täpsalt teada kõlvikute vahet. Umbkaudse arvestuse järgi on Karste mõisast 945 ha metsamaad, 62 ha põllumajanduslikku kultuurmaad ja 281 ha kõlbmata maad. Eslalgu on ka teadmata, kui suur osa sellest maast lõpuks jääb Metsavalitsuse valdamisele, sest maa planeerimistööd ei ole veel suudetud viia läbi.

2. Riigimetsade koostis.
Composition des forêts d'État.

Edaspidises tuleb „riigimetsade“ all mõista Metsadeameti valdamisel olevaid riigimetsi. M/a. lõpul kuulus Metsadeameti valdamisele 1 129 324,5 ha riigi maid. Sellest on metsamaid 738 751,4 ha, põllumajanduslikke kul-

tuurmaid 48 974,4 ha ja ebatootvaid maid — sood, rabad, luited — 340 330,9 ha. Lähikümneks eelmise aasta andmetest (1929/30 m/a. : 1 133 303,8 ha) on tingitud osalt Metsavalitsuse valdamisel olnud maade äraplaneerimisest ja üleandmisest teiste asutiste valdamisele, osalt aga ka täpsamast pinnaarvestusest majandusaastal korraldatud metskondades.

1930 a. planeeriti Metsavalitsuse valdamisel olnud maadest asundamise otstarbel ära 3 810,78 ha metsamaid, 1 449,39 ha põllumajanduslikke maid ja 793,97 ha ebatootvaid maid. Endiste mõisaomanikkudele anti tagasi 100,50 ha maid, Riigi raudteevalitsusele anti üle Sonda-Mustvee raudtee piirkonnas 143,80 ha ja omavalitsustele 0,54 ha. Kokku on seega Metsadeameti valdamisel olev pindala 1930 a. vähenenud 6 298,98 ha võrra. 1920 a. kuni 1930 a. on Metsavalitsuse valdamisel olnud maadest planeeritud asundamiseks (ha):

	Metsamaad	Põllumaj. maad	Kõlbamata maad	Kokku
1920—1929 incl.	61 561	16 648	27 582	105 791
1930 a.	3 811	1 449	794	6 054
Kokku	65 372	18 097	28 376	111 845

Riigi metsade administratsioonis majandusaastal olulisi muudatusi ei olnud, küll on aga alates 1. IV. 1931 a. viidud läbi mõned põhjapanevad muudatused. Majandusaastal oli metsade majanduslikuks ja administratiivseks ühikuks metsakond (arvult 106) metstatilema juhtimisel. Metskonna keskmine suurus oli 10 642,0 ha. Metsavalve allühikuks oli vahikond (arvult 1 588), keskmise suurusega 710,3 ha. Metskonnad olid koondatud 9 inspektiooni-ühikusse metsarevidentide ringkondade näol.

Metsamaast (738 751,4 ha) oli kaetud metsaga 686 705,9 ha (93,0%), harvikuid ja lagendikke 12 330,3 ha (1,7%), alustatud raidega turberaide aladid 987,5 ha (0,1%) ja lageraieistikke 38 727,7 ha (5,2%). Valdava puuliigi järgi oli okasmetsa 519 808,2 ha (70,4%) ja lehtmetsa 218 943,2 ha (29,6%).

O k a s m e t s. Okasmetsa maast oli kaetud metsaga 479 319,5 ha (92,2%), harvikuid ja lagendikke

10 494,6 ha (2,0%), alustatud raidega turberaide alasid 987,5 ha (0,2%) ja lageraieistikke 29 006,8 ha (5,6%). Okasmetsa lageraieistikudest uuendub loomulikult teel 11 351,9 ha (39,1%), kuna kunstlikku metsamist vajab 17 654,9 ha (60,9%). Kunstlikku metsamist vajavate raieistikude pindala hulka on arvatud ka sääraseid juba uuendamisel olevad, kus kultiveerimistööd, olgugi et juba tehtud, kuid kus esialgu on otsustada vara, kuivõrt need tööd läinud korda. Metsadeamet, peamiselt põhjusel, et riigi eelarvega lubatakse kultuuritöödeks krediiti piiratud määral ning et ei jatku raha kõike lageraieistikude kunstlikuks metsamiseks, on viimastel aastatel hakanud pihendama järjest suurenevat tähelepanu okasmetsa loomuliku uuendumisvõime kasutamisele. Loomuliku uuendumise edukust takistavad aga mitmed asjaolud. Esiteks ei saa praeguse erakorralise aja tõttu alati ja igalpool majandada metsi nii, et

oleks võimalik luua soodsaid eeltingimusi loomulikuks uuendumiseks; sellest takistavast momendist loodetakse saada üle siis, kui lõpevad erakordsed metsandmised asunikele, endistele mõisaomanikele jne. ning kui avaneb võimalus kõrvalekaldumata majandada metsi kiinnitatud metsakorralduse kavade kohaselt. Teiseks takistavaks momendiks on asjaolu, et metsakorraldajad suure töökoormatise tõttu ei suuda alati põhjalikult stiveneda raidekohtade ja raideviisi määramise töösse, millest tingitult määratakse, näiteks, tihtilugu turberaidesüsteem puistudes, kus see pinnaseolude, hüdroloogiliste tingimuste, kasvukoha asendi ja ekspositsiooni tõttu valdavatele tuultele ei ole sobiv; metsakorralduse kavade täitjatel — metsaülematel — tuleb siis olude sunnil kalduda kõrvale kavadest ja minna üle lageraieide järgneva kunstliku metsamisega. Ka on takistavaks momendiks metsa käitismetkonna (metsnikud, metsavahid) esi-

Metsade jaotus vanuseklasside järgi — Répartition des forêts d'après l'âge.

2.	I	II	III	IV	V +	Kokku—Total
Okasmets — Forêts à conifères .	1—20 a.	21—40 a.	41—60 a.	61—80 a.	81—100 a. ja vanem—et davantage	
ha	91 679,6	79 662,8	80 016,6	93 109,7	134 850,8	479 310,3
%	19,1	16,9	16,7	19,4	28,2	100
Lehtmets—Forêts à feuilles .	1—10 a.	11—20 a.	21—30 a.	31—40 a.	41—50 a. ja vanem—et davantage	
ha	44 396,8	34 452,4	29 052,0	25 372,6	74 112,9	207 386,6
%	21,4	16,6	14,0	12,2	35,8	100

algu veel mitte küllalt kvalifitseeritud koosseis. Ometi ei saaks ka nende takistavate momentide äralangemisel minna igalpool üle loomulikule metsamisele, sest see ei ole teostatav kõigis metsatüüpides ning peale muu vajavad vanad põlendikud, sõjaaegsed ja erakordsed raided ning nõrgkiviga kanarbikunõmmed ja luiteväljad ikkagi kunstlikku metsamist.

Lehtmets. Lehtmetsa maast oli kaetud metsaga 207 386,6 ha (94,7%), harvikuid ja legendikke 1 835,7 ha (0,8%) ning lageraieistikke 9 720,9 ha (4,5%). Lehtmetsa lageraieistikud enamuses ei vaja kunstlikku metsamist.

Lehtmetsa I. ja II. vanuseklassi suhtelist rohkust seletatakse asjaoluga, et enne riigistamist majandati mitmes mõisas lehtmetsi 30. aastase raideringi alusel. Nüüd on raidering tõstetud 70. aastale, sest kasvukäigu uurimused tõestasid, et madalama raideringiga lehtpuu ei suuda produtseerida tarbematerjali. Ka on omariikluse ajal likvideeritud hulk vana, tehnilise küpsuseni jõudnud lehtmetsa. Peamiselt aga on esimese kahe lehtmetsa vanuseklassi suhteline rohkus tingitud asjaolust, et õige palju lageraieistikke okaspuu enamusega segametsades uuendub kannuvõrsete kaudu lehtpuudega ja satub seega arvestamisel lehtmetsade kirja; metsade hooldamiseks määratava krediidi vähesuse tõttu ei suudeta neis aga alati õigel ajal võtta ette ravimisraideid; seepärast viibibki lehtmetsa varju all tekkinud kuuse noorenduse vabastamine ja noore metsa tagasiviimine okaspuu majandusse.

Okasmetsa I. klassi suhteline rohkus on tingitud vastmetsatud sõjaaegsetest raieistikudest.

Tarbemaad. Metsadeameti valdamisel oli m/a. lõpul:

põllumaid . . . . 12 464,5 ha
heinamaid . . . . 31 771,7 „
karjamaid . . . . 4 738,2 „

Kokku . . . . 48 974,4 ha tarbemaad.

Tarbemaadest oli renditud välja 4 080 tarbemaad ühikut pinnaga 10 298,00 ha ja aastarendiga 35 946,07 kr, kusjuures esijoones püüti rahuldada maata loomapidajate ja väikekohapidajate nõudeid. Soovijate puudusel jäi rendile andmata 507 tarbemaad ühikut pinnaga 1 401,5 ha, aastarendiga 1 607,12 kr. Väljaandmata tarbemaad ühikud on viletsa rohukasvuga sooheinamaad.

Peale nende alaliste tarbemaad ühikute oli metsades 8 728,3 ha väikeid alaväärtuslikke sooheinamaad tükke, milliseile leidub kasutajaid vaid harukordselt hea rohukasvuga aastail. Ajajooksul metsuvad need heinamaad ja satuvad siis metsade kirja.

Metsa administratiiv-ametkonna (metsaülemad, abimetsaülemad) käes oli kasutada rendi alusel ametkohtade maid 2 804,25 ha aastarendiga 6 106,90 kr; käitis-ametkonnal (metsnikud, metsavahid) oli palgana kasutada 25 149,99 ha maad. Ajutiselt kuni kohtade korraldamiseni oli käitismetnikkudel rendi alusel kasutada ülenormi maid 591,80 ha aastarendiga 1 280,74 kr.

Ebatootavad maad. Metsadeamet valdamisel oli m/a lõpul:

soid ja rabu	322 820,5 ha
metsamata luiteid ja tuiskliivu	1 870,9 „
muid kõlbmata maid	15 639,5 „
Kokku	340 330,9 ha

Turbarabadest oli renditud välja 1 408 ühikut pindalaga 5 107,9 ha, aastarendiga 7 205,15 kr.

Rendiühikuid 1930/31 a. oli antud rendile:

	Arv	Pindala ha	Aastarent kr
Ehituskruunte	27	12,86	217,06
Tööstus-kauband. ettevõtteid	9	16,05	202,21
Saeveski kohti	14	28,63	1 531,50
Laoplatse	168	35,62	10 842,17
Tõrva- ja terpentini tööstusi	8	10,41	151,55
Kalapiigi ühikuid	112	3 601,12	2 919,90
Jahipidamise alasid	97	60 528,84	9 125,00
Sportiplatse	8	10,00	55,52
Üürkortereid ühes õuemaaga	117	8,69	3 069,85

Hooned. Metsavalitsuse valdamisel oli 2 299 elumaja ja 6 840 muud ehitist (kõrvalhooned, käbikui- vatised jne.) kokku 3 027 982 kr väärtuses. Aasta jooksul ehitati juurde 27 elumaja ja 41 muud ehitist; anti üle teistele asutistele, lammutati, müüdi ja põles maha 163 ehitist. Aasta lõpul metsavalitsus kasutas ise 2 004 elumaja ja 6 332 muud ehitist, kuna 295 elumaja ja 508 kõrvalhoonet oli renditud välja.

3. Metsakasutus. 1930/31 m/a. peakasutuse lõpp-
Exploitation des forêts. raide norm pinnaarvestuse järgi oli okasmetsas 4 393,7 ha (sellest mänd 2 305,3 ha, kuusk 1 782,2 ha ja V. boniteedi mänd 306,2 ha), lehtmetsas 3 053,6 ha, kokku 7 447,3 ha; suurem osa sellest normist metsakorralduse-kavade järgi kuulus kasutamisele lageraietena, väiksem osa — turberaietena. Peale selle lõppkasutuse arvel oli nähtud ette kasutusi massi järgi kaitse- ja pargiblokkides, seemnepuude likvideerimine jne. Oma iseloomult kuulub lõppkasutuse hulka ka surnud ja tuulemurtud ning heidetud puude likvideerimine ja käändude kasutamine.

Lageraiide lankide pindalad (ha).
M/aastal lõplikult lagodaks rajatud.

	End. aastate jääke	M/a. eelarvest	Etteraiideid	Kokku
Okasmets	1 343,80	2 137,49	133,97	3 615,26
Lehtmets	085,01	1 593,31	54,83	2 333,75
Kokku	2 029,41	3 730,80	188,80	5 949,01

M/a. lõpul jäi kännule lanke (okas- ja lehtmetsa kokku) ha.

	End. aastate jääke	Jooksva aasta jääke	Alustatud etteraiideid
Kus raiumine alustatud	1 391,50	1 531,08	2 836,03
„ „ alustamata	1 230,39	1 504,71	—

Vahekasutuse alal teostati hooldusraideid (puhastus-, harvendus- ja põimendusraideid).

Puidukasutus oli ka mitte metsana majandatavate maadelt, nagu teedäär, palga-, rendi-, planeeritud ja teistelt maadelt (n. n. kasutused väljaspool eelarvet).

Erakordsete nõuete rahuldamiseks oli metsavaesemates raioonides m/a. lõpuks lubatud etteraiideid kokku 3 024,83 ha, millest 188,80 ha oli likvideeritud lõplikult, kuna 2 836,03 ha'il olid raiatud välja peamiselt ehitusepuud. Metsariikkamates raionides aga, kust puit läks esijoones ja peamiselt välis- turgudele, ei jättnud halvavat mõju avaldamata välis- maade puiduturu ebasoodne konjunktuur. Nii jäi aasta lõpul kännule eelmiste ja jooksva aasta jääke, kus raiumine alustamata, 2 735,10 ha; eelmise m/a. lõpul oli sääraseid lanke 1 729,38 ha; seega on m/aastal realiseerimata lankide pind tõusnud 1 005,72 ha võrra. Kuna õige tunduv osa lõppkasutustest tuleb raiumisele turberaiide aladel, kaitse- ja pargiblokkes, seemnepuude näol, surnud metsa koristamisena jne., siis ei paku lageraiete pindalad enam küllalt kujukat pilti kasutatud metsast. Selge pildi m/aastal kasutamisele võetud metsast annab kasutatud mass.

Riigimetsadest on võetud kasutamisele kokku 1 660 236 tm massi, sellest lõppkasutusena 1 609 390 tm ja vahekasutusena — peamiselt hooldamisraiate näol — 50 846 tm. Ühe metsamaa ha kohta tuleb m/aas-

Kasutamisele võetud mass 1930/31 a. (tühimeetrites) — Masse utilisée en 1930/31 (m³).

3.	Okaspuu — Conifères		Lehtpuu — Feuillus		Kokku — Total				Üldse Gr. total
	Lageraiide lankidelt	Turbe- ja muud rai- ded	Coupes rées	Autres coupes	Lageraiide lankidelt	Turbe- ja muud rai- ded	Metsakui- vad puud Arbres secs	Kännud Souches	
A. Lõppkasutus	680 580,16	49 045,96	479 407,25	1 011,92	1 159 987,41	50 657,88	392 659,54	6 684,92	1 609 389,75
1. Arveaasta eelarvest	480 375,02	44 626,12	400 068,04	407,84	880 443,66	45 033,96	—	—	925 477,62
2. End. aastate jäägist	130 123,48	—	69 945,17	—	200 068,65	—	—	—	200 068,65
3. Etteraietest	70 081,60	4 419,84	9 393,44	604,08	79 475,10	5 023,92	—	—	84 499,02
4. Metsakuiavad puud	—	—	—	—	—	—	392 659,54	—	392 659,54
5. Kännud	—	—	—	—	—	—	—	6 684,92	6 684,92
B. Vahekasutus	—	—	—	—	—	—	—	—	50 846,24
Kokku riigimetsade kasutus	—	—	—	—	—	—	—	—	1 660 235,99
Mitte metsana majandatavad maad	—	—	—	—	—	—	—	—	175 997,88
Kokku metsavalitsuse korraldusel kasutatud	—	—	—	—	—	—	—	—	1 836 233,87

tal kasutamisele võetud massi 2,25 *tm*, sellest lõppkasutus 2,18 *tm* ja vahekasutus 0,07 *tm*. Olgu tähendatud, et massi jaotus okaspuu ja lehtpuu massiks ei ole absoluutselt täppis, sest maksva korra järgi arvestatakse maapinna suuruse järgi müügi korral okaspuu enamusega segametsa langid okaspuu lankidena, lehtpuu eramusega aga lehtpuu lankidena, ilma et vähemuse mass saaks lahutatud enamuse massist.

4. Metsamüük.
Ventes des forêts.

Metsamüügi viisides, võrreldes eelmiste aastatega, ei olnud olulisel määral muutusi. Metsa müüdi nagu varemgi 1) oksjonitel — kõigile soovijaile, 2) võistluspakkumistel — kohalikkudele maaelanik-

kudele, 3) kindla hinnaga samuti peamiselt kohalikele rahvale, kuid ka riigi- ja omavalitsuseasutistele, 4) alandatud hinnaga — peamiselt asunikkudele. Hinnata anti metsa riigi metsamajapidamiseks, Metsade- ja riigimaadevalitsuse kohapealsete esinduste ametruumide ja ametnikkude korterite kütteks, põllutöökohtadele, end. mõisaomanikkudele jne. Riigi metsatööstusele ülestöötamiseks anti mets taksi hinnaga ning üksikutele juhtudel vigastatud ja surnud metsa alla taksihinna. Metsa müüdi ka riigi rendimaadelt, kus maksva korra järgi osa metsa kuulub riigi korraldusse.

Metsamüük 1930/31 m/a. — Ventes des forêts d'État en 1930/31.

4.	Mass müüme- rtes—Masse en m ³	Üldmassist % Au total	Taksihind kr Prix de taxe kr	Müügihind kr Prix de vente kr	Taksihind + % + % au prix de taxe	Ühe <i>tm</i> kesk- mine müügihind kr— Prix moyen par m ³ kr.
I. Oksjonitelt — <i>Aux enchères</i>	258 055	14,1	713 448,08	771 722,32	+8,2	2,90
II. Võistluspakkumistelt — <i>Offres de concours</i>	76 168	4,2	178 857,62	184 645,68	+3,2	2,42
III. Kindla hinnaga — <i>Prix fixes</i>	376 996	20,6	857 647,23	908 430,96	+5,9	2,41
IV. Alandatud hinnaga — <i>Prix abaissés</i>	157 870	8,6	602 535,07	262 174,91	-50,5	1,66
V. Hinnata — <i>Gratuitement</i>	78 785	4,3	185 738,16	—	-100,0	—
VI. Riigi metsatööstusele — <i>Pour l'exploitation sur le compte de l'État</i>	884 190	48,2	2 311 030,22	2 239 102,55	-3,1	2,53
Üldse — Grand total	1 832 064	100	4 850 165,38	4 366 136,42	-10,0	2,38

Metsamüük 1930/31 m/a. Ventes des forêts d'État en 1930/31.

5.	Oksjonitelt <i>Aux enchères</i>		Võistlus- pakk. — <i>Offres de concours</i>		Kindla hin- naga — <i>Prix fixés</i>		Aland. hin- naga — <i>Prix abaissés</i>		Hinnata <i>Gratuitement</i>		Riigi metsatööst. <i>Pour l'exploita- tion forestière d'État</i>		Kokku <i>Total</i>	
	Mass <i>tm</i> <i>Masse en</i> m ³	% üldmas- sist—% au total	Mass <i>tm</i> <i>Masse en</i> m ³	% üldmas- sist—% au total	Mass <i>tm</i> <i>Masse en</i> m ³	% üldmas- sist—% au total	Mass <i>tm</i> <i>Masse en</i> m ³	% üldmas- sist—% au total	Mass <i>tm</i> <i>Masse en</i> m ³	% üldmas- sist—% au total	Mass <i>tm</i> <i>Masse en</i> m ³	% üldmas- sist—% au total	Mass <i>tm</i> <i>Masse en</i> m ³	% üldmas- sist—% au total
1927/28	626 452	23,6	188 497	7,1	653 794	24,6	456 390	17,2	164 822	6,2	566 462	21,3	2656 417	100
1928/29	400 720	19,4	192 008	9,1	542 257	22,8	308 272	13,0	140 815	6,3	722 376	30,4	2375 538	100
1929/30	453 267	20,3	139 539	6,3	431 864	19,3	238 825	10,7	101 370	4,5	809 398	35,9	2234 260	100
1930/31	258 055	14,1	76 168	4,2	376 996	20,6	157 870	8,6	78 785	4,3	884 190	48,2	1832 064	100

Tabelist nähtub, et alates 1927 aastast metsamüük väheneb järjekindlalt, mis on seletatav üldise majandusekriisiga; oksjonimüügi vähenemises peegeldub välismaa puiduturu konjunktuuri halvenemine. Suhteliselt ja absoluutselt on suurenenud vaid Riigi metsatööstuse poolt ülestöötatav puidumass, tõesustes 1927/28 m/a. 21,3%’ilt 1930/31 m/a 48,2%’le müüdnud üldmassist. Välismaade puiduturu konjunktuuri halvenemine avaldub ka oksjonitel taksihinnale juurepakutud %’is. Nii pakuti 1927/28 m/a. oksjonitel taksihinnale juure 62%, 1928/29 m/a. 62,5%, 1929/30 m/a. 62,6%, 1930/31 m/a. aga kõigest 8,2%. Arvestades nõudmise vähenemist ja ostujõu kahenemist oli Riigimaade ja -metsadevalitsus sunnitud alandama metsa taksihinna alates I. IV. 1931 a.

Asunikkude varustamine ehitusematerjaliga töusis haripunktile 1926/27 m/a., mil anti välja 415 020 *tm* massi taksihinnaga 1 611 135 *kr* ja müügihinnaga 709 232 *kr*. Sellest peale on asunikkude nõudmine ehitusematerjali järgi kogu aeg vähenenud. 1930/31. m/a. anti välja 127 914 *tm* massi taksihinnaga 540 756 *kr* ja müügihinnaga 224 323 *kr*. Asundustalude

hoonestamine nähtavasti jõuab lõpule. Riigi poolt odava ehitusematerjali näol asunikkudele antud toetus (turu- ja müügihinna vahe) 1921—1930/31 m/a. on kokku 9 506 517 *kr*.

5. Metsa uuendamine.
Régénération des forêts.

Uuskultuurid läksid m/a. maksma: külviga 34,48 *kr*, istutamiseks 53,62 *kr*, keskmiselt 38,42 *kr* pro *ha*. Võrreldes eelmise aastaga oli ühe *ha* kultiveerimine 4,93 *kr* võrra kallim. Kulude suurenemine on tingitud asjaolust, et on püütud teha kultuure suurema hoolega ja ka sellest, et suhteliselt on rohkem tehtud kultuure kuuse pinnasel (1929/30: 803,7 *ha*, 1930/31: 2 256,0 *ha*), pinnase ettevalmistamine kuusemaadel on aga tunduvalt kulukam, kui männimaadel — seal esineva tugeva rohukamara tõttu. M/aastal tarvitati kultuuritöödeks 14 089,94 *kg* seemet ja 274 *lt* tammeterüsid, mille omahind oli 47 531,61 *kr*. Sellest kogusest külti metsa 12 270,80 *kg* seemet ja 73 *lt* tärust, taimeaedadesse 1 819,14 *kg* seemet ja 201 *lt* tärust. Puuseltside järgi tarvitati: männiseemet 3 389,3 *kg*, kuuse — 10 558,7 *kg*, lehise — 8,4 *kg*, kase

Kultuuritööd 1930/31 m/a. — Travaux de culture en 1930/31.

6.	Pindala ha Superficie ha	Kulu kr Frais kr	Kulu pro ha kr Frais par ha kr
I. Uusi kultuure tehtud — Nouvelles cultures	4 443,5	170 729,99	38,42
1. Külviga — Ensemencées	3 520,1	121 216,59	34,43
Mänd — Pin	1 183,0	—	—
Kuusk — Sapin	1 692,2	—	—
Segakultuur — Cultures mixtes	641,9	—	—
Knak — Bouleau	3,0	—	—
2. Istutamisega — Plantées	923,4	49 513,40	53,62
Mänd — Pin	339,9	—	—
Kuusk — Sapin	564,7	—	—
Segakultuur — Cultures mixtes	16,9	—	—
Lehis, n.-lepp j.n.e. — Larix, aune etc.	7,9	—	—
II. Vanu kultuure täiendatud — Amélioration des cultures existantes	2 571,5	34 589,95	13,45
1. Külviga — Ensemencées	938,2	11 522,23	12,28
2. Istutamisega — Plantées	1 633,3	23 067,67	14,12
III. Muud tööd — Autres travaux	—	—	—
1. Talmeaadades ja puukoolides	20,39	46 127,26	—
2. Kultuuride puhastamine rohust ja võsast	2 854,30	11 844,48	4,15
3. Pinnase ettevalmistamine eelolevaks aastaks	553,3	13 828,99	23,18

— 37,5 kg, hobukastani — 2,0 kg, saare — 49,1 kg ja tammeterusid 274 lt ning võõramaa puude seemet 44,94 kg. Tarvitatud seemne keskmine omahind oli: mänd Kr 6,06 kg ja kuusk Kr 2,49 kg.

Kultuuritööd 1920—30 a. — Travaux de culture de 1920—30.

7.	Uusi kultuure tehtud ha Nouvelles cultures	Vanu kultuure parandatud ha Amélioration des cultures existantes	Kokku ha Total ha
1930 . . .	4 443,5	2 571,5	7 015,0
1929 . . .	3 274,9	2 310,5	5 585,4
1928 . . .	3 402,8	2 309,5	5 712,3
1927 . . .	3 948,7	2 964,5	6 913,2
1926 . . .	3 247,7	1 539,4	4 787,1
1925 . . .	4 175,4	1 570,4	5 745,8
1924 . . .	4 289,7	974,7	5 264,4
1923 . . .	4 182,4	622,5	4 804,9
1922 . . .	2 131,6	342,7	2 474,3
1921 . . .	1 101,7	218,7	1 320,4
1920 . . .	174,2	97,5	271,7

Talumeesanduse arendamise alal teotseb Metsadameet käsikäes Eesti metsaühingute liiduga, korraldades kevadeti talumaadel metsapäevi koolidele ja seltskondl. organisatsioonidele. Metsandusliku propaganda otstarbel esinevad metsaametnikud koolides ja organisatsioonides loengutega metsanduslikel teemidel; maapidajatele antakse tasuta välja kodumaa puulike seemneid ja istikuid, kuna võõramaa ilupuude seemneid ja istikuid antakse omahinnaga. 1930/31 m/a. on antud:

	Punde seemet			Istikuid		
	Tasuta	Tasu eest	hind kr	Tasuta	Tasu eest	hind kr
	kg	kg		arv	arv	
Maapidajatele ja organisatsioonidele . . .	163,18	33,40	113,82	48 027	935	46,75
Riigi- ja omaval. asutistele, koolidele	48,83	2,00	7,00	34 050	—	—
Tööstusettevõtetele . . .	—	—	—	—	103	10,20
Kokku . . .	211,51	35,40	120,82	82 083	1 038	65,95

6. Metsahooldamise ja maaparanduse tööd.

Travaux d'amélioration des forêts

Arvestades noorte metsade hooldamisraiate tööd suurt tähtsust, pühendatakse sellele tööle järjest suurenevat tähelepanu. Hooldamistöödeks lubatud krediitid on aga alati olnud õige piiratud, mille tõttu neis metsarikkamates raioonides, kus kohalik maarahvas ei ole huvitatud töö eest tasuta antavast materjalist — peamiselt hagu, need tööd on jäänud tegemata. Selle all kannatab aga tunduvalt puistude tervisline seisukord ja puiduproduktioon.

Hooldamistööde ulatus 1927/28—1930/31 m/a. (ha).

	1927/28	1928/29	1929/30	1930/31 m/a.
Puhastustööd I van. kl. puistudes	4 200	4 769	5 559	5 838
Harvendustööd II van. kl. puistudes	3 023	2 440	7 279	1 707
Põimendused vanemates puistudes	1 013	1 307	1 059	685

Harvenduse- ja põimenduseraiete kahanemine viimasel m/a. on tingitud asjaolust, et need raided teostuvad vanemates puistudes (II kl. ja vanem), kust raiete puhul saadakse sääraseid materjale, mida maksva korra järgi ei ole võimalik anda tasuta töö eest, kuna raha eest ostjaid leidub majandusliku kitsikuse tõttu vähe. Metsa maaparandusetöid teostati kontaktis Maakorralduseameti kultuuritehnika bürooga; jõgede ja teiste magistraaljuhtmete kaevamine, korrastamine ja õgvendamine sünnib Kultuuritehnika büroo kaudu, kuna otsene metsakuivatamine, kraavide ja parvenduskanalite kaevamine ja korrastamine sünnib metsavalitsuse korraldusel. Sealjuures minnakse välja põhimõttest, et esijoones viidaks maaparandusetööd läbi kohtades, kus metsad kannatavad liigveest ja soostuvad, kuna suuremate rabakomplekside kuivendamine jäetakse teise järjekorda. Territoriaalselt juhitakse maaparanduse krediitid esijoones kohtadesse, kus metsi on suhteliselt vähe, nõudmised puidu järgi aga suured ja kus puidu turustamise tingimused kergemad. M/aastal kaevati uusi kuivatuskraave 124,9 km ja seati korda vanu kuivatuskraave ja parvetuskanale 218,0 km.

7. Metsakaitse.

Protection des forêts.

Metsapõlemised. Metsatati lubatud krediidi piires kõiki võimalikke abinõusid. Jätkati sihtide ja tulekaitseriade puhastamist pinnaskattest kuivades okaspuistudes, suvekuudel palgati tulevahte j.n.e. Ometigi oli m/aastal arvuliselt õige palju põlemisi. Suur oli ka riigi kahju. Enamus põlemisi oli V.—VII. kuudel, mil 1930 a. teatavasti valitses eriti kuiv ilmastik.

Üldse oli:

	Metsapõlemisi	Riigi kahju
1930 a.	403	105 920 <i>kr.</i>
1929 „	149	11 906 „
1928 „	186	13 172 „
1927 „	254	40 765 „
1926 „	331	38 738 „
1925 „	187	13 439 „
1924 „	93	2 465 „
1923 „	74	4 744 „
1922 „	43	2 601 „
1921 „	437	45 686 „

Metsapõlemiste tagajärjed 1930 a.

	Põlenud pinnasuurus <i>ha</i>	Riigi kahju <i>kr</i>		
		Põlemisest	Kustutamise kulud	Kokku
Metsaga kaetud	1 110,4	—	—	—
Lagendikud . . .	10,2	—	—	—
Rajestikud . . .	88,0	—	—	—
Sood ja rabad	1 740,0	—	—	—
Kokku . . .	2 956,6	99 478,57	6 441,55	105 920,12

Metsapõlemiste põhjused 1930 a.:

Teistelt maadelt levinud metsa	24 korda
Raudtee veduritest süttinud	20 „
Tulega hooletu käitumine	82 „
Kuritahtlik süütamine	23 „
Põhjused teadmata	254 „

Kokku 403 põlemist

Metsakahjurid. Järva- ja Virumaal, peamiselt Varangu metskonnas, kestis m/a võitlus kooreüraskite (*Ipidae*) vastu. Üraskite massiline levimine sealsetes metsades on tingitud asjaolust, et asundustalude korraldamisel planeeriti ära tuulekindlad metsaribad, võimaldati enamustuultele ligipääs metsamassiividesse — mille tagajärjel tekkis rohkel arvul tuulemurdu ja -heidet. Kuna riigimetsadega piirduvates erametsades üraskite vastu ei ole senini võetud ette mitte midagi, moodustavad need metsad kahjurite pesi, ning riigimetsades ei ole loota tagajärgi enne, kui seadusandlikul teel kohustatakse erametsaomanikke asuma võitlusse üraskite kalamiteediga.

Sagadi metskonnas pandi 1930 a. piir männilookleja (*Bupalus piniarius*) levimisele.

Aegviidu metskonna Pruuna metsandikus on ühte kohta kontsentreeritud 720 *ha* rajestikke (end. mõisaomaniku poolt müüdnud ja nüüd ostjale vabaksantud mets), ning seal on märgata suure männikärsaka (*Hylobius abietis*) kiiret levimist.

Metsaseaduste rikkumised ja kohtuasjad.

M/a. tuli seaduste rikkumise alal juure 11 113 asja, nõude suurusga 313 934 *kr.*

Seaduste rikkumised 1930/31 m/a.

	Arv	Nõude summa <i>kr.</i>
Omavolilised metsaraided	7 796	184 949,45
Metsavargused	450	1 351,55
Omavolilised karjatamised	1 662	15 033,94
„ küttemised	219	5 006,50
„ kalastamised	13	15,50
„ heinaniitmisel	181	1 819,59
Metsapõlemised	365	69 087,14
Muud üleastumised ja kahju-tasu nõudmised	427	36 670,37
Kokku 11 113		313 934,04

8. Metsakorraldus-tööd.
Aménagement des forêts.

Metsakorralduse välistööd metskondades 1930 a. kestsid 17. maist — 12. novembrini.

Korraldati järgmised metskonnad ja metsandikud:

1. Märjamaa metskond	a) Märjamaa metsandik	2 857,5 <i>ha</i>
	b) Lämandu „	2 062,2 „
	c) Sooniste „	1 071,9 „
2. Kabala „	a) Kabala „	8 053,4 „
3. Vastemõisa „	a) Taevere metsandiku 1928 a. korraldamata jäänud osa	198,4 „
4. Kolga „	a) Hara metsandik	6 770,2 „
	b) Suru „	0 118,2 „
5. Rõumu „	a) Kiiu „	2 845,4 „
	b) Jüjala „	1 860,4 „
6. Kärü „	a) Kärü „	10 381,0 „
	b) Lelle „	1 561,8 „
	c) Pulga „	1 584,0 „
7. Aegviidu „	a) Aegviidu „	8 556,1 „
	b) Pruuna „	4 785,3 „
	c) Kraani „	1 890,7 „
Kokku 7 metskonnast 14 metsandikku ja 1 vahtkond		60 403,5 <i>ha</i>

Selle pindala plaanile võtmine ja takseerimine nõudis 7 464 tööpäeva palgaga 21 173,10 *kr* — s. o. keskmiselt 2,83 *kr* tööpäev ja 0,38 *kr* 1 hektaar.

Peale geodeetiliste tööde, kvartaali- ja takseerisihide läbiraiumise ja mõõtmise, tulpade ja postide panemise, võeti takseeringu juures puistude kasvukaigu uurimiseks 182 proovitükki ning tehti 749 mudelipuu analüüsi.

Arvesse võttes kõik kulud läks 1 *ha* korraldamine maksma *kr* 1,22.

Kokku on seni täiskorraldus viidud läbi	
1923—1929 a. incl.	593 328,4 <i>ha</i>
1930 a.	60 403,5 „

Kokku 653 731,9 *ha*

Metsavalitsuse valdamisel on

kokku	1 129 324,5 <i>ha</i> maid
sellest korraldatud	653 731,9 „ „
korraldamata	475 592,6 <i>ha</i> , mille

korraldamine nõuab praeguse tehnikute koosseisu juures 7 a., s. o. jõuab lõpule alles 1938 a. Kuna metsakorralduse juhendis on nähtud ette 10-aastane revisjoni-periood, oleks pidanud 1923 a. korraldatud

metuskondades juba 1933 a. käima läbi metsakorralduse revisjon; vähese tehnilise personali tõttu hilineb revisjon aga umbes 6 aastat, mis on eriti ebakohane neis metuskondades, kus on ohud suuri etteraidideid või metsamaade äraplaneerimisi.

9. Metsa kõrvalkasutused.

Exploitation accessoire.

Kuna metsa peakasutuse moodustab puit, on kõrvalkasutuse mõiste alla koondatud tulud karjatamisest, heina, kivi, liiva, savi, sambla ja turba kasutamisest, kalastamisest ja küttemisest. M./aastal olid tulud küttemisest ja kalastamisest 9 484,14 kr, karjatamisest 60 971,25 kr, rohu korjamisest 12 953 kr, kivi, liiva, savi, turba jne. müügist 7 769,54 kr.

10. Asundus- ja renditalude metsade hindamine.

Taxation des forêts des exploitations nouvellement fondées et des fermages.

sed jõud ja erilised hindamissalgad.

1. aprilliks 1931 a. olid lõplikult hinnatud 32 009 asundus- ja 7 085 renditalu metsad, kokku 39 094 talu metsad puidu üldmassiga 6 936 903 tm, taksihinnaga 18 410 408 kr.

11. Tulud ja kulud.

Recettes et dépenses.

Kuna Metsadeameti tulud ja kulud osaliselt arvestatakse koos Riigimaade ja -metsade valitsuse teiste alljaotuste tulude ja kuludega, ei ole võimalik saada päris täpsat ülevaadet riigi metsade, kui majandusobjekti tulunduslikest tulemusist. Eraldi on arvestatud vaid kohapealsete esinduste (metuskondade) kulud. Allpool on toodud tulud Metsadeameti alal, kuivõrt nad olid lahutatavad teiste alljaotuste tuludest.

Tulud Metsadeameti alal 1930/31 m/a.

	Tulud kr.	%
Metsa ja metsamaterjali müük	4 357 904	78,3
Riigi metsatööstuse ülejääk	850 046	15,3
Metsa kõrvalkasutused	91 178	1,7
Mitmesugused rendid	92 340	1,7
Trahvid ja viivitusemaksud	122 973	2,8
Muud tulud	45 781	0,2
Kokku kr.	5 560 282	100

Metsakondades tehtud puht-metsamajandusliikude kulude liigitus kr:

Metsakorralduse tööd	8 705
Lankide ajamine	7 868
Kultuuritööd	224 231
Metsahooldamine	14 155
Hüdrotehniline maaparandus	212 401
Metsateede ehitamine ja korrashoid	11 562
Metsakahjurite tõrje	1 617
Metsapõlemiste ärahoidmine ja tõrje	9 753
Metsavaheliste teeäärte puhastamine	3 084
Kokku kr.	493 376

Metsadeameti üldtuludest moodustavad metuskonnis tehtud kulud (ilma asundustalude metsade hindamise kuludeta, mis ei ole seoses metsandusega) 44%; kui arvata siia juure keskasutise kulud, mille suurus teadmata, leiame, et meie metsanduse tootmis-koefitsient püsib kõrgena; nagu varematal aastatelgi on see asjaolu ka nüüd tingitud ebanormaalsest olukorrast — osa metsade puidutoodangust läheb müügile alla taksihinna ja osa hinnata (1930/31 m/a. 12,9% üldtoodangust).

Metsakondades tehtud kulud 1930/31 m/a.

	Kulud kr.	%
Valitsemine ja majapidamine	1 482 575	58,5
Varade soetamine ja korrashoid	260 875	10,3
Metsamajandus	498 376	19,5
Kutsehariduse levitamine (ilma Voltveti metakoolita)	2 941	0,1
Jahiasjandus	4 767	0,2
Maksud ja kindlustused	199 736	7,9
Asundustalude metsade hindamine	88 392	3,5
Segakulud	194	0,0
Kokku kr.	2 532 856	100

Kulusid Voltveti metakooli alal oli 14 534 kr.

Metsanduse kohta varem Keskbüroo väljaandis ilmunud andmed ja artiklid:

- Riigi metsamajandus 1920/30 m/a., B. Tiisman, Eesti Statistika nr. 112(3), 1931 a., lk. 148—155.
 Riigi metsamajandus 1928/29 m/a., B. Tiisman, Eesti Statistika nr. 98(1), 1930 a., lk. 23—29.
 Riigi metsamajandus 1927/28 a., B. Tiisman, Eesti Statistika nr. 94(9), 1929 a., lk. 498—502.
 Metsamajandus 1920—27 a., J. Kurkus, Eesti Statistika nr. 75(2), 1928 a., lk. 126—134.

SISEVEETEDE TEGEVUS 1931 a. VOIES NAVIGABLES INTÉRIEURES en 1931.

S i s u : 1. Kauba ja reisijate vedu, lk. 210. 2. Lühilaevade tegevus sisevetes, lk. 223. 3. Parvetus lk. 223.

Peipsi, Pihkva- ja Virtsjärvi ühes neisse suubuvate jõgedega moodustavadki kogu meie laevasõiduks soodsa siseveeteestiku, millest jäetud välja vaid laevasõiduks kõlvuline Narva jõgi.

Liiklemise poolest seisavad Peipsi järv ja S.-Emajõe jõgi esimestel kohtadel. Samuti on S.-Emajõe Tartu sadam ja Peipsi järvel Mustvee ja Võõpsu sadamad läbikäinud laevade ja kaupade koguse poolest suuremaid sisevetes.

Enamuse sisevetes transporditavast kaubast annavad Peipsisse suubuvad jõed ja Peipsi rannik metsamaterjalide näol.

Olgugi, et Peipsi rannik ei moodusta mingit kaubanduslikku või tööstuslikku keskust, mis tingiks intensiivset liiklemist või kaupade transporti, kuid meie oludes erakordselt suure pinna tõttu on Peipsi järv teiste läbikäiguvõimaluste puhul kõige kergemini kasutatav liiklemistee.

Viimastel aastakümnetel on Peipsi järv Eestis veeteena palju oma endisest tähtsusest pidanud kaotama. Puuduvad Peipsi idapoolsed kaldad ja tagamaad, mis varem suurel määral igal kevadel ja suvel parvetasid metsa järve ja niimoodi võimaldasid rannikurahvale küllaldaselt tööd elutilalpidamiseks.

Peipsi ja Virtsjärve vahelise ühenduskanalina leiab S.-Emajõe kõige intensiivsemat kasutamist, sest oli ju S.-Emajõe Tartu sadam kuni viimase ajani ainuke sisevete sadam, mis ühendatud raudteega.

Viimasel ajal on Tartu sadama kõrval ka Mustvee sadamal oma raudtee-ühendus, mis aga kuigi palju sadama läbikäiku ei tõsta, kuna Mustvee—Sonda kitsarööpmeline raudtee ilma tülitava ümberlaadimiseta otseühendust mere-sadamatega ei võimalda.

Kõige vähem kasutatakse siseveeteedest laevasõidu huvides Virtsjärve, mis oma madala vee tõttu võimaldab ainult väiksemate veesõiduriistade liiklemist ja sedagi enamusest järve põhjapoolses osas. Sama võiks öelda sisevete jõgede kohta, jättes välja S.-Emajõe.

Suurel määral aga kasutatakse sisevete jõgesid metsaparvetamiseks, eriti seal, kus need jõed läbivad suuremaid metsapiirkondi.

Peamise sisevete veoartikli moodustavad metsamaterjalid, ümmarguselt 85%. Ülejäänud 15% koosneb segakaupadest (põllu-, aia-, karja-, käsitöö- ja tööstusesaadused).

Andmed on võetud 1931 a. Tartu, kui suurima sadama, läbikäigust; siinkohal peab veel tähendama, et varematal aastatel oli metsamaterjalide läbikäigu % suhteliselt segakaupadele palju suurem ja ainult viimasel aastal valitsenud ebasoodsa metsaturu seisukorra pärast on selle kogus langenud rohkem kui segakaubal.

1. Kauba ja reisijate vedu
Transport des marchandises et voyageurs.

1931 a. on siseveeteedel nii laevade läbikäigus kui reisijate veos märgata tugevat tagasiminekut.

Sisevete laevasõit ja kaupade vedu on alati olnud otseses seoses meie metsamajandusega.

Üldiselt on 1931 a. aga sisevete piirkonnis raiutud kaugelt vähem metsa kui eelmisel aastal; samavõrra näeme ka sisevetes veetud kaupade koguse vähenemist.

Ühes kaupade vähenemisega vähenes mõõdund aastal sisevetes liikunud reisijate arv. Reisijate veo vähenemisel on loomulikud põhjused, ühelt poolt üldine tagasihoidlikkus liiklemises, teiselt — alles valminud ja tegevusse astunud uus Tartu-Petseri raudtee ja terve rida autoliine.

Tartu-Petseri raudtee ei kütüni küll Peipsi rannani, kuid sellele vaatamata seisavad mõned rannaosad uue raudtee mõjupiirkonnas, kus reisijad endise laevasõidutee asemel eelistavad raudteed.

Kõige rohkem mõjutab uus raudtee Võõpsu piirkonda ja osalt ongi Võõpsu sadamat tarvitanud reisijate arvu langus 1931 a. tingitud sellest.

Maanteede võrgu täieliku väljaarendamise korral võivad tugevat konkurentsi sisevete laevandusele pakuda ka autobused, eriti seal, kus autobuseliinid jooksevad rööbiti laevasõiduliinidega.

Vaadeldes 1931 a. siseveeteede ja sadamate tegevust, võtame vaatluse alla üksikud sadamad vastavalt nende tähtsusele ja läbikäigu suurusele.

Laevasõit Tartu, Vööpsu ja Mustvee sadamas.

	Tartu				Vööpsu				Mustvee			
	Sisse- ja välja- sõitnud laevad		Veetud		Sisse- ja välja- sõitnud laevad		Veetud		Sisse- ja välja- sõitnud laevad		Veetud	
	Arv	Maht	Kaupu ton.	Reisi- jaid arv	Arv	Maht	Kaupu ton.	Reisi- jaid arv	Arv	Maht	Kaupu ton.	Reisi- jaid arv
		net.		net.		arv		net.		arv		
1931	4 702	128 593	42 792	62 623	381	15 750	1 168	1 902	399	17 663	2 500	3 301
1930	5 660	164 884	60 247	70 693	619	22 823	5 875	3 162	347	18 935	2 406	2 705
1929	5 043	171 168	70 657	99 821	787	23 811	6 581	3 289	498	25 310	2 935	4 193
1928	6 322	175 768	66 799	100 623	824	23 722	5 263	6 166	455	24 700	6 825	3 268
1927	5 513	147 441	54 617	89 517	548	17 038	4 158	5 158	453	22 776	6 844	3 464
1926	6 031	153 939	63 072	102 741	432	16 298	3 431	7 660	474	20 346	4 252	3 136
1925	6 959	205 278	76 257	100 645	484	18 661	4 150	6 825	440	21 049	4 610	3 375
1924	6 468	239 452	82 730	93 796	588	27 239	4 210	8 523	621	37 854	2 063	3 702
1923	6 108	248 599	84 981	113 222	694	30 025	6 137	8 014	498	28 735	2 689	4 304

Läbikäinud laevade, kaupade ja reisijate arvu poolest on Tartu sadama tegevus tunduvalt teiste omast suurem.

Laevade läbikäik ulatub 128 593 net. reg. *tn*, kaupu veeti (sisse ja välja) 42 792 *tn* ja reisijaid käis läbi 62 623 inimest. Läbikäinud laevade, kaupade ja reisijate poolest moodustab Tartu sadama tegevus ümmarguselt 50% sisevete üldisest läbikäigust.

Eelmise aastaga võrreldes on Tartu sadama läbikäik igal alal langenud.

Nii oli kaubavedu 1930 a. 40,7% võrra ja reisijate vedu 27,2% võrra 1931 a. omast suurem. Valdava osa sadama läbikäigust moodustab sissevedu Tartu — 40 221 *tn* ehk 93,9%, kuna väljavedu annab ainult 2 571 *tn* ehk 6,1%. Sisseveetud kaubad läksid 1931 a. suures enamuses küttepuudena Tartu, kuna möödunud aastatel tarvitati väga suurel määral Tartu sadamat kaupade edasisaatmiseks mere-sadamatesse. Oma tarvituseks jäävad kohapeale harilikult küttepuud, turvas, sillutuse- ja ehitusekiivid, osalt ka kalu ja aia- ning juurevilju. Edasi saadetakse harilikult palke, propse, paberi-, vineeri- ja tikupakke ja laudu. Edasisaatmine toimub raudteel. Väljavedu Tartu sadamast veetel on võrdlemisi väike ja sedagi enamusest Peipsi ranna rahva varustamiseks üksikutesse laevasõidu punktidesse. Veetakse välja peamiselt jahu, suhkrut, soola, põllurammu, petrooleumi j.n.e.

Reisijate liiklemist Tartu sadamas jälgides paistab silma, et Tartu sissesõitnud ja siit väljunud reisijate arv on ümmarguselt võrdne. Eelmisel aastal oli reisijate liiklemine Tartu sadama kaudu 27,2% võrra suurem kui 1930 a.

Tegevuse suuruse poolest järgneb Tartu sadamale Vasknarva.

Vastavas tab. 2 näeme küll, et liiklemise elavuse poolest järgneb Tartu sadamale Alajõe, kuid tegelikult on Alajõe all mõeldud terve pikk rannariba, millepärast seda sadamana võis esesiva laevapeatuskohana ei saa võtta.

Kaupade vedu 1931 a. ulatus Vasknarvas 2 456 *tn*. Eelmisel — 1930 a. oli aga kaupade läbikäik suurem, nimelt 2 456 *tn* asemel 7 906 *tn* või 221,9% võrra rohkem. Samuti on vähenenud seal läbikäinud reisijate arv. 1931 a. oli reisijate arv 5 530 inimest 9 331 inimese vastu 1930 a.

Tagasimineku Vasknarvas on üldine ja õige tunduv.

Nagu eelmisteski sadamates, on ka Vööpsu sadamas märgata tugevat tagasiminekut. Kaupade läbikäik küünib 1931 a. ainult 1 168 *tn* 5 875 *tn* vastu 1930 a.

Läbikäinud kaupade kogus 1930 a. oli seega 403% võrra suurem kui 1931 a.

Vähenenud on samuti Vööpsu sadamat tarvitatud reisijate arv. Käinud on (sisse ja välja) kokku 1 902 reisijat 1930 a. 3 162 reisi vastu.

Huvitaval kombel on 1931 a. Vööpsu sadamasse sissetulnud ja väljaläinud kaupade kogus peaaegu võrdne. Eelmistel aastatel oli väljavedu sisseveest õige tunduvalt suurem.

Asjaolu on seletatav nähtavasti metsamaterjalide veo puudumisega läbi Vööpsu sadama, kuna need varem väljavedu aitasid märgatavalt tõsta.

Peale üldise tagasihoidlikkuse liiklemise alal on Vööpsu sadama tegevusele avaldanud mõju 1931 a. uus Tartu-Petseri raudtee. Uue raudtee tegevusse astumisega on peale reisijate ka igasuguste kaupade ja metsamaterjalide vedu veeteel suundunud raudteele. Samuti aitavad tunduvalt reisijate arvu laevadel vähendada autobused.

1931 a. Mustvee sadama läbikäik erineb tugevasti sisevete sadamate läbikäikudest selle poolest, et üldise läbikäigu vähenemise asemel võib konstateerida isegi väikest tõusu. Mustvee sadama kaudu veeti 1931 a. 2 500 *tn* kaupu 2 406 *tn* vastu 1930 a. Nagu eeltoodust näha, on Mustvee sadama oma tegevust eelmise aastaga võrreldessuutnud hoida endisel tasemel.

Mustvee—Sonda kitsarööpmeline raudtee on siiski seevõrt avaldanud mõju, et 1931 a. Mustvee sadama kaudu võidi saata Tartu sama palju küttepuid kui eelmiselgi aastal. Mustvee piirkonnas puuduvad küll metsad, kuid uus kitsarööpmeline raudtee läbib selle eest suuremaid metsapiirkondi, kust raiutud metsamaterjalid toimetatakse raudteel Mustvee sadamasse.

Ühes kaupade koguse väikese suurenemisega on suurenenud 1931 a. Mustvee sadamast läbikäinud reisijate arv. 1930 a. oli see 2 705 inimest, kuid möödunud 1931 a. tõusis ta 3 301 inimese peale.

Ülejäänud sisevete laevasõidu peatusepunktid võivad näidata mõnikord erakordselt suurt kaupade läbikäiku, kuid enamjuhtudel koosneb kaup ainult üksi

Tab 2. Laevade ja kaupude läbikäik sisevete tähtsamais sadamais 1931 a. — Navigation des ports intérieurs en 1931.

	Sisse tulnud — Entrées						Valja läinud — Sorties					
	Üldse Gr. total		Veetud kaup tonnides March. transp. (tonnes)			Reisijate arv Nombre d. voyageurs	Üldse Grand total		Veetud kaup tonnides March. transp. (tonnes)			Reisijate arv Nombre d. voyageurs
	Laevade arv Nombre d. navires	Maht Ton. net.	Üldse Gr. total	Sellest — Dont			Laevade arv Nombre d. navires	Maht Ton. net.	Üldse Gr. total	Sellest — Dont		
				Küttepuud Bois de chauffage	Metsamaaterjal Produits forestiers	Küttepuud Bois de chauffage				Metsamaaterjal Produits forestiers		
Tartu	2 354	64 319	40 221	23 270	13 241	30 828	2 348	64 274	2 571	—	—	31 795
Sel. reisijate laevad — Dont navires de voyageurs	870	26 473	923	—	—	30 828	870	26 473	1 814	—	—	31 795
Mustvee	169	8 824	450	—	—	1 713	170	8 830	2 050	1 099	—	1 588
Sel. reisijate laevad	114	7 063	450	—	—	1 713	114	7 063	51	—	—	1 588
Võõpsu	100	7 874	587	—	—	1 041	191	7 885	581	212	244	861
Sel. reisijate laevad	117	6 958	450	—	—	1 041	117	6 958	78	—	—	861
Kokku — Total	2 713	81 017	41 258	23 270	13 241	33 582	2 709	80 998	5 202	2 311	244	34 244
Sellest reisijate laevad — Navires de voyageurs	1 101	40 494	1 823	—	—	33 582	1 101	40 494	1 943	—	—	34 244
Vasknarva	275	9 999	2 347	214	1 668	2 774	275	9 999	109	—	—	2 756
Sel. reisijate laevad	243	8 142	453	—	—	2 774	243	8 142	104	—	—	2 756
Alajõe, Kuru ja Remniku	140	10 434	13	—	—	136	148	10 351	4 157	2 764	1 368	141
Sel. reisijate laevad	75	4 856	12	—	—	136	75	4 856	22	—	—	141
Rannapungerja	85	4 794	4	—	—	—	85	4 794	2 707	2 228	479	—
Sel. reisijate laevad	42	2 609	1	—	—	—	42	2 609	—	—	—	—
Lohusuu	75	4 212	27	—	—	34	75	4 212	982	691	283	—
Sel. reisijate laevad	49	3 185	24	—	—	34	49	3 185	—	—	—	—
Kallaste	177	10 865	227	45	—	434	177	10 865	936	536	386	340
Sel. reisijate laevad	157	9 065	113	—	—	434	157	9 065	14	—	—	340
Piirisaare	236	10 923	735	—	—	895	235	10 909	276	16	—	852
Sel. reisijate laevad	171	10 285	86	—	—	895	171	10 285	218	—	—	852
Mehikoorma	223	11 491	186	—	—	500	223	11 491	1 139	224	170	466
Sel. reisijate laevad	176	10 571	186	—	—	500	176	10 571	111	—	—	466
Kokku — Total	1 220	62 718	3 539	259	1 668	4 773	1 218	62 621	10 306	6 459	2 695	4 555
Sel. reisijate laevad	913	49 683	880	—	—	4 773	913	49 683	469	—	—	4 555
Üldse — Gr. total	3 933	143 735	44 797	23 529	14 909	38 355	3 927	143 619	15 508	8 670	2 939	38 799
Sellest: reisijate laevad — Dont: Navires de voyageurs	2 014	90 177	2 708	—	—	38 355	2 014	90 177	2 412	—	—	38 799
Vedurilaevad — Navires remorqueurs	358	2 536	2 267	—	2 235	—	358	2 536	980	—	939	—
Kaubaveo mootorilaevad — Bateaux à moteur marchands	57	308	156	—	—	—	58	311	207	—	—	—
Lojad ja praamid — Bateaux et chalands	1 504	50 714	30 666	23 529	12 674	—	1 497	50 595	11 909	8 670	2 001	—

Tab. 3. Tartu-Võru-Valga-Petseri ja osa Virumaa piirides parvetatud metsamaterjalid 1931 a.

Flottage des matériaux forestiers dans les confins des arrondissements de Tartu, Võru, Valga, Põlva et Viru en 1931.

Jões, mille kaudu parvetatud Rivières	Kuhu parvetatud Lieu de destination des matériaux flottés	Materjalid — Matériaux							
		Palgid Pontres	Pakud Boies	Lüürid Traverses	Propsid Étais	Küttepuud Bois de chauffage	Toopakud Boies de soutien	Kantmeetrit	
								t	k
Alajõgi	Jõesuuni	—	—	—	342	15 770	—	—	—
"	Vasknarva	—	—	2 008	—	—	—	—	—
Rannapungerja jõgi	Jõesuuni	8 552	3 684	—	317	1 420	—	—	—
ühes harudega	Mustvee	2 077	—	—	—	—	—	—	—
Avi	Avinurme	1 592	7 075	—	8 619	—	—	—	600
"	Lohusuu	5 000	—	—	—	—	—	—	—
"	Mustvee	1 087	—	—	—	—	—	—	—
"	Kastre	8 022	—	—	—	—	—	—	—
"	Mustvee	1 788	—	—	—	—	—	—	—
Kullavere	"	2 505	—	—	—	—	—	—	—
Pelpsi kaldniit	"	1 500	—	—	—	—	—	—	—
Mustvee jõgi	"	2 122	—	—	—	—	—	—	—
Voo (Võhandu)	Võrusse	13 139	—	—	—	—	—	—	—
Ahja	Kastre	0 256	—	—	—	—	—	—	—
"	Tartu	—	—	—	—	—	—	—	—
"	Lääniste	—	—	—	4 402	—	—	—	—
S. Ema jõgi	Tartu	2 042	—	—	—	—	—	—	—
Laeva jõgi	"	3 223	—	—	2 607	—	—	—	—
Pedja	"	3 639	—	—	—	—	—	—	—
Tiinasilma	"	—	—	—	—	100	—	—	—
Must	"	—	—	—	—	—	—	—	—
Pärli	Tamme saeveskini	5 000	—	—	—	—	—	—	—
Vaidan	"	3 000	—	—	—	—	—	—	—
Peetri	"	3 000	—	—	—	—	—	—	—
"	"	500	—	—	—	—	—	—	—
Kokku — Total		76 992	10 759	2 008	16 237	17 290	600		

metsamaterjaldest, mille üldine läbikäik 1931 a. oli võrdlemisi väike.

Sellest tingitult näeme tugevat kaupade läbikäigu langust Rannapungerja, Lohusuu ja Alajõe laevasõidupunktides.

2. Liinilaevade tegevus sisevetes. 1931 aasta navigatsioonil peeti sisevetes järjekindlalt ühendust järgmistel liinidel:

Tartu—Mustvee—Vasknarva	— ükskord	nädalas;
Tartu—Kallaste—Mustvee	— kolm korda	„
Tartu—Kolkja	— kuus	„
Tartu—Võõpsu—Värska	— kaks	„
Tartu—Võõpsu	— kolm	„
Tartu—Lääniste	— seitse	„
Tartu—Oiu	—	„
Tartu—Kaagvere	—	„

Ühendusepidamine nimetatud liinidel põlnud kogu navigatsiooni kestel ühtlane, kuna see suurel määral

olenes aastaegadest. Nii vähendati sügise tulekul mõnel liinil ühendustpidavate laevade ja sõidupäevade arvu. Reisijate liinilaevadel on sündinud kogu sisevete reisijate liikumine. Kaubavedu selle vastu reisijate laeval moodustab ainult väikse osa kogu kaubaveost.

Elavam reisijate liikumine valitses 1931 a. Tartu—Mustvee—Vasknarva liinil.

3. Parvetus. Flotage.

Parvetamine, mille kohta vastavad andmed tab. 3, näitab 1931 a. õige suurt tagasiminekut. Nii parvetati sisevetes 1931 a. palke kokku 76 992 tk., 1930 a. aga 348 479 tk. või 352,8% rohkem.

Sama tugevasti on langenud liiprite ja propside parvetus. Parvetamise tagasimineku on tingitud raie-lankide üldise vähenemisega; ka on enamuses raiutud mets läinud küttepuudena siseturu rahuldamiseks, mida parvetamise asemel transporditakse lotjadel sihtkohtadesse.

Siseveeteede tegevuse kohta enne Keskbüroo väljaandis ilmunud artiklid.

Siseveeteede tegevus 1930 a. J. Kits-Oisman, Eesti Statistika nr. 116 (7) — 117 (8), 1931 a. lhk. 476—478.

Siseveeteede tegevus 1929 a. J. Kits-Oisman, Eesti Statistika nr. 104 (7) — 105 (8), 1930 a., lhk. 433—435.

Siseveeteede tegevus 1928 a. A. Kits, Eesti Statistika nr. 94 (9), 1929 a., lhk. 513—515.

Laevasõit ja kauba ning reisijate vedu siseveeteedel 1927 a. J. Oisman, Eesti Statistika nr. 82 (9), 1928 a., lhk. 538—540.

Laevasõit ja kauba ning reisijate vedu siseveeteedel 1926 a. J. Oisman, Eesti Statistika nr. 68 (7), 1927 a., lhk. 409—411.

Laevasõit ja kauba vedu veeteel Eestis 1925 a. A. K. Eesti Statistika nr. 50, 1926 a., lhk. 1—5.

Erilväljaanne: Eesti sadamad, veeteed, kaubalaevastik ja laevasõit, seerija „Eesti Majandus“, v. II, 1926 a.

A. Lepp.

TÄIENDUSEKOOLID 1928—31 a.

ÉCOLES de CONTINUATION de 1928—31.

S i s u : 1. Täiendusekoolide tüüpe, lhk. 224. 2. Koolide asukoht ja töötamisajad, lhk. 224. 3. Klasside, klassikomplektide ja õpilaste arv ning koostis, lhk. 225. 4. Õppetöö korraldus ja edasijõudmine õppimises, lhk. 226. 5. Õpetajad, lhk. 226. 6. Majandus, lhk. 227.

Asutava Kogu poolt vastuvõetud Avalikkude algkoolide seadus (RT 75/76 — 1920) näeb ette algkoolide juures vähemalt kaheaastase kursusega täiendusekooli, kuhu astumine on sunduslik õpilastele, kes algkooli kursuse lõpetamise järele ei astu keskkooli. Sama seaduse põhjal määrab täiendusekoolide korralduse eriseadus.

Avalikkude algkoolide seaduse elluviimisel 1920 a. deklareeris Vab. Valitsus, et kuni täiendusekoolide kohta eriseaduse maksmapanemiseni võivad algkoolide õpilajad avada algkoolide juures mittesunduslikke täiendusekooli, mille tegevuse korraldamine ja juhtimine sünnib hariduseministeeriumi juhtnõuade kohaselt. Need juhtnõuad n. n. esialgsed mittesunduslikkude täiendusekoolide põhjooned, mis määrasid t.-koolide korralduse, koostati ja kinnitati 1922 a. (RT 71 — 1922) ja olid eriseaduse puudumise tõttu maksvad kuni käesoleva — 1931/32 S. a. alguni. 1931 a. suvel võeti Riigikogu poolt vastu uus Avalikkude algkoolide seadus (RT 46 — 1931). Ehkki ka uus seadus nõuab, samuti kui endine, täiendusekoolide korraldamist sellekohase eriseadusega, jätab ta Valitsusele kuni eriseaduse maksmapanemiseni nüüd juba seadusliku õiguse oma äranägemise järgi juhtida täiendusekoolide töökorraldust hariduse-

ministri ettepanekul antud määrusega. Kohe peale Aval. algk. uue seaduse vastuvõtmist pandigi Valitsuse poolt maksma uus täiendusekoolide tööd korraldava määrus (RT 53 — 1931).

Uue korralduse alused, ehkki neid on võrreldes eelmise määrusega täiendatud ja korrigeeritud olundutele vastavamalt, on üldiselt samad mis ennegi ja sisadavad kokkuvõtlikult järgmist:

1. Täiendusekoolid korraldatakse omavalitsuste poolt isiklike, kes on täitnud koolikohustuse algkoolis.

2. T.-koolid, pidades silmas õpilaste kalduvusi ja tulevast elukutsest, korraldatakse kas ühiselt mitme tööala kohaselt või eriti alanduse, mesinduse, kalanduse, sulg- ja väikeloodakasvatuse ja muude põllumajandusliikude alade, kui ka ehituse, jõumasinate, elektri, raamatupidamise, kodumajapidamise, kudumise, õmblemise ja teiste alade kohaselt. Peale kutseaineliste täiendusekoolide võib hariduseministri loal avada ka üldhariduslikke täiendusekooli, mis üldiselt töötavad keskkooli alamastne kava järgi või milliseis on tõstetud eiskohale erialana mõni keskkoolis õpetatav üksik aine (võrkeel, joonistamine või muu).

3. Koolikohustus ei ole maksev täiendusekoolide kohta.

4. Täienduskool on emakeelne. Kursus kestab üks või kaks aastat.

5. Täienduskooli õppeained ja tunni- ning õppekavad määrab hariduseminister.

6. Täienduskoolide võrgukava koostavad maa- ja linnavalitsused ja kinnitab hariduseminister.

7. Täienduskoolide õppejõududeks võivad olla vastava ettevalmistusega alg-, täienduse-, kesk- ja kutsekoolide õpetaja kutsega või vastava eriaine õpetaja kutsega isikud ja nende ametisse valimine ja registreerimine toimub samadel alustel kui algkoolides.

8. Täienduskoolide ülalpidajad omavalitsused võivad tarbekorral kooli kulude kattets määrata õpilastelt õpperaksu, mille suuruse kinnitab hariduseministertiumi koolivalitsus.

Kutseainelise kuuepäevase täienduskooli tildtunnikavas (RT 56 — 1931) on järgmised ained (tundide koguarv nädala kohta 30): emakeel ja riigikeel ühes kirjavahetusega, kodanikuõpetus ühes ühiskonna ja kasvatuseõpetusega, Eesti majandusegeograafia, matemaatika ja arvepidamine, üld- ja kutseala tervishoid, joonistamine ja joonestamine, loomine ja võimlemine, taime- ja loomakasvatuse ühes sulg- ja välkelooma kasvatusega (ainult maakooles), aiandus ühes mesindusega, füüsika ja keemia tegelikus elus (ainult linnakooles), tegelikud talutööd ühes aiatöoga (ainult maakooles), kodumajapidamine, tegelikud rakendustööd tehnilistel aladel (ainult linnakooles), puu-, vitse-, metalli-, naha- ja köitetööd, naiskäsitööd, tikandus, õmlemine, kudumine. Hariduseministertiumi loal võib kooli ülalpidaja, lähtudes kooli ümbruskonna tarvidusest, teha tarbekorral ka muudatusi toonud kavas, võttes arvesse ühis- ja omavalitsuse tegevuse, kalanduse, ajamajanduse või muu tegevuse aineid.

1. Täienduskoolide tüüpe.
Types des écoles de continuation.
Täienduskooli on meil, nagu eelpool juba märkisime, kahte liiki — üldhariduslikke ja kutseainelisi. Üldhariduslikke t.-kooli oli 1930/31 õ/a. ainult 4 (õpilaste arvuga 191), kutseainelisi 59:

Eriala:	Koolide arv	Õpilaste arv			
		P.	T.	K.	%
Kodumajandus (ka majapidamine)	22	—	576	576	33,7
Ehitused ja käsitöö (ka naiskäsitöö, õmlemine, kudumine j.n.e.)	15	157	386	543	31,8
Põllumajandus	15	118	248	366	21,4
Aiandus	3	30	43	73	4,8
Kalaasjandus	2	30	22	52	3,0
Ühis-, äri- ja omavalitsusetegevus	1	19	32	51	3,0
Kaubandus	1	20	27	47	2,8
Kokku	59	374	1 334	1 708	100,0

Naissoost õpilased moodustavad t.-kooles valdava enamuse ($\frac{3}{4}$), olles ülekaalus igas erialalises rühmituses, arvatud välja vaid kalandus, kus poisse natuke rohkem.

Täienduskool võib olla ühis- või lahuskool, selle järgi kuidas otsustab kooli ülalpidaja. 1930/31 õ/a. töötas 35 lahus- ja 28 ühiskooli. Ühiskoolist asus maal 20 (585 õpil.) ja linnus 8 (291).

Lahuskoolid (maal 27, linnus 8) olid kõik määratud tütarlastele, arvatud välja vaid 1 Tallinnas asuv kool (linna poeglase t.-kool).

		Ühiskoolid:		Lahuskoolid:	
		Tütarlaste	Poeglaste	Tütarlaste	Poeglaste
Linnas	koole	8	7	1	—
	õpilasi	291	248	93	—
Maal	koole	20	27	—	—
	õpilasi	585	682	—	—
Kokku	koole	28	34	1	—
	õpilasi	876	930	93	—
	%	46,1	49,0	4,9	—

Täienduskoolid, nagu teisedki koolid, töötavad normaalselt 6 päeva nädalas. Viimaseil aastail on katsetatud, peamiselt Harjumaal, ka 1—2—3 päevaste t.-kooliga. 1928/29 õ/a. avati Harjumaal esmakordselt kaks 1-he päevast kooli, järgmisel õ/a. tõusis nende arv juba 12-le (464 õpil.), 1930/31 õ/a. 1-he päevased koolid enam tegevust ei jatkanud.

2-he päevased koolid loodi 1929/30 õ/a. — üks Saaremaal ja kaks Harjumaal; 1930/31 õ/a. töötas neist veel vaid üks — Harjumaal (18 õpil.).

3-me päevaseid oli 1929/30 õ/a. Harjumaal 1, 1930/31 õ/a. 2 (74 õpil.).

8 viimase aasta jooksul oli t.-kooli tildse (sulgudes õpilaste arv):

	6-päevaseid	3-p.	2-p.	1-p.
1930/31 õ/a.	63 (1899)	2 (74)	1 (18)	—
1929/30 „	88 (1722)	1 (26)	3 (78)	13 (485)
1928/29 „	58 (1360)	—	—	2 (96)
1927/28 „	52 (1218)	—	—	—
1926/27 „	43 (985)	—	—	—
1925/26 „	28 (604)	—	—	—
1924/25 „	17 (410)	—	—	—
1923/24 „	14 (332)	—	—	—

Koolid, mis ainult mõne päeva nädalas töötavad, pole oma töö tulemusilt võrreldavad harilikku 6-päevase t.-kooliga ja üksikasjalisemat andmestikku nende kohta pole selle tõttu käesolevas kirjutises ka kasutatud.

2. Koolide asukoht ja töötamisajad.
Situation et temps de l'enseignement.
6 päeva nädalas töötavad t.-koolid jaotusid linna ja maa vahel (sulgudes õpilaste arv):

	Linnas	Maal
1930/31 õ/a.	16(632)	47(1 267)
1929/30 „	16(581)	52(1 141)
1928/29 „	13(455)	45(914)

Üldse puudusid t.-koolid 1930/31 õ/a. 8 linnas (Kuresaare, Narva, Petseri, Tõrva, Türi, Valga, Viljandi, Võru) ja 1 maas (Petseri).

Maa t.-koolest töötas 1930/31 õ/a. enamik (93,0%) normaalaajal — enne lõunat, kuna linnas umbes pooled (43,7%) sunnitud olid ruumi puudusel töötama õhtu-poolle. Enne lõunat töötasid (sulgudes õpil. arv):

		%
1930/31 õ/a.		
Linnas	9(303)	56,3(47,9)
Maal	44(1 169)	93,6(92,8)
Kokku	53(1 472)	84,1(77,5)
1929/30 õ/a.	60(1 380)	88,2(80,1)
1928/29 „	54(1 300)	86,2(76,0)

Linnus (andmed olemas umbes 2/3 õpil. kohta) olid õpilaste t.-koolid 1930/31 õ/a. kauguselt suuremalt jaolt kättesaadavad:

Kooliskäimise kaugus:	% õpil. üldarvust	
kuni 1 km	38,8	} 81,7
1—2 „	27,0	
2—3 „	15,9	

Maal aga on olud halvemad. 1930/31 õ/a. (andmed käivad 95,1% õpil. kohta) õõbis umbes 2/5 õpilast elukoha kauguse tõttu koolide juures asuvas ühishuruumes:

Igapäevane kooliskäimise kaugus:	% õpilast	
kuni 1 km	16,8	} 48,0
1—2 „	16,3	
2—3 „	14,9	
3—5 „	8,2	
5 ja üle „	4,0	
Õõbis koolis	39,8	

3. Klasside, klassikomplektide ja õpilaste arv ning koostis.

Nombre de classes et d'élèves.

Täiendusekoolid on ühe või kaheklassilised ja vastavalt sellele kestab kursus neis kas üks või kaks aastat (ühelklassilise kooli tunni- ja õppekava võrdub ulatusest kaheklassilise kooli I kl. omale). Kahel viimasel aastal on klasside arv üle riigi võttes peaaegu muutusetu; klassikomplektide arv on mõne võrra vähenenud ja ühenduses sellega tõusnud õpilaste arv I kl.-komplekti peale (+4 punkti):

	Klasse	Kl.-kompl.	Õpilasi I kl.-k. peale
1930/31 õ/a.	106	87	22
1929/30 „	103	94	18

Uue määrase järgi on õpilaste minimaalarvuks klassis või klassikomplektis 20. Linnas tuli 1930/31 õ/a. I kl.-kompl. peale õpilasi 23 (klassi peale 21) maal 21 (17).

Täienduskoolide klasside arv. — *Nombre de classes des écoles de continuation.*

I.	I kl. — cl.			II kl.			Üldse — Total			Klasside arv 1929/30 õ/a. <i>Nombre de classes pendant l'an. scol. 1929/30</i>		
	Linnas <i>Villes</i>	Maal <i>Arrond.</i>	Kokku <i>Total</i>	L.	M.	K.	L.	M.	K.	L.	M.	K.
	1930/31 õ/a.											
Viru	1	4	5	1	4	5	2	8	10	2	8	10
Järva	1	7	8	2	7	9	3	14	17	2	14	16
Harju	10	11	21	8	6	14	18	17	35	17	14	31
Lääne	1	6	7	—	1	1	1	7	8	1	7	8
Saare	—	1	1	—	—	—	—	1	1	—	2	2
Pärnu	1	6	7	—	3	3	1	9	10	1	7	8
Viljandi	1	2	3	1	2	3	2	4	6	1	6	7
Tartu	2	5	7	1	3	4	3	8	11	3	9	12
Valga	—	1	1	—	1	1	—	2	2	—	2	2
Võru	—	5	5	—	1	1	—	6	6	—	7	7
Kokku—Total.	17	48	65	13	28	41	30	76	106	27	76	103

Õpilaste arv ja sugu. 6-aastase algkooli sunduse teostamine üle riigi on tunduvalt tõstnud viimaseil aastail algkoolikursuse lõpetajate ja sellega ühenduses ka t.-koolidesse sisseastujate arvu: t.-koolide õpilaste arv, mis kuni 1927/28 õ/a. ei ulatunud veel 1 000-ni, on viimase 3 aasta jooksul kasvanud kahekordseks (1930/31 õ/a. 1 900 — sellest maal 2/3).

Eelmise aastaga võrreldes on õpilaste üldarv 1930/31 õ/a. kasvanud 10,2% võrra. Oli õpilasi:

	1930/31 õ/a.	1929/30 õ/a.
I kl. { linnas	399	421
{ maal	933	916
{ kokku	1 332	1 337
II kl. { l.	233	160
{ m.	334	225
{ k.	567	385
Üldse { l.	632	581
{ m.	1 267	1 141
{ k.	1 899	1 722

Õpilaste üldkoostises moodustavad I kl. õpilased 74,2%, II — 25,7% (viimase 3 a. keskm.).

Klassi peale tuli keskmiselt õpilasi:

	1930/31	1929/30	1928/29
I kl.	20	19	18
II kl.	14	12	13

Sooliselt on tüdrukud suures ülekaalus nii linnas kui maal: linnas on neid 2/3, maal 4/5, keskm. 3/4 õpil. üldarvust:

	1930/31 õ/a.	1929/30 õ/a.
Linnakooles { p.	34,2	33,9
{ t.	65,8	66,1
Maakooles { p.	18,8	21,7
{ t.	81,2	78,3
Üldse { p.	23,9	25,8
{ t.	76,1	74,2

Õpilaste vanus, rahvus ja kodakondsus. Enamik t.-koolide õpilastest — umbes 4/5 — kuulus 15—19 a. vanuserühma:

	1930/31:	14 a. ja noor.	15—19 a.	20 a. ja üle
Linnad	11,1%	75,1%	13,8%	
Maad	6,8 „	82,3 „	10,9 „	
Kokku	8,2 „	80,0 „	11,8 „	
1929/30 õ/a.	12,9 „	78,8 „	8,8 „	
1928/29 „	14,8 „	76,3 „	8,9 „	
3 a. keskmine	11,7 „	78,5 „	9,8 „	

Täienduskooli õpilaste rahvus % (õpil. arv välismaalasteta = 100). — Nationalité des élèves des écoles de continuation en %

2.	Eestlased <i>Estoniens</i>			Sakslased <i>Allemands</i>			Venelased <i>Russes</i>			Muud <i>Autres</i>			Kokku <i>Total</i>			Välismaalased <i>Sujets étrangers</i>		
	P.	T.	K.	G.	F.	T.	P.	T.	K.	P.	T.	K.	P.	T.	K.	P.	T.	K.
1930/31 õ/a.																		
Linnad—Villes	90,3	92,8	91,9	5,3	4,7	4,9	2,4	1,7	2,0	2,0	0,8	1,2	100	100	100	1,2	1,2	1,2
Maad—Arrond.	97,5	98,9	98,7	—	0,1	0,1	1,3	0,9	0,9	1,2	0,1	0,3	100	100	100	—	0,1	0,1
Kokku—Total	93,8	97,2	96,4	2,7	1,4	1,7	1,9	1,1	1,3	1,6	0,3	0,6	100	100	100	0,6	0,4	0,5
1929/30	94,0	97,1	96,3	3,1	1,3	1,8	1,3	1,2	1,2	1,6	0,4	0,7	100	100	100	1,3	0,2	0,5
1928/29	93,6	99,4	98,0	2,5	—	0,6	2,1	0,5	0,9	1,8	0,1	0,5	100	100	100	0,6	—	0,1
3 a. keskmine—Moy.	93,8	97,8	96,8	2,8	1,0	1,5	1,7	1,0	1,1	1,7	0,2	0,6	100	100	100	0,9	0,2	0,4

1930/31 õ/a. oli õpilaste nimekirjes (aasta läbikäigu arv) üldse 1939 õpilast, neist välismaalasi 9.

Rahvuselt jaotusid õpilased (ilma välismaalasteta):

	Arv	%
estlasi	1 860	96,4
sakslasi	33	1,7
venelasi	25	1,3
juute	2	0,6
lätlasi	2	
soomlasi	5	
muid	3	

Õppekeel. Õppekeeleks on t-kooles kõikjal riigikeel, arvatud välja 1 saksa t.-kool Tallinnas (Hansa kaubanduskooli juures), kus õppis 1930/31 õ/a. 47 muulast, neist 32 saksa rahvusest. Eesti õppekeelega kooles moodustasid õpilaste üldarvust 1930/31 õ/a. eestlased 98,3% (algkooles 98,8%).

4. Õppetöö korraldus ja edasijõudmine õppimises.
Régularité de l'enseignement et progrès des élèves.

Õpilaste sügisene kooliilmumine 1930/31 õ/a. on muutunud, võrreldes eelmise õ/a., tunduvalt korralikumaks: 1929/30 õ/a. oli õppetegevuse algul hiljem kooli ilmunud 24,6%, 1930/31 õ/a. 15,5% (linnus 9,9%, maal umbes 2 korda rohkem —18,2%).

Enne õppetegevuse lõppu jäid t.-koolist ära 1930/31 õ/a. 18,2% õpil. (eelmisel õ/a. 20,2%). Algkooles on kevadine varem ärajäämine märksa väiksem — 1930/31 õ/a. 7,3%, 1929/30 — 9,6%. Õpilaste koolist puudumise põhjuseks on peamiselt haigus, siis kodused olud, teenistus:

1930/31 õ/a.	Linnakooles	Maakooles
Haigus	49,0%	32,6%
Kodused olud	23,1 „	32,6 „
Teenistus	19,9 „	16,7 „

Puudumispäevi tuli 1 õpil. peale 1930/31 õ/a.:

Linnades:	Maal:
Tapal	Läänemaal . . . . .
Fajdes	Võru „ . . . . .
Huapsalus	Järva „ . . . . .
Tartus	Tartu „ . . . . .
Põltsamaal	Viru „ . . . . .
Tallinnas	Harju „ . . . . .
Rakveres	Viljandi „ . . . . .
Paldiskis	Saare „ . . . . .
Pärnus	Pärnu „ . . . . .
Nõmmel	Vaiga „ . . . . .
Keskml.	Keskmine . . . . .

¹⁾ Arvestatud on siin peale õpetajate, kes ainult t.-kooles töötasid, ka need õpetajad, kes ehkki töötasid ka teists kooles, kuid enamiku tunde andsid t.-koolis.

Õppetöö korraldus täienduskoolis — Fréquentation irrégulière de l'école de continuation (% au nombre total)

3.	Õppetegevuse algul ei ilmunud kooli <i>Nombre d'élèves absents au commencement de l'an. scol.</i>			Enne õppetegevuse lõppu jäi koolist ära <i>Nombre d'élèves ayant quitté l'école avant la fin de l'année sco</i>			Iga õpilase peale tuli puudumispäevi <i>Nombre des jours d'absence par élève</i>		
	P.	T.	K.	G.	F.	T.	P.	T.	K.
1930/31:									
Linnad — Villes	13,0	8,4	9,9	27,5	17,0	20,5	13,0	18,0	16,5
Maad — Arrond.	19,3	18,0	18,2	16,8	17,1	17,0	15,9	14,4	14,7
Kokku—Total	16,4	15,2	15,5	21,8	17,0	18,2	14,8	15,5	15,3
1929/30	27,3	23,6	24,6	21,5	19,7	20,2	16,0	15,5	15,6
1928/29	23,4	18,3	19,6	23,7	15,5	17,6	16,7	17,2	17,1
3 a. keskml. (1928/29-1930/31)	22,1	19,0	19,8	22,1	17,6	18,7	15,8	16,0	15,9

Edasijõudmine. Õpilaste edasijõudmine täienduskoolis on kevadise hinnangu järgi umbes samal tasemel kui algkooliski. Lõpetas klassikursuse 1930/31 õ/a. kevadel:

	Linnus	Maal	Kokku
Täienduskoolis	82,5%	84,9%	84,1%
Algkoolis	85,0 „	83,4 „	83,8 „

Arvestades aga täienduskooli õppetöö edukuse hindamisel ka sügisel järelkatsetel täiendavalt klassikursuse lõpetanud, tõuseb edasijõudnute % keskmiselt umbes 90-ni.

5. Õpetajad.
Personnel enseignant.

Kooli nimekirjade järgi oli õpetajaid täienduskoolis üldse 1930/31 õ/a. tegelikult õppetöö algul 335—linnus 130, maal 205, naisi vähe rohkem kui mehi. Kvaliteedilt on õpetajaskond t.-koolis enam-vähem ühtlane nii maal kui linnas:

	1930/31	Viimase 3 a. keskml.
Kutsesega	71,7%	74,2%
{ maal	72,6 „	70,5 „
{ linnas	28,3 „	25,8 „
Kutseta	27,4 „	29,5 „
{ maal	27,4 „	29,5 „
{ linnas	27,4 „	29,5 „

Täienduskoolide õpetajaskond koosneb enamuses isikuist, kes kuuluvad teiste koolide (peamiselt alg-) õppepersonaali hulka. 1931 a. jaanuaris toimunud õpetajaskonna eriuurimuse andmeil oli 1930/31 õ/a. täienduskoolile oma¹⁾ õpetajaid üldse ainult 156, — linnus 43, maal 113, — ehk 179 võrra vähem kui näitavad koolide üldnimekirjad, kuhu võetud sisse ka

Täienduskooli õpilaste edasijõudmine õppimises (õpil. üldarv õ/a. lõpul = 100).
 Progrès des élèves (nombre total d'élèves à la fin de l'an. scol. = 100).

4.	Klassikursuse lõpetanud— <i>Élèves ayant passé le cours de la classe</i>			Teiseks aastaks sama klassi jäetud <i>Élèves restés en même classe</i>			Järelikatses määratud <i>Examens supplémentaires</i>			Edasijõudmine klasside järgi <i>Progrès des élèves d'après les classes</i>					
										Üheantastased		Kaheantastased		Kokku	
	P.	T.	K.	G.	P.	T.	P.	T.	K.	I kl.	II kl.	I kl.	II kl.	I kl.	II kl.
Linnad—Villes															
1930/31	71,3	88,2	82,5	7,6	5,9	6,5	21,1	5,9	11,0	94,2	78,9	83,9	81,5	83,9	
1929/30	63,3	85,0	77,7	14,3	5,3	8,3	22,4	9,7	14,0	95,3	75,0	77,9	77,0	77,9	
1928/29	68,3	79,2	75,3	7,3	4,1	5,1	24,4	16,7	19,1	79,9	67,4	90,1	68,7	90,1	
3 a. keskmine	67,7	84,5	79,0	9,9	5,2	6,7	22,4	10,3	14,3	92,7	73,9	84,0	76,5	84,0	
Maad—Arrondissement.															
1930/31	87,2	84,4	84,9	8,3	10,3	10,0	4,5	5,3	5,1	78,9	89,0	89,3	83,1	89,3	
1929/30	90,5	88,7	89,0	3,0	8,4	7,9	6,5	2,9	3,7	82,9	92,6	89,5	88,9	89,5	
1928/29	85,0	90,4	89,4	10,7	5,9	6,8	4,3	5,7	3,8	80,0	92,0	93,7	88,1	93,7	
3 a. keskmine	87,9	87,5	87,0	0,9	8,5	8,2	5,2	4,0	4,2	78,6	91,5	90,4	86,6	90,4	
Üldse—Total															
1930/31	79,5	85,4	84,1	8,0	9,1	8,9	12,5	5,5	7,0	76,8	85,8	87,0	82,7	87,0	
1929/30	78,4	87,6	85,3	8,0	7,5	7,6	13,6	4,9	7,1	84,5	85,8	84,8	85,4	84,8	
1928/29	77,2	87,0	84,8	9,1	5,4	6,2	13,7	7,6	9,0	79,9	82,8	92,2	82,1	92,2	
3 a. keskmine	78,5	86,6	84,7	8,3	7,6	7,7	13,2	5,8	7,6	80,5	84,9	87,7	83,6	87,7	

alg-, kesk- ja kutsekooli õpetajad, kes omavad tunde täienduskoolis.

6. Majandus. Dépenses.

Täienduskoolid asuvad peamiselt aval. algkoolide juures ja enamjaol neist puudub iseseisev majapidamine. Iseseisvaid koole, kel oma juhataja ja majapidamine, oli 1930/31 õ/a. 63 t.-kooli hulgas vaid 13, kuna ülejäänud 50 olid ühisel majandamisel koolega, kelle juures nad asusid. Neist 50-st teise kooliga ühisel majandamisel olevast t.-koolist on ainult pooled suutnud oma kulud eraldada, täites ka nõuetava majanduselehe kululiikide järgi.

Teise osa kohta (25 kooli) on kulusumma arvutamine teostatud teoreetiliselt: ühise majapidamise kulud on jaotatud kahe kooli vahel proportsionaalselt õpilaste arvule (v.tab. 1).

63 täienduskooli ülalpidamiseks on kulutatud 1930/31 õ/a. üldsummas Kr 248 330, ehk 1 klassi-komplekti peale keskm. Kr 2 854 (maal Kr 2 497, linnas umbes poole rohkem):

	Üldkulu (Kr)	1 kooli peale	1 kl.-k. peale
Linnas	98 530	6 158	3 649
Maal	149 800	3 187	2 497
Kokku	248 330	3 942	2 854

1 t.-kooli õpilasele kulutati 1930/31 õ/a. (sulgudes kulu 1 algkooli õpil.):

Linnas	. Kr 155,9 (86,3)
Maal	. „ 118,2 (69,3)
Kokku	. „ 130,8 (73,3)

Linna koolidest osutub kallimaks 1930/31 õ/a. kalaasj. t.-kool Pärnus (kulu 1 õpilasele Kr 322),

kodumajanduse t.-kool Põltsamaal (Kr 289), tööstuslik t.-kool Nõmmel (Kr 253); odavamad on Haapsalu naiskäsitöö t.-k. (Kr 74), Paldiski kalaasjanduse t.-k. (Kr 88) ja Paide kodumajanduse t.-k. (Kr 92). Maal kuuluvad kallimate liiki iseseisvade kodumajanduse t.-koolid Viljandi- (kulu 1 õpilasele Kr 288) ja Pärnumaal (Kr 180), odavamate hulka — Saare-, Lääne-, Harju- ja Tartumaa algkoolide juures töötavad t.-koolid.

Kooli ülalpidajate järgi õpilase kallidust võrreldes saame 1930/31 õ/a. kohta järgmised vahekorrad:

Ülalpidaja	Kulu 1 õpi- lasele Kr	Keskm. „ 100
Riik . .	276,71 ¹⁾	211,6
Maal . .	185,42	141,8
Linn . .	147,79	130,0
Selts . .	110,30	84,3
Alev . .	91,58	70,0
Vald . .	82,39	63,0
Linn ja maal	169,31	129,5
Maal ja vald	176,69	135,1
Keskm.	130,77	100,0

Nagu eelpool juba märkisime, on 1930/31 õ/a. kohta majanduseteated esitanud 63-st t.-koolist ainult 38. Nende koolide ülalpidamiskulud moodustasid koolidele kulutatud üldsummast (Kr 248 330) ümmarguselt $\frac{3}{4}$ ja õppis neis ligikaudu $\frac{2}{3}$ õpilaste üldarvust. Võrreldes kululiikide järgi 38 t.-kooli 1930/31 õ/a. kulused algkooli kuludega selgub, et kululiikide suhtelisis vahekorris pole suuremaid erinevusi.

Kulutatud 1930/31 õ/a.	Täiendusek.	Algkool
Õpetajate ja teenijate palkadeks	73,6%	72,0%
Majanduse kuludeks (üür, küte, valgustus)	9,2 „	9,2 „
Õppevahendite muretsemiseks	5,6 „	2,1 „
Õpilaste toetuseks	1,4 „	3,5 „
Muudeks kuludeks (invent. muretsemine, majade parand., kantseleikulud j.n.e.)	10,2 „	13,2 „

¹⁾ Tallinna pedagoogiumi juures asuv atanduse t.-kool.

Tab. 6. Õpetajate arv lüüendusekaotes 1930/31 a. — Nombre du personnel enseignant dans les écoles de continuation en 1930/31.

Õpetajate arv tegeliku õppetöö ajal — Nombre du personnel enseignant au commencement de l'année scolaire																	
Üldse — Gr. total			Neist andmetega — Dont ayant fourni des données														
			Kutsega Ayant diplôme d'instituteur			Neist õpetajate seminari haridu- segu — D. avec enseign. d. l'éc. norm. d'inst.			Kutseta Sans diplôme d'instituteur			Kokku — Total					
M.	N.	K.	G.	P.	T.	M.	N.	K.	M.	N.	K.	M.	N.	K.	M.	N.	K.
Tallinn	34	40	74	21	32	53	3	6	9	13	8	21	34	40	74		
Haapsalu	—	2	2	—	2	2	—	—	—	—	—	—	—	2	2		
Nõmme	5	3	8	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—		
Paide	4	4	8	4	4	8	2	2	4	—	—	—	4	4	8		
Pakliski	3	1	4	—	—	—	—	—	—	3	1	4	3	1	4		
Pärnu	2	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—		
Põltsamaa	3	3	6	3	3	6	1	—	1	—	—	—	3	3	6		
Rakvere	4	1	5	2	1	3	—	1	1	2	—	2	4	1	5		
Tapa	2	4	6	—	3	3	—	—	—	2	1	3	2	4	6		
Tartu	9	6	15	6	5	11	1	—	1	3	1	4	9	6	15		
Linnad — Villes	66	64	130	36	50	86	7	9	16	23	11	34	59	61	120		
Viru	12	12	24	10	9	19	4	3	7	2	3	5	12	12	24		
Järva	15	18	33	10	16	26	5	4	9	5	2	7	15	18	33		
Harju	30	19	49	15	12	27	4	1	5	15	7	22	30	19	49		
Lääne	0	17	26	8	16	24	3	5	8	1	1	2	0	17	26		
Saare	4	3	7	2	2	4	—	—	—	2	1	3	4	3	7		
Pärnu	2	15	17	—	12	12	—	—	—	2	8	5	2	15	17		
Viljandi	2	7	9	1	6	7	1	—	1	1	1	2	2	7	9		
Tartu	9	8	17	9	6	15	3	1	4	—	2	5	9	8	17		
Valga	2	2	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—		
Võru	9	10	19	4	8	12	2	1	3	5	2	7	9	10	19		
Maad — Arrondies	94	111	205	59	87	146	22	15	37	33	22	55	92	109	201		
Üldse — Gr. total	160	175	335	95	137	232	29	24	53	56	33	89	151	170	321		
1929/30	190	194	384	107	150	257	43	24	67	72	39	111	179	189	368		
1928/29	161	180	341	100	140	240	41	24	65	58	30	88	158	170	328		
3 a. keskm.																	
1928/29-1930/31	170	183	353	101	142	243	38	24	62	62	34	96	163	176	339		

R. Sõrmus.

PALGAOLUD TÖÖSTUSES 1931 a. GAINS dans L'INDUSTRIE en 1931.

Sisu: Andmestik, lk. 231. 1. Töö tasumisviis suur- ja kesktööstuses, lk. 232. 2. Lisatasud, lk. 233. 3. Teenistuse koostis suur- ja kesktööstuses 1929—31 a., lk. 234. 4. Nominiaal- ja reaalteenistuse liikumine 1923—31 a., lk. 235. 5. Teenistuse liikumine ettevõtete suurusel järgi, lk. 238. 6. Suur-, kesk- ja väiketööstuse töölise teenistuse vahekorrad, lk. 238. 7. Töölise teenistuse vahekorrad tööstuscharade ja töölise soo järgi 1931 a., lk. 240. 8. Töölise rühmitus 1931 a. juuli teenistuse järgi, lk. 240. 9. Ametnikkude, tehnilise personali ja alamteenijate palgad juulis 1931 a., lk. 245.

Andmestik.

Caractère des données.

Tööstuses tegovate palgaliste tööaja ja palgaandmed kogutakse tööstusettevõtetele tööinspektorite kaudu. Selliste andmete kogumisviisil on hea, teatud juhtudel aga ka halb külge. Kogudes andmeid tööinspektorite kaudu, kusjuures töökaitse järelevalve korras andmete koostamine ja saatmine on tehtud ettevõtetele sunduslikuks (Töö- ja hoolekandeministri määrused — RT 23 — 1919 ja 191/192 — 1920), on tagatud andmete koostamine ja kättesaamine peaaegu kogu ulatuses. Teisest küljest aga on põhjust arvata, et selline andmete kogumisviis teatud juhtudel, eriti väiksemate ettevõtete suhtes, võib halvavalt.

Tööstusliikude käitete tööaja seadusega (hakkas maksma 1. IX. 1931 a.; RT 61 — 1931) pandi tööstusliikudes ettevõtetele

seaduslikus korras maksma 8-tunnine tööpäev. Enne seda tööpäeva pikkus oli normatud veld Eesti Ajutise Valitsuse deklaratsioonilekutsega (16. XI. 1918 a.), mil puudus aga sanktsioon. Kui autoriteetsete tööpäevade tundjate arvamine järgi sel deklaratsioonil (8-tunnilise tööpäeva suhtes) oli seaduslik jõud, ei peetud kõikjal nähtavasti sanktsiooni paudusel 8-tunnilisest tööpäevast siiski kiini. Töökaitse järelevalve on teinud kindlaks asjaolu, et eriti väiksemates ettevõtetes töötati kohati 9- ja 10-tunnilise tööpäevaga, vahel isegi rohkem ilma töökaitse ametkonna teadmata ja temalt luba küsimata.

Loomulikult, neil juhtudel ei esitanud tööinspektorile andmeid ületunnitöö kohta, mille tagajärjel kannatasid nii tööaja, kui selllega lähedalt seotud palgaandmestik. On põhjust arvata, et nüüdse

peale, kus pole eeldusi selleks, et maksumapandud 8-tunnilise tööpäeva seadust hakatakse rakendada samas ulatuses, kui eksiti 16. XI. 1918 a. deklaratsiooni vastu, olukord peaks paranema ka tööaja- ja palgastatistika suhtes. Selle tulemusena on loota saavutada edaspidi täpsamaid tööolusid valgustavaid andmeid.

Käesolevas ülevaates, nüsama kui eelmistes ülevaadetes sei alal, on kasutatud endiselt kolme liiki andmeid. Esiteks poolaastate kaupa suur- ja kesktööstustevõtetel kogutavaid üldisi töölise tööaja- ja teenitud tasusummade andmeid, kus antakse kogu ettevõtte kohta töölise arv, tehtud tööpäevade ja töötundide arv, rahas teenitud tasusummad ning tasud naturaals. Teiseks, on kasutatud kord aastas juuli kohta kogutavaid nn. isiklike palgaandmeid, kus kõik tööaja- ja palgaandmed koostatud iga palgalse kohta eraldi. Lõpuks, sisult samalaadseid, kuid lihtsustatud kava kohaselt koostatud andmeid on kogutud ja allpool kasutatud väiketööstuses (ettevõtted alla 5 töötajaga) tegevate palgaliste kohta. Andmestiku iseloom ja nende varal selgitatavate küsimuste kompleks on käsitatud üksikasjalisemalt E. Stat. 1930 a. nr. 102(6), lk. 253.

1. Töö tasumisviisi suurtööstuses

Modes de paiement en grandes entreprises

Töö tasumisviisi suhtes tuleb töölised jaotada kolme rühma: 1) alalised ajatöölised, kes töötasid kogu juuli jooksul ainult ajaviisi, s.o. saades palka tunni-, nädala- ehk kuuviisi, 2) alalised tükitöölised ning 3) vaheldamisi aja- ja tükitöö alusel töötavad töölised.

Tab. 1 antud töö tasumisviisi andmed käivad 1931 a. juuli kohta ja on koostatud Keskbüroos nn. isiklike kude tööaja- ja palgaandmete põhjal.

Töö tasumisviisis ei esine enamvähem stabiilses olukorras järske hüppelisi kõikumisi. Ent, nagu näitavad viimase 4 aasta andmed, tunduvad muutused on palgaküsimuses võimalikud ka ses suhtes. Seda võime panna tähele suurtööstuses kuuluvates ettevõtetes nii meeste, kui naiste töö tasumisviisis. Tendents on ajatöö (tunni-, päevatöö j.n.e.) laienemise poole, kuna seisukord tükitöö suhtes puhtal kujul ja tükitöö vaheldamisi ajatööga on ulatuselt üksikute aastatel kõikum. Nii, eraettevõtetes meeste ajatöölise arv on tõusnud 1928—31 a. 60,5% pealt 70,8% peale. Alalisel tükitööl töötanute arv on 16,3% pealt (1928 a.) vahepeal tõusnud 17—18% peale (1929—30 a.). 1931 a. aga jälle uuesti langenud tublisti (15,2% peale).

Naiste hulgas on ajatöölise arv viimasel 3 a. püsinud suhteliselt muutmatult umbes 4—5% võrra kõrgemal 1928 a. tasemest.

Tükitöölistel on aga tulnud teha kord rohkem, kord vähem vaheldamisi ka ajatööd, seepärast need kaks liiki on arvuks üksikute aastatel kõikumad. Alaliselt tükitööl töötanute arv on 1928 a. võrreldes langenud 1931 a. (34,6% : 42,7% naistöölise üldarvust).

Kaugelt stabiilses on olukord ses suhtes riigi ettevõtetes, kuigi ka seal esineb sama tendents (v.tab.1). Olgu tähendatud üldiselt, et töö tasumisviisi suhtes

Töö tasumisviisi suurtööstuses juulis 1931 a. (% iga tööstuseharu töölise üldarvust).

Modes de paiement en grandes entreprises en juillet 1931 (% au nombre total des ouvriers de chaque branche industrielle).

1.	Mehed — Hommes										Naised — Femmes											
	Ajatöölised	Aja- ja tükitöölised	Alalised tükitöölised	Kokku	Naist					Ouvriers travaillant au temps	Ouvr. trav. au temps et pièces	Ouvr. trav. aux pièces	Total	Dont								
					Perekonnab. raha saajad	Preemia saajad	Muld rahaliste lisatasude saaj.	Ouvr., recevant allocations familiales	Ouvr., recevant primes					Ouvr., recevant autres rémunérations en espèces								
I. Eratööstus — Industrie privée.																						
I. Murrud ja kaevandused — Industries extractives	33,2	27,2	39,6	100	2,2	3,7	2,7	12,7	21,6	65,7	100	—	—	2,1								
II. Mineraalide ümber töötamine — Transformation des pierres et des terres	65,0	18,5	16,5	100	26,4	18,5	1,4	72,8	6,1	21,1	100	7,1	2,9	—								
III. Metallitööstus — Industrie des métaux	59,7	10,8	29,5	100	0,4	9,4	2,4	49,5	13,6	36,9	100	—	7,0	0,9								
IV. Keemiatööstus — Industrie chimique	84,9	11,7	3,4	100	7,7	8,2	89,3	4,7	6,0	100	0,9	42,8	45,1									
V. Nahatööstus — Industrie des cuirs et peaux	86,4	4,3	9,3	100	—	—	100	—	—	100	—	—	—	—								
VI. Tekstiilitööstus — Industrie textile	77,5	9,7	12,8	100	40,3	9,8	20,5	38,1	18,8	43,1	100	9,3	7,2	18,9								
VII. Puutööstus — Industrie du bois	67,8	18,6	13,6	100	10,4	11,8	9,8	59,2	29,2	15,6	100	10,7	29,6	0,3								
VIII. Paberitööstus — Industrie du papier	70,3	21,2	2,5	100	41,1	33,5	13,8	53,6	31,5	14,0	100	7,8	4,0	0,5								
IX. Poligraafiatööstus — Industrie polygraphique	99,2	—	0,8	100	—	—	10,0	100	—	—	100	—	—	5,3								
X. Toidu-, maitseain. ja jookide tööstus — Ind. de l'alimentation et des boissons	95,4	3,0	1,6	100	2,8	6,6	2,1	65,0	16,8	28,2	100	—	11,1	0,1								
XI. Kehakatte- ja pudukaupade tööstus — Confec. de vêtem. et fabr. de mercerie	64,2	0,6	35,2	100	—	4,0	0,6	50,5	2,1	47,4	100	—	3,2	—								
XII. Ehitisetööstus — Industrie de bâtiment	84,2	7,2	8,6	100	0,4	2,0	6,3	94,7	0,6	4,7	100	—	1,2	4,7								
XIII. Elektrijaamad ning gaasi- ja veevarustus — Usines électriques, à gaz d'éclairage et distribution d'eau	86,4	12,9	0,7	100	12,6	27,1	8,8	83,3	—	16,7	100	4,2	31,2	4,2								
XIV. Puhastustööstus — Industrie du nettoyage	100	—	—	100	—	—	42,0	100	—	—	100	—	—	18,3								
Kokku — Total																						
1930 a. arvud — Total pour 1930	70,8	14,0	15,2	100	15,3	11,7	7,2	48,6	16,8	34,6	100	6,1	9,7	10,5								
1929 a. " " " " 1929	64,7	17,1	18,2	100	19,7	17,7	9,6	47,0	15,8	37,2	100	6,9	16,0	12,9								
1928 a. " " " " 1928	64,4	18,6	17,0	100	16,0	12,6	8,4	48,2	15,5	36,3	100	7,1	9,2	15,4								
II. Riigitööstus — Entreprises d'État.																						
I. Murrud ja kaevandused — Industries extractives	13,5	21,6	64,9	100	—	2,7	1,9	6,0	16,6	77,4	100	—	0,2	1,8								
III. Metallitööstus — Industrie des métaux	15,0	22,7	62,3	100	66,1	17,1	—	25,0	66,2	18,8	100	25,0	31,3	12,5								
IV. Keemiatööstus — Industrie chimique	58,3	41,7	—	100	—	—	2,1	100	—	—	100	—	—	—								
VII. Puutööstus — Industrie du bois	34,8	12,7	52,5	100	8,3	—	2,2	94,4	—	5,6	100	—	—	—								
IX. Poligraafiatööstus — Industrie polygraphique	100	—	—	100	12,0	—	0,8	100	—	—	100	—	—	—								
XIII. Elektrijaamad — Usines électriques	100	—	—	100	—	—	24,0	100	—	—	100	—	—	—								
Kokku — Total																						
1930 a. arvud — Total pour 1930	30,4	20,9	58,7	100	35,6	10,9	6,4	23,1	14,4	60,5	100	1,7	1,0	1,7								
1929 a. " " " " 1929	19,0	26,8	54,2	100	38,6	8,5	9,3	22,5	19,7	57,8	100	2,0	0,7	2,1								
1928 a. " " " " 1928	19,2	25,0	55,8	100	34,1	12,4	7,8	24,7	19,2	56,1	100	1,7	0,4	0,4								
Üldse — Gr. total																						
1930 a. arvud — Total pour 1930	60,2	14,5	21,3	100	17,8	10,9	6,7	47,3	16,7	36,0	100	5,9	9,3	10,0								
1929 a. " " " " 1929	63,1	20,6	23,3	100	23,3	15,9	9,0	45,8	16,0	38,2	100	6,7	15,2	12,4								
1928 a. " " " " 1928	66,1	19,8	24,1	100	19,4	12,6	8,6	46,7	16,8	37,5	100	6,8	8,7	14,4								

olukord era- ja riigiettevõtetes läheb teravalt lahku. Eraettevõtetes on rohkem levinud ajatöö (1931 a. meestel 70,8%, naistel 48,6%), kuna see riigiettevõtetes omab võrdlemisi piiratud ulatuse (1931 a. meestel 20,4%, naistel 25,4%). Näib, et seda ei saa seletada era- ja riigiettevõtete erineva tööalalise struktuuriga, sest suuri lahkuminekuid märkame töö tasumisviisis era- ja riigiettevõtete vahel ka täiesti ühesugustel tööstusaladel. Riigiettevõtetes on töö viidud üle rohkem tükitöö peale. Seda, näiteks, tähtsamates era- ja riigitööstuseharudes, nagu turba- ja põlevkivitööstuses, metallitööstuses, puutööstuses ning elektrijaamades.

Üksikute tööstuseharude järgi töö tasumisviisid on tunduvalt lahkuminevad. Nii, eratööstuses alaliste ajatöölaliste-meeste arv kõigub tööstuseharude järgi ümmarguselt 30—100% tööliste üldarvust. Alla keskmise %-määra esineb alalisi ajatöölisi-mehi murdudes ja kaevandustes (33,2%), kehakatte- ja pudukaupadetööstuses (64,2%), metallitööstuses (59,7%), mineraalide ümbertöötamise alal (65%) ning puutööstuses (67,8%). Muis, siin nimetamata tööstuseharudes alaliste ajatöölaliste arv on kaunis kõrge, ulatudes osalt 80—90% tööliste üldarvust.

Meestöölaliste tükitöö poolest paistavad rohkem välja murrud ja kaevandused, mineraalide ümbertöötamine, metallitööstus, puutööstus ning kehakatte- ja pudukaupadetööstus. Neis tööstuseharudes esineb meestel tükitöö kas alaliselt või vaheldamisi ajatöoga suuremas ulatuses kui kõigis teistes tööstuseharudes.

Naistöölaliste töö tasumisviisi suhtes näeme üksikute tööstuseharude järgi veel suuremaid kõikumisi. Nii, alaliste ajatöölaliste arv kõigub siin 12,7% (murdudes ja kaevandustes) ligemale kuni 100% (naha-, poligraafia-, ehituse- ja puhastustööstuses). Naiste tähtsamatel tööaladel alaliste ajatöölaliste arv piirdub peamiselt 40—60%; nii tekstiiltööstuses ulatub see 38,1%, puutööstuses 59,2%, toidu-, jookide- ja maitseainetetööstuses 55% ning kehakatte- ja pudukaupadetööstuses 50,5%. Naiste alaline tükitöö esineb puhtal kujul silmapaatsvalt, nagu meestelgi, maapõuevarade kasutamise alal töötavates ettevõtetes — põlevkivi, turvas, marmor, kips, j.n.e. (65,7%, peale selle 21,6% vaheldamisi aja- ja tükitööl töötajaid), metallitööstuses (vastavalt 36,9% ja 13,6%), tekstiiltööstuses (43,1% ja 18,8%), toidu-, jookide- ja maitseainetetööstuses (28,2% ja 16,8%) ning kehakatte- ja pudukaupadetööstuses (47,4% ja 2,1%).

2. Lisatasud

Gain supplémentaire.

Peale palgalepinguga kindlaks määratud ajatööpalga ja tükitöötasu osa ettevõteteid maksub veel lisatasusid rahas. Need on: perekonnaabiraha, preemiad, harukordadel puhkuseraha (palk suvepuhkuse eest) j.n.e. Osa ettevõteteid annab töölisile lisaks rahapalgale veel peale selle korterivarustuse, osalt täieliku või osalise ülalpidamisega, osalt aiamaaga, kohati koguni põllu- ja karjamaaga ning majapidamisruumidega — hoonetega.

Peale palgalepinguga kindlaks määratud ajatööpalga ja tükitöötasu osa ettevõteteid mak-

Perekonnaabiraha makstakse veel tänini riiklikkudes ettevõtetes (arvatud välja kommerts alusel töötavad ettevõtted, peale Riigi sadamatehaste, kus siiski osa töölisi saab perekonnaabiraha ka praegu, peale ettevõtte kommertsialiseerimist) osalt omavalitsusettevõtetes ning harva ka mõningates eraettevõtetes. 1931 a. juuli andmete järgi perekonnaabirahasaajaid oli ses suhtes väljapaistvamates rühmades järgnevalt: mineraalide ümbertöötamise rühmas mehi 26,4%, naise 7,1%, tekstiiltööstuses mehi 40,3%, naise 9,3%, puutööstuses mehi 10,4%, naise 10,7%, paberitööstuses mehi 41,1% ja naise 7,8% ning elektrijaamades ja linnade vesivarustuse alal, millised ettevõtted enamuses kuuluvad linnavalitsustele, mehi 12,5% ja naise 4,2%. Teistes rühmades on perekonnaabirahasaajaid tunduvalt vähem või puuduvad üldse. Mineraalide ümbertöötamise alal perekonnaabiraha saavad vaid tsemendivabrikute töölised.

Preemiate süsteem on meie tööstuslikkudes ettevõtetes üldiselt levinud õige vähe. Peale ajutist tõusu 1930 a. näitas preemiasaajate tööliste arv eraettevõtetes 1931 a. jälle sama suurt tagasiminekut. Preemia näol lisatasa saanud meeste arv on langenud eelmise aastaga võrreldes 17,7% pealt 11,7% peale, kuna naiste arv langes 16% pealt 9,7% peale naiste üldarvust. Suhteliselt kõrgema preemiasaajate-tööliste arvuga esinevad mineraalide ümbertöötamine (mehi 18,5%, naise 2,9%), keemiatööstus (m. 7,7%, n. 42,8%), puutööstus (m. 11,8%, n. 29%), paberitööstus (m. 33,5%, n. 4%) ning kommunaalsettevõtted (elektrijaamad, gaasivabrikud ja linnade veevarustus — m. 27,1%, n. 31,2%). Metall- ja tekstiiltööstuses on preemiasaajaid mehi veidi alla 10%, naise 7—8% ümber. Teistes tööstuseharudes on preemiasaajaid üsna vähe, mõnes tööstuseharus aga puuduvad üldse (naha-, poligraafia- ja puhastustööstus).

Riigiettevõtetes olid preemiad tähelepanevad määral vaid metallitööstuses, kus preemiasaajaid oli 1931 a. juulis mehi 17,1%, naise 31,3%. Ka murdudes ja kaevandustes ei ulatunud nende arv 3%-ni. Teistes riigi-ettevõtetes ei ole preemiasaajaid üldse.

Peale perekonnaabiraha ja preemiate mõned ettevõtted maksavad töölistele lisaks põhipalgale ja tükitöötasude veel muid rahalisi lisatasusid. Tööliste arv, kes saavad rahalisi lisatasusid pole küll üldiselt suur, ei eratööstuses (mehi 7,2%, naise 10,5%), ega ka riigiettevõtetes (m. 6,4%, n. 1,7%). Eelmise kahe aastaga võrreldes muude rahalisi lisatasude maksmine on kõikjal pisut vähenenud, otsustades tööliste arvu järgi, kes 1931 a. juulis palgale sellist lisa on saanud. Sellise lisatasusaajate arvu poolest paistab eratööstuses esikohal silma keemiatööstus, kus tikuvabrikud oma tööliste põhipalgale maksavad monopolilepingu alusel teenistusele (põhipalk + preemiad) juure 10%. See asjaolu tõstab keemiatööstuses sellise lisatasusaajate arvu meeste hulgas 8,2% ja naiste hulgas 42,8% peale. Järgnevalt võiks mainida tekstiiltööstust, kus mehi lisatasusaajaid 20,5% ja naise 18,9%, paberitööstust

(m. 13,8%, n. 0,5%) ja poligraafiatööstust (m. 10%, n. 5,3%).

Peale eelmainitud rahaliste lisatasude mõned ettevõtted varustavad veel tavaliselt vaid osa oma töölisi mitmesuguste lisatasudega naturaas. Tüübilisema ja oluliselt tähtsama lisatasuna esineb peaaegu kõikjal, kus esineb naturaaltasu, alandatud hinnaga või täiesti tasuta antav korterivarustus. Mitmed

vanemad suurettvõtted omavad töölise korteriteks ehitatud elamuid, mis lisatasude suhtes suurtööstuse töstab esikohale, kesktööstusega võrreldes. Nii, korterivarustuse-saajate arv tõusis 1931 a. meestöölise hulgas suurtööstuses ümmarguselt 9%, kesktööstuses aga 7%, naiste hulgas vastavalt 6% ja 2—3% peale. Muud naturaaltasud — toiduvarustus, aiamaa j.n.c. — etendavad nii juhtude arvult, koguselt ja väärtuselt isna vähese tähtsusega osa.

Naturaaltasu saavate töölise arv suur- ja kesktööstuses 1931 (% töölise üldarvust).
Nombre des ouvriers recevant rémanération en nature dans les grandes et moyennes entreprises industrielles en 1931 (% au nombre total des ouvriers).

	Mehed — Hommes						Naised — Femmes									
	I poolaasta			II seneestre			I poolaasta			II poolaasta						
	Korteri, kütte ja valgustus	Toiduained	Ühlapidamine (osaline või täielik)	Muud (aja-, karja- maa j.n.c.)	Logement, chauffage et éclairage	Denrées alimentaires	Entretien (total ou partiel)	Autres (jardin, pâturage etc.)	Korteri, kütte ja valgustus	Toiduained	Ühlapidamine (osaline või täielik)	Muud (aja-, karja- maa j.n.c.)				
A. Suurtööstus (ettevõtted 20 ja enam töötajaga) <i>Grandes entreprises (ayant plus de 20 travailleurs).</i>																
I. Murrud ja kaevandused	14,1	—	1,3	7,2	13,6	—	4,2	15,4	—	0,2	1,3	13,6	—	0,5		
II. Mineraalide ümbertöötamine	41,2	1,3	—	0,7	41,9	0,9	—	3,0	17,6	0,5	—	19,4	0,5	1,9		
III. Metallitööstus	0,5	—	—	—	0,2	—	—	—	—	—	—	—	—	—		
IV. Keemiatööstus	11,4	—	—	3,6	7,8	—	—	1,9	1,3	—	—	1,4	—	—		
V. Nahatööstus	0,8	—	—	—	1,2	—	—	—	—	—	—	—	—	—		
VI. Tekstiilitööstus	15,3	—	—	25,4	17,4	—	—	26,5	8,3	—	—	21,2	9,2	24,9		
VII. Puutööstus	0,3	0,0	—	—	1,0	—	—	—	—	—	—	—	—	—		
VIII. Paberitööstus	15,6	—	—	7,4	16,9	—	—	8,0	8,9	—	—	4,3	8,2	3,4		
IX. Poligraafiatööstus	0,0	—	—	—	0,3	—	—	—	—	—	—	—	—	—		
X. Toidu-, jookide- ja maitseainete ts.	11,9	—	—	—	10,5	—	—	—	1,1	—	—	—	0,7	—		
XI. Kehakattetööstus	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—		
XII. Ehitustööstus	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—		
XIII. Elektri- ja gaasi jaamad ning veovarustus	19,0	—	—	—	18,7	—	—	—	23,8	—	—	—	0,5	—		
XIV. Puhastustööstus	00,0	—	—	—	75,0	—	—	—	0,2	—	—	—	18,9	—		
Keskmine	9,3	0,1	6,2	5,4	9,4	0,0	—	5,0	5,8	0,0	0,0	10,4	6,0	0,0	10,9	
1930 a. arvud	10,3	0,2	—	3,7	10,2	0,1	0,1	4,5	5,1	0,1	7,7	7,7	0,2	0,0	11,0	
1929 a. „	10,6	1,1	0,8	4,4	9,2	0,1	0,4	5,7	5,1	0,0	8,2	8,2	5,0	0,0	8,9	
B. Kesktööstus (ettevõtted 5—19 töötajaga) <i>Entreprises moyennes (ayant 5—19 travailleurs).</i>																
I. Industries extractives	5,0	—	—	—	6,7	—	—	—	—	—	—	—	—	—		
II. Industrie minérale	6,1	—	—	—	1,6	—	—	—	13,3	—	—	—	10,0	—		
III. „ des métaux	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—		
IV. „ chimique	7,0	—	—	—	6,8	—	—	—	1,3	—	—	—	—	—		
V. „ des cuirs et peaux	0,9	—	—	—	0,8	—	—	—	—	—	—	—	—	—		
VI. „ textile	13,0	1,1	—	1,1	10,0	0,4	—	0,9	1,2	—	—	—	1,2	—		
VII. „ du bois	1,2	—	—	—	1,1	—	—	—	—	—	—	—	—	—		
VIII. „ du papier	15,8	—	—	—	12,2	—	—	—	—	—	—	—	—	—		
IX. „ polygraphique	—	—	0,8	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—		
X. „ de l'aliment, des boissons etc.	21,3	14,0	6,7	2,0	21,0	16,8	0,3	1,6	6,9	12,2	1,2	0,4	9,8	12,0	1,1	0,7
XI. Confection de vêtements et fabr. de mercerie	—	—	—	—	—	—	—	—	0,4	—	—	—	0,3	—	—	
XII. Constructions	2,6	—	—	—	1,4	—	—	—	—	—	—	—	—	—		
XIII. Usines électriques, à gaz d'éclair. et distrib. d'eau	18,9	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—		
XIV. Industrie du nettoyage	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—		
Moyenne pour 1930	7,2	3,3	1,6	0,5	6,7	4,3	1,6	0,5	2,2	2,3	0,2	0,1	2,2	2,4	0,2	0,1
„ „ 1929	6,8	3,5	1,0	1,3	7,7	3,8	1,2	0,1	3,1	2,3	0,2	0,1	2,2	2,1	1,0	0,1
„ „	7,7	2,7	1,2	1,2	6,5	2,4	2,5	1,4	1,8	2,1	0,2	—	2,0	1,5	0,3	0,1

3. Teenistuse koostis suur- ja kesktööstuses 1929—31 a.

Composition du gain des ouvriers dans les grandes et moyennes entreprises de 1929—31.

(arvatud kaasa teenistus kasutamata puhkepäevadel), 3) rahalised lisatasud—perekonnaabiraha, preemiad j.n.c. ning 4) tasuta või alandatud hinnaga lisaks rahapalgale antud naturaaltasude väärtus. Naturaaltasude väärtusest neil juhtudel, kui need on antud alandatud hinnaga, on teenistuse lisana arvestatud, loomulikult, naturaaltasude täieliku väärtuse (kohaliku turuhinna

järgi) ja nende cest palgast kinnipeetud summade vahe. Olgu selgituseks ütlasti veel märgitud, et teenistuse koostise suhtes märgatavaid erinevusi suur- ja kesktööstuses tuleb osalt seletada teatud määral ebatäpsa tööaja arvestusega mõnes kesktööstusesse kuulvas ettevõttes.

Tab. 3 näeme, et teenistuse koostis on suurtööstuses muutunud märgatavalt, meesl 1931 a. II poolaastast peale, naistel aga juba I poolaastast. Ka kesktööstuses on olukord sellest küljest muutunud, kuigi mitte sel määral kui suurtööstuses, nagu seda saab otsustada esitatud andmete põhjal. Lisatasude osa-

Tööliste teenistuse koostis % suur- ja kesktööstuses 1929—31 a.
Effectif du gain des ouvriers dans les grandes et moyennes entreprises en % de 1929—31.

3.	1931		1930		1929	
	Poolaastad — Semestres					
	II	I	II	I	II	I
Suurtööstus — Grandes entreprises.						
Mehed — Hommes.						
1. Normaaltöötaja teenistus	88,0	83,2	83,0	82,3	83,7	83,1
2. Ületunnitöö teenistus	4,6	9,1	8,3	9,0	8,5	9,1
3. Lisatasud	5,1	6,7	7,0	7,1	7,0	7,0
4. Naturaaltasud	1,1	1,0	0,8	0,7	0,8	0,8
Kokku	100	100	100	100	100	100
Naised — Femmes.						
1. Gain pour le travail ordinaire	94,4	93,2	86,4	92,4	92,2	92,1
2. " " " " supplémentaire	0,0	2,8	6,9	4,1	3,5	2,7
3. Gains divers supplémentaires	3,0	3,0	6,0	3,2	3,9	4,8
4. Subvention en nature	1,7	1,2	0,7	0,3	0,4	0,4
Total	100	100	100	100	100	100
Kesktööstus — Entreprises moyennes						
Mehed — Hommes.						
1. Normaaltöötaja teenistus	94,3	93,1	92,1	92,9	92,7	91,7
2. Ületunnitöö teenistus	2,8	3,0	4,7	4,5	4,1	5,5
3. Lisatasud	1,3	1,2	1,5	1,0	1,2	0,0
4. Naturaaltasud	1,6	2,1	1,7	1,6	2,0	1,0
Kokku	100	100	100	100	100	100
Naised — Femmes.						
1. Gain pour le travail ordinaire	97,7	97,2	96,4	96,5	96,3	95,8
2. " " " " supplémentaire	0,9	1,8	2,4	2,2	2,3	2,8
3. Gains divers supplémentaires	0,9	0,5	0,6	0,7	0,9	0,5
4. Subvention en nature	0,5	0,5	0,6	0,6	0,5	0,9
Total	100	100	100	100	100	100

tähtsus on kõikjal langenud. Ühes töö vähenemisega on vähenenud ka ületunnitöö ulatus. Nii on normaaltöötaja teenistus tõusnud osatähtsusest veel rohkem domineerivale kohale. Kuni 1931 a. I poolaastani moodustas see meestööliste teenistuse üldsummast suurtööstuses juba rea aastate jooksul 83—84% ümber, II poolaastal aga juba ligi 89%, lisatasud ja ületunnitöö tasu aga kokku vaid 11% ümber. Naiste teenistuse juures ei ole teenistuse koostise muutus üldse nii suur. Seal on normaaltöötaja teenistuse osa-

tähtsus tõusnud vaid 92—92,5% pealt 94,4% peale. Seega on ületunnitöö tasu ja lisatasude osatähtsus naistel vähenenud vaid paari punkti võrra.

Kuigi kesktööstuse andmed pole täpsuse mõttes suurtööstuse andmetega võrreldavad, osutavad need suunaliselt sama tendentsi. Võimalik, et siin teenistuse koostises on tekkinud tõeliselt väiksemad muutused, sest lisatasude maksimist tuleb siin ette üldiselt harvem.

4. Nominaal- ja reaalteenistuse liikumine 1923—31 a.

Fluctuation des gains effectifs nominaux et réels dans les grandes entreprises de 1923—31.

Teenistuse liikumist vaatleme kolmest seisukohast. Esiteks — selgitame, mil määral ja millises suunas on muutunud tööliste teenistus, arvatult keskmiselt aegühiku (töötunni) kohta. Sellest seisukohast võib töölise teenistust mõjutada peamiselt palganormide (põhipalga) tõstmine või vähendamine, samuti tükitööhindade muutmine ettevõtetes. Praeguse teenistuse keskmiste arvutamise meetodi juures võib seda osalt mõjutada ka ületunnitöö suurenemine või vähenemine. Osalt võivad seda mõjutada veel tükitöö ulatuses suhtes tekkida võivad muutused. Nii pildistab tab. 4 antud keskmine teenistus tunni kohta peamiselt teenistuse liikumist, mil määral see on seotud töötasu normide (tunnipalkade j.n.e.) ning tükitöö hindade kõikumisega.

1931 a. andmed näitavad, et kuigi maailmamajanduse kriis rõhus Eesti tööstuslikku tegevust juba aasta algusest peale, keskmise tunniteenistuse vähenemine ei olnud suur. Nagu kaudsetest andmetest teada, on palganormide ja tükitööhindade karpimisi võetud ettevõtetes ette alles 1931 a. lõpul ja 1932 a. algul, mis, loomulikult, ei peegeldu veel 1931 a. andmetes. Vähest tunniteenistuse tagasiminekut võime konstateerida peaaegu kõigis tööstuseharudes, mis on annud üldiselt teenistuse vähenemise ühe töötunni kohta suurtööstu-

Tööliste teenistuse liikumine suurtööstuses 1923—31 a.
Mouvement des gains des ouvriers dans les grandes entreprises industrielles de 1923—31.

4.	Teenistus tunnis ühes naturaaltasudega (sentides) — Gain effectif horaire, y compris la subvention en nature (en sent)					Teenistuse nimiväärtsuse indeksid (1923 = 100) ^{a)} N.-indices des gains nominaux (1923 = 100) ^{a)}				Reaalteenistuse indeksid (1923 = 100) ^{b)} N.-indices des gains réels (1923 = 100) ^{b)}			
	1931	1930	1929	1928	1923 ^{a)}	1931	1930	1929	1928	1931	1930	1929	1928
I. Murrud ja kaevandused — Industries extractives	33,0	86,0	33,7	32,7	31,5	107	114	107	104	107	110	92	93
II. Mineraalide ümbertöötamine — Transformation des pierres et des terres	31,4	31,9	31,8	31,5	29,6	106	108	107	106	106	104	92	95
III. Metallitööstus — Industrie des métaux	41,7	44,3	44,0	43,4	37,0	113	120	121	117	113	115	108	105
IV. Keemiatööstus — Industrie chimique	29,8	30,1	32,5	28,3	22,1	135	136	147	133	135	131	126	118
V. Nahatööstus — Industrie des cuirs et peaux	33,0	37,0	36,7	37,2	30,1	110	123	122	124	110	118	104	110
VI. Tekstilitööstus — Industrie textile	23,8	23,1	23,8	23,7	21,4	111	108	111	111	111	104	95	99
VII. Puutööstus — Industrie du bois	32,2	33,5	33,1	30,6	27,5	117	122	120	111	117	117	103	99
VIII. Paberitööstus — Industrie du papier	33,1	35,2	32,7	30,6	27,4	121	129	119	112	121	124	102	100
LX. Poligrafiatööstus — Industrie polygraphique	41,5	41,9	40,8	41,1	38,0	109	110	107	108	109	106	92	97
X. Toidu-, maitseain. ja jookide tööstus — Ind. de l'alimentation et des boissons	28,6	29,0	29,7	29,0	25,4	113	118	117	114	113	113	100	102
XI. Kehakatte ja pindkappade tööstus — Confect. des vêtem. et fabr. de mercerie	30,4	33,2	33,6	35,7	33,0	92	101	102	108	92	97	87	97
XIII. Elektrienergia ja gaasi- ja veevarustus — Usines électriques, à gaz d'éclairage et distribution d'eau	40,5	48,7	48,3	46,3	37,0	134	132	131	125	134	127	112	112
Kokku — Total	31,9	32,5	32,1	31,1	28,6	112	114	112	109	112	109	96	97

^{a)} 1 sent = 0,01 Ekr. = $\frac{1}{100}$ Ekr. ^{b)} II poolaasta — II semestre. ^{c)} Tallinna kohta arvatud elumaksumuse üldindeksi käik, mille põhjal on arvatud reaalteenistuse indeksid, on järgmine: — Pour calcul des gains réels on s'est servi des nombres-indices du coût de la vie à Tallinn: 1923 — 100, 1928 — 112; 1929 — 117; 1930 — 104; 1931 — 100.

ses eelmise aastaga võrreldes 0,6 *snt* võrra (31,9:32,5 *snt* ehk 98,2:100).

Teiseks, — käsitades teenistusevõimaluste ja palgaküsimust, tuleb paratamatult punitada kokku konjunktuuriküsimustega. Ja seda eriti nüüdsel kriisist mõjutatud ajajärgul. Tähtis ei ole mitte üksnes teenistuse tase, kuivõrt see on olnud palganormidest ja tüki-töö hindadest; on ülitähtis selgitada peale selle töölise üldist sissetulekut palgatööst, mis on olnud suurel määral töömahu ulatusest tööstuses, s. o. töö hulgest, mida ettevõtted suudavad pakkuda tööliskonnale. Andmed näitavad, et töölise majanduslikku seisukorda ei mõjutanud 1931 a. mitte niivõrt töötasu normide muutused, kui just töömahu vähenemine.

Tab. 6 esitatud andmed annavad olukorrast kujuka pildi. Seal näeme, et suuremates ettevõtetes tööliste kogu teenistus 1931 a. II poolaastal, eelmise aasta sama poolaastaga võrreldes, on tubliski vähenenud (meestel 13,5%, naistel 22,0%). Rohkem on suutnud panna vastu väiksemad ettevõtted, kus teenistus vähenenud üldsummas ümmarguselt 6—10% võrra. Teenistuse vähenemine naistöölistel suuremates ettevõtetes enam kui 20% võrra on tingitud peamiselt töömahu vähenemisest tekstiiltööstuses, kus on mindud osalt üle töötamisele lühendatud tööajalagaga. Andmete iseloomu kohta olgu tähendatud, et tab. 6 toodud keskmiste arvutamisel on võetud arvesse ka poolaasta kohta ainult mõned kuud tööl olnud tööliste palgasummad.

Tööliste teenistuse vahetõr 1930 a. ja 1931 a. II poolaastal.
Rapport des gains de II semestre de 1930 et 1931.

6.	Keskmine tööliste teenistus II poolaasta kohta (kr) Gain moyen des ouvriers au cours de la II semestre (kr)	Vähenevise e. % Diminution en %	
		1930	1931
Mehed — Hommes:			
Ettevõtted 50 ja enam töötajaga (A)	453,1	392,0	13,5
„ 20—49 töötajaga (B)	394,2	361,8	8,2
„ 5—19 töötajaga (C)	343,9	313,3	8,9
Naised — Femmes:			
Entreprises, ayant 50 et plus de travailleurs (A)	284,2	221,7	22,0
Entreprises, ayant 20—49 travailleurs (B)	216,0	214,4	0,7
„ ayant 5—19 travailleurs (C)	205,7	193,2	6,1

Sama küsimust valgustavad täiendavalt tab. 7 toodud andmed. Neist näeme, et 1930 a. võrreldes tööliste üldine sissetulek palgalisest tööst suurtoöstuses, võttes arvesse töötasunormide kõikumist, lühendatud töötajaga töötamist, töö vähesuse tõttu vabrikutes ettevõtetud tööliste vallandamist, on 1931 a. keskmiselt vähenenud ümmarguselt 13% võrra.

Kui võtaksime arvesse ka hilisemad, 1931 a. lõpul ja 1932 a. algul ettevõtetes kohati läbiviidud palgakärpimised, siis võib arvata, et praegu tööl olevate tööstustöölise sissetulekud palgatööst, mis moodustavad ümmarguselt 90% tööliseibkondade sissetulekust (arvatud kaasa naise ja laste teenistus), on umbes 20% võrra väiksemad, kui aasta tagasi.

Lõpuks, peab selgitama reaalpalkade, s. o. palga ostujõu küsimust. Töölise ostujõudu, tema elatis-

Töömahu ja tööliste üldine palgasumma suurtoöstuses 1927—31 a.
Heures du travail fournies et montant des salaires dans les grandes entreprises de 1927—31.

7.	Tööliste poolt tehtud töömahu üldarv (milj.)—X. total des heures du travail des ouvriers (millions)	Keskmine teenistus tundi (snt.) Gain moyen horaire (snt)	Palga kogusumma (milj. kr) Montant total des salaires (millions de kr)	Palgasumma indeks (1930 = 100) X. indice du montant total des salaires (1930 = 100)
1927	59,1	29,3	17,3	88,8
1928	64,5	31,1	20,1	102,6
1929	62,7	32,1	20,1	102,6
1930	60,4	32,5	19,6	100
1931	53,2	31,9	17,0	86,7

standardi mõjutavad palga suurus ja elumaksumuse kõikumised. 1931 a. keskmiselt elumaksumus langes 4 punkti võrra. Selle tõttu ongi keskmise tunniteenistuse ostujõud tõusnud üldiselt 3 punkti võrra, kuigi palk samal ajal nimeliselt vähenes, eelmise aastaga võrreldes, 1,8% võrra. Vähesese teenistuse languse ja tarbainete hindade odavnemise tõttu on reaalteenistus (arvutatult tunniteenistuse alusel) langenud 1931 a., võrreldes eelmise aastaga, vaid üksikutes tööstuseharudes ja sedagi vähesel määral. Selliste hulka kuuluvad murdude ja kaevanduste rühma ettevõtted (—3 punkti), metallitööstus (—2 p.), nahatööstus (—8 p.), paberitööstus (—3 p.) ning kehakatte- ja pudukaupadetööstus (—5 p.). Kõigis teistes tööstuseharudes on aga reaalteenistus pisut tõusnud.

1923 a. II poolaastaga võrreldes, mis on võetud palgaindeksi aluseks, oli reaalteenistus 1931 a. üldiselt 12%, üksikutes tööstuseharudes aga 6—20% võrra kõrgem. Erakordselt kõrge palga tõusuga püsib keemiatööstus, peamiselt tuletikutööstus, kus Rootsi tuletiku trust kohustus monopolilepingu järgi (astus jõusse 1928 a.) töstma tööliste palku 10% võrra. Selle järgi suurema reaalpalka tõusuga esinevad elektrijaamad ning gaasivabrikud ja paberitööstus.

Selline on olukord, kui hinnata seda rahasumma järgi, mis tööline keskmiselt iga töötunniga võis teenida. Hoopis vastupidise pildi saame tööliskonna majandusliku seisukorra kujunemisest 1931 a. maailmajanduse surutisel, kui hinnata seda kogu sissetuleku järgi, millist võimaldasid töölohud tööstuses. Eelpool nägime juba, et tööliste teenistus vähenes suurettevõtetes 1931 a. II poolaastal, eelmise aasta sama poolaastaga võrreldes, mees 13,5% ja naistel 22% võrra. Kui võtta arvesse asjaolu, et elumaksumus langes 1931 a., eelmise aastaga võrreldes, 4 punkti võrra, siis võib lõpptulemusena hinnata tööstustöölise teenistuse vähenemisest tingitud ostujõu langust 1931 a. II poolaasta keskmiselt mees 10% ja naistel 17—18% ümber.

Mil määral viimaste kuude palgakärpimised on mõjutanud tööliste palgaolusid, selle kohta ei ole veel andmeid käepärast. Näib olevat siiski enam-vähem kindel, et teenistus ja selle ostujõud töölistel kujuneb 1932 a. tunduvalt madalamaks eelmise aasta tasemest ja et palgaostujõu langus vast rohkem tabab mees- kui naistöölist.

Töölite teenistuse liikumine suur- ja kesktoöstuses 1929—1931 a. — Mouvement des gains des ouvriers dans les entreprises grandes et moyennes en 1929—1931.

8.	1931		1930		1929	
	Poolaastad — Semestres					
	II	I	II	I	II	I
	Keskmine teenistus tunnis (snt) — Gain moyen horaire (snt).					
Keskmine ¹⁾ A ²⁾	31,3	32,0	32,8	32,3	32,2	31,6
„ B ²⁾	31,6	30,5	32,6	30,0	31,5	29,9
„ C ²⁾	28,7	29,5	29,3	30,3	30,3	29,8
Mehed A	36,6	37,8	38,0	39,7	30,0	37,8
„ B	35,4	34,7	36,0	34,8	36,4	34,4
„ C	32,0	33,0	33,3	33,9	34,3	32,7
Naised A	23,1	23,6	23,4	23,1	23,2	23,1
„ B	22,9	22,1	22,0	21,3	22,6	21,0
„ C	21,2	22,0	21,6	22,0	21,7	21,5
	Teenistuse nimiväärtuse indeksid (1927 a. I poolaasta = 100).					
	<i>Indices des gains nominatifs (I semestre de 1927 = 100).</i>					
Moyenne ¹⁾ A ²⁾	109	112	115	113	113	111
„ B ²⁾	106	102	109	101	106	100
„ C ²⁾	107	110	110	114	114	110
Hombres A	107	111	114	116	114	111
„ B	107	103	110	103	108	102
„ C	108	111	113	115	116	111
Femmes A	108	110	109	108	108	108
„ B	109	105	105	101	108	100
„ C	108	112	110	112	110	109
	Reaalteenistuse indeksid (1927 a. I poolaasta = 100)³⁾.					
	<i>Indices des gains réels (I semestre de 1927 = 100).</i>					
Keskmine A	114	117	118	111	102	96
„ B	110	106	113	99	96	87
„ C	111	115	113	111	103	95
Mehed A	111	116	118	114	104	96
„ B	111	107	113	101	98	89
„ C	113	116	116	112	105	96
Naised A	113	115	113	106	99	94
„ B	114	109	108	99	98	87
„ C	113	117	113	110	100	95

5. Teenistuse liikumine ettevõtete suuruse järgi 1927—31 a.
Fluctuation des gains d'après la grandeur des entreprises de 1927—31.

kahte asjaolu: esiteks—teenistuse tõusu erinevust ettevõtete suuruse järgi ja teiseks — meestel veidi kiiremat teenistuse tõusu kui naistel. Peale selle, ettevõtete B rühmas võis märgata reeglipäraseid teenistuse sesoonilisi kõikumisi, tõusuga tavaliselt II poolaastal. Neid reeglipärasusi võis märkida juba mitme aasta jooksul. 1931 a. on ses suhtes erakordne. Üldise palgade languse juures on meeste teenistus, mis eelmistel aastatel näitas, naiste teenistusega võrreldes, ettevõtete A ja C rühmades kiiremat tõusu, majandusliku surutise mõjul ka suuremal määral langenud, kuna B rühma ettevõtetes töölite teenistuse suhtes majandusliku surutise mõju on tunda vähem ja, pealegi, on jää-

Ettevõtete suuruse järgi saame ülevaate töölite keskmise teenistuse liikumisest tab. 8 toodud andmetest. Seni võis nende andmete järgi märkida

nud püsima tavaline sesooniline teenistuse tõus II poolaastal. Huvitav peale selle märkida, et rea aastate järele, kus üksikutel aastatel nii meeste kui naiste keskmine teenistus on ettevõtete suuruserühmades olnud teatud määral kõikumine ja palga liikumine teatud juhtudel suunaliselt erinev, nüüd (1931 a. II poolaastal) meeste ja naiste teenistus üksikute ettevõtete suuruserühmade järgi on väga ligiläbi samas vahekorras kui see oli 4½ aastat tagasi. Teenistuse tase oli 1931 a. II poolaastal kõigis ettevõtete suuruserühmades peaaegu ühtlaselt meestel 7—8%, naistel 8—9% ja üldiselt 6—9% võrra kõrgemal kui 1927 a. I poolaastal. Samuti ühtlane on ettevõtete suuruserühmade järgi reaalpalga tõus — meestel 11—13% ja naistel 13—14%.

6. Suur-, kesk- ja väiketööstuse töölite teenistuse vahetõus 1930—31 a.

Comparaison des gains des ouvriers des entreprises industrielles grandes, moyennes et petites de 1930—31.

Küsimuse valgustamiseks toome viimase 2 aasta arvud tab. 9. Selgituseks peab märkima, et teenistuse keskmised on kõikjal arvatud ühe ja sama meetodi järgi ja et arvesse on võetud kõikjal peale põhipalga ja tükitöötasu ka lisatasud rahas ja natuuras. Nii sisaldavad suur-, kesk- ja väiketööstuse keskmised teenistuse täies ulatuses. Arvesse on võetud ka

²⁾ Reaalteenistuse indeksit arvutamiseks kasutatud elumuk-sunuse indeksit kõik on järgmine: — *Pour le calcul des gains réels on s'est servi des nombres-indices du coût de la vie (pour Tallinn):*

1927, I poolaasta	100
1929, I semestre	115
„ II „	110
1930, I „	102
„ II „	97
1931, I „	96
„ II „	98

¹⁾ Töölite arvude võrdkaalustatud — *Moyennes pondérées.*

²⁾ A — ettevõtted 50 ja enam töötajaga — *entreprises ayant 50 et plus travailleurs.*

B — „ „ 20—49 „ „ „ „ 20—49 „ „

C — „ „ 5—19 „ „ „ „ 5—19 „ „

teenistus riiklikkudes ettevõtetes, millega osalt on seletatav kõrgem teenistus suurtööstuses ettevõtetes.

Neist andmetest selgub ammutuntud asjaolu, et tööliste teenistus suuremates ettevõtetes on tunduvalt kõrgem. See vahekord avaldub eriti teravalt meestöölise teenistuse juures, kuna naiste teenistus suur- ja kesktööstuses on enam-vähem ühtlane; väiketööstuses aga teenistuse vahekord on naistel lahkuminev, suurtööstusega võrreldes, veidi väiksemal määral kui meestel.

Keskmine teenistus (töölistel tunnis (snt) suur-, kesk- ja väiketööstuses ja selle suhe % -s — Gain effectif moyen des ouvriers (par heure en snt) dans les grandes, moyennes et petites entreprises industrielles et leur comparaison en %

9.	Keskmine teenistus tunnis (snt)		Kesk- ja väiketööstuses = 100	
	M.	N.	H.	P.
1931 a. II poolaasta <i>II semestre de 1931.</i>				
1. Suurtööstus	36,6	22,4	100	100
2. Kesktööstus	32,0	21,2	87,0	94,6
3. Väiketööstus ¹⁾	28,0	17,2	65,3	76,7
1931 a. I poolaasta <i>I semestre de 1931.</i>				
1. Suurtööstus	37,4	23,4	100	100
2. Kesktööstus	33,0	22,0	88,2	94,0
1930 a. II poolaasta <i>II semestre de 1930.</i>				
1. Grandes entreprises	38,6	23,2	100	100
2. Entreprises moyennes	33,3	21,6	86,3	93,1
3. Petites entreprises ¹⁾	26,4	17,2	68,4	74,1
1930 a. I poolaasta <i>I semestre de 1930.</i>				
1. Suurtööstus	38,8	22,8	100	100
2. Kesktööstus	33,0	22,0	87,4	96,5

Juba aastate jooksul meestöölise keskmine tunnitenistus on püsinud kesktööstuses madalamal 12—15% võrra suurtööstusega võrreldes, vaatamata mõlemas rühmas aast-aastalt esinevale palgakõikumisele. Naiste teenistuse vahe on ses kahes ettevõtte suuruserühmas kesktööstuse tööliste kahjuks 6—7%. Väiketööstuses on tunnitenistus meestel 30—35% naistel seevastu 25% ümber madalam kui suurtööstuses. Neid vahekordi ei ole muutnud märgatavalt ka 1931 a. keskmise tunnitenistuse muutused, kuna need viimased ulatuselt on väikesed ja suunaliselt enamjaolt ühtlased.

Tööliste kutseoskuse seisukohalt valgustavad neid vahekordi täielikumalt tab. 11 antud tööliste jaotus teenistuseredeli järgi ja teenistuse keskmine ettevõtte suuruserühmade järgi. Neist selgub huvitav reeglipärasus. Nimelt, teenistuse vahekord suur-, kesk- ja väiketööstuses on seda teravamalt lahkuminev kesk- ja väiketööstuse kahjuks, mida madalam on tööliste kutseoskuse tasapind. Teenistuse vahe on kõikjal, nii meestel kui naistel kõigis kolmes moodustatud tööliste kutseoskuse rühmas, suurtööstusega võrreldes, kesk- ja väiketööstuse kahjuks. See vahe avaldub kõige teravamalt õpilaste teenistuse juures. Nende teenistus on kesktööstuses poistel 17% ja tüdrukutel 33% ning väiketööstuses poistel 40% ja tüdrukutel 44% võrra madalam kui suurtööstuses. Küllalt suur on teenistuse vahe ettevõtte suuruse järgi ka täiskasvanud liht- ja oskustöölisel (v. tab. 11). Selle põhjuse selgitamise juures oleme pikemalt peatunud juba varem (vt. Eesti Stat. 1931 a., nr. 114/5 lhk. 293).

Tööliste teenistuse suhte tööstusarhude ja tööliste soo järgi suur- ja kesktööstuses 1931 a. II poolaastal.
Relation du gain des ouvriers d'après les industries et le sexe des ouvriers en II semestre de 1931.

10.	Suurtööstus — Grandes entreprises			Kesktööstus — Entreprises moyennes		
	M.	N.	Naistööliste teenistuse suhte meestöölise teenistusega (meestöölise teenistus = 100)	H.	P.	Rapport entre les ouvriers des carrières et ouvrières (gains masculins = 100)
I. Murrud ja kaevandused — Industries extractives	92,0	106,9	72,2	136,3	...	...
II. Mõnemaalide ümbertöötamine — Transformation des pierres et des terres	89,7	79,2	55,5	107,5	86,8	53,5
III. Metallitööstus — Industrie des métaux	114,4	114,7	62,9	104,4	80,7	51,2
IV. Keemiatööstus — Industrie chimique	86,4	94,8	68,9	122,5	107,5	58,2
V. Nahatööstus — Industrie des cuirs et peaux	103,0	77,9	47,5	97,8	83,5	56,5
VI. Tekstiilitööstus — Industrie textile	75,5	93,5	77,7	97,2	100,0	68,2
VII. Puitööstus — Industrie du bois	97,2	106,7	67,1	95,3	91,5	63,6
VIII. Paberitööstus — Industrie du papier	92,1	97,8	60,7	83,1	111,8	89,1
IX. Polügraafiatööstus — Industrie polygraphique	124,5	127,7	64,4	96,9	110,4	75,5
X. Toidu-, maitseain. ja jookide ts. — Ind. de l'alimentation et des boissons	99,5	97,8	61,7	95,3	101,9	70,8
XI. Kehakatte- ja pudukaupade ts. — Confect. de vêtem. et fabr. de mercerie	103,5	114,7	69,6	109,4	95,3	57,7
XII. Ehitustööstus — Industrie de bâtiment	113,3	99,1	54,9	100,9	61,3	40,2
XIII. Elektriamaad ning gaasi- ja veevõrk — Usines électriques, à gaz d'éclairage et distribution d'eau	136,1	138,5	63,0	119,1	...	...
XIV. Puhastus- ja pesetööstus — Industrie du nettoyage	134,5	119,9	56,0	113,4	112,3	65,0
Keskmine — Moyenne	100	100	61,2	100	100	66,3

¹⁾ 1931 a. juuli andmed — Données de juillet 1931.

7. Tööliliste teenistuse vahekorrd tööstuseharude ja tööliliste soo järgi 1931 a.

Comparaison du gain des ouvriers d'après les industries et le sexe des ouvriers en 1931.

Üksikute tööstuseharude järgi on tööliliste teenistuse erinevus väga suur. Tab. 10 vaadeldavatest tööstuseharudest, eriti poligraafia-tööstuses, nõuab töö kõrget kutseoskuslikku kvaliteeti ja suuremat intelligenti ja on selle järgi, teiste tööstuseharudega võrreldes, ka hästi tasutav. 1931 a. II poolaasta andmete järgi suurtööstuses kuuluvates trükitööstuse alal töötavates ettevõtetes ulatus teenistus meestel 24,5% ja naistel 27,7% võrra üle teenistuse üldkeskmise. See on siin tüüpilisem näide.

Eriseisukohalt tulevad kõne alla suuremalt jaolt omavalitsustele kuuluvad elektrijaamad ja gaasivabrikud. Neis on teenistuse lahkuminek üldkeskmisega veel suurem, kui seda nägime trükitööstuse suhtes. Nimelt, ületab seal teenistus meestel 36,1% ja naistel 38,5% võrra teenistuse üldkeskmise. Tõsi, osa meestöölisi peab sel alal olema varustatud võrdlemisi suurte eelteadmistega. Pealegi, tööd elektrijaamades peetakse tööõnnetuste suhtes seotuks kõrge riisikoga, millised tingimused põhjustavad osalt kõrge palgataseme ses tööstuseharus. Kuid suhteliselt kõrged elektrijaamade ja gaasivabrikute palgad on osalt, nähtavasti, tingitud ka omavalitsuste palgapoliitikast. Pealegi, need ettevõtted on omavalitsustele heaks tuluallikaks, mille juures ka kõrge töötasu maksmiseks on reaalseid võimalusi.

Suhteliselt kõrgema teenistusega tööstuseharude liiki, peale kahe eelnimetatu, kuuluvad veel metallitööstus, kus meeste teenistus 14,4% ja naiste oma 14,7% võrra kõrgem üldkeskmisest, kehakatte- ja pudukaupadetööstus (mehed +3,5%, naised +14,7%), ehitusetöö (m. +13,3%) ja mõningad puhastusetööstuse alal arvestatud, osalt omavalitsustele kuuluvad ettevõtted (m. +34,5%, n. +19,9%).

Üldkeskmisega võrreldes suhteliselt madala teenistusega esinevad mineraalide ümbertöötamine, resp. tsemendivabrikud, lubja-, kipsi- ja telliskivitehased (m. — 10,3%, n. — 20,8%), keemiatööstus (m. — 13,6%, n. — 5,2%), nahatööstus (n. — 22,1%), tekstiiltööstus (m. — 24,5%, n. — 6,5%) ja paberitööstus (m. — 7,9%, n. — 2,2%). Teistes tööstuseharudes on tööliliste keskmine tunniteenus üldkeskmise ligidane.

Kesk-tööstuses on teenistus üksikute tööstuseharude järgi samuti erinev (vt. tab. 10). Kuid, vastuoksa, suhteliselt kõrgema ja madalama teenistusega ei esine siin samad tööstuseharud, mis suurtööstuses. Et siin arvud nii kõikuvad ja olukord näib erinev, on tingitud esiteks — suurtööstusest lahkuminevast üksikute tööstuseharude erinevast struktuurist (tööala lahkuminekust) ja teiseks — võrdlemisi piiratud vaatlusalast.

Milline on üldiselt ja üksikutes tööstuseharudes mees- ja naistööliliste teenistuse vahekorrd? Meestööliliste teenistus on naiste omast tunduvalt kõrgem üldiselt ja ainasa erandita ka kõigis tööstuseharudes mõle-

mas tööstusettevõtete suuruserühmas. Seda osalt erineva kutseoskusliku kvaliteedi tõttu, osalt meeste füüsiliselt tugevama tööjõu ja osalt ajajooksul kujunenud ebaõige vaate kohaselt, et meeste tööjõud, olgugi vahest ühel ja samal tööl, peab olema kõrgemalt tasutatav.

Üksikute tööstuseharude järgi võib ses suhtes aast-aastalt panna tähele väiksemaid kõikumisi, kuid üldiselt on see vahekorrd püsitud väga stabiilsena. Nimelt naistööliliste teenistus on viimase 5 aasta jooksul, mis aja kohta andmed käepärast, püsitud madalamal meeste omast suurtööstuses ümmarguselt 38—40% ja kesktööstuses ümmarguselt 35% võrra. See erinevus on sügavam tööstuseharudes, kus kõrvuti tegevad on suuremal arvul kutseoskusega meestöölised ja liht naistöölised.

8. Tööliliste rühmitus 1931 a. juuli tunniteenus järgi

Répartition des ouvriers d'après leur gain moyen en juillet 1931.

Et näha üksikasjalisemalt tööstustööliliste teenistuse erinevusi ja selgitada palgaküsimust tööliliste kutseoskuse (ametalade) seisukohalt, mis eelpool käsitatud rohkem üldiseloomu kandvate keskmiste taga jäi varju, selleks kord aastas Keskbüroo teeb iga üksikult arvukamalt esindatud ametala tööliliste jaotuse nn. „teenistuseredel“ järgi. Algallikaks on andmestiku iseloomustuses nimetatud isiklikud palgaandmed. Neid saab Keskbüroo kõigilt tööinspeksiooni alla kuuluvatelt ettevõtetelt, alates kõige pisemate ettevõtetega. Nende andmete põhjal on arvatud keskmise teenistus 1927 a. 25,3 tuh., 1928 a. 29,9 tuh., 1929 a. 34,4 tuh., 1930 a. 33,3 tuh. ja 1931 a. 32,4 tuh. töölise kohta ja saavutatud keskmiste kohaselt tehtud tööliliste jaotus teenistuserühmadesse.

Andmete kasutamisel tuleb pidada silmas, et iga töölise keskmise teenistuse arvutamisel 1927 ja 1928 a. andmetes perekonnaabiraha jäeti üldse välja, pärast seda aga võeti arvesse. Osalt sellest on tingitud madalalpalgaliste rühma arvuline vähenemine, alates 1929 a. peale.

Järgnevatest andmetest nähtub täies ulatuses väga tähtis tõsiasi, nimelt, kui mitmekesine on tööliskonna koostis teenistuse seisukohalt üldiselt, üksikutes ettevõtete suuruserühmades ja üksikutel ametaladel. Pilt on äärmiselt kirju, seda enam meestel, kelle kutseoskuslik ettevalmistus ja kvaliteet mitmekesisem kui naistel. Seda põhjustab muuseas tükitöö erinev ulatus üksikutel ametaladel, vahest raskemate tööde juures tööliliste erinev füüsilise tublidus, osalt üldine situatsioon üksikutes tööstuseharudes j.n.e. Sellise kuju omab tööliliste rühmitus teenistuse järgi osalt kollektiivlepingute puudumise tõttu. Kuigi meil alles hiljuti loodi koguni juriidiline alus selliste lepingute sõlmimiseks (vt. Kollektiivlepingute seadus RT 33 — 1929) on neid siiani sõlminud vaid Tallinna ja Tartu rätsepatööliliste ametiühingud oma tööandjatega. Praegused tööliliste palganormid on rohkem iga ettevõtte kalkulasiooni ning ettevõtja ja töölise individuaal-kokkuleppe tulemus.

Oskus- ja lihttöölise ning õpilaste juutus teeniteenistuse järgi ja nende teenistuse vahekorid juulis 1931 a.
Répartition des ouvriers qualifiés, des manoeuvres et apprentis d'après leur gain et relation du gain des ouvriers en juillet de 1931.

11.	Töölise arv, kelle kohta andmed käivad N. des ouvriers, concernant lesquels on dispose des données	Sellest % — Dont en %							Kokku — Total	Keskmine teenistus tunnis (snt.) — Médian Gain moyen horaire (snt.) — médiane	Teenistus suurustuste- ses = 100 Gain dans les grandes entreprises = 100	
		Teenistus tunnis (snt.) — Gain horaire (snt.)										
		Kuni 12,5 Jusqu'à 12,5	12,6—25,0	25,1—37,5	37,6—50,0	50,1—62,5	62,6—75,0	75,1 ja üle 75,1 et plus				
A. Mehed — Hommes.												
Keskmine	Suurtööstus	13 146	1,2	28,9	39,3	19,9	7,1	2,2	1,4	100	30,4	100
	Keskööstus	2 658	5,3	30,9	33,4	21,2	4,4	3,6	1,2	100	29,6	97
	Väiketööstus	1 686	15,0	40,3	29,0	10,0	3,1	0,7	1,0	100	23,9	79
Oskustöölised	Suurtööstus	6 550	0,0	15,2	40,5	29,2	10,1	3,2	1,8	100	35,7	100
	Keskööstus	1 730	0,3	20,9	38,2	28,3	5,6	3,0	1,7	100	34,4	96
	Väiketööstus	1 116	2,7	36,7	37,7	15,9	4,5	1,0	1,5	100	28,5	80
Lihttöölised	Suurtööstus	5 986	0,4	40,1	40,9	11,6	4,5	1,4	1,1	100	27,1	100
	Keskööstus	626	3,2	48,9	32,2	11,0	3,0	1,4	0,3	100	24,7	91
	Väiketööstus	342	11,2	61,1	24,4	2,5	0,8	—	—	100	20,8	77
Õpilased	Suurtööstus	610	22,8	65,4	10,7	1,1	—	—	—	100	10,8	100
	Keskööstus	291	40,6	51,5	7,2	0,7	—	—	—	100	14,0	83
	Väiketööstus	328	59,8	37,2	3,0	—	—	—	—	100	10,1	60
B. Naised — Femmes.												
Moyenne	Entreprises grandes	9 749	1,9	68,0	26,8	2,6	0,6	—	0,1	100	21,0	100
	„ moyennes	1 145	10,8	68,7	16,2	3,5	0,8	—	—	100	19,4	90
	„ petites	613	24,6	63,2	10,6	1,3	0,3	—	—	100	17,2	80
Ouvrières qualifiées	„ grandes	5 807	0,5	65,9	29,9	2,8	0,7	—	0,2	100	21,9	100
	„ moyennes	533	4,5	65,3	22,3	0,8	1,1	—	—	100	21,3	97
	„ petites	395	15,2	69,6	12,7	2,0	0,5	—	—	100	18,9	86
Manoeuvrières	„ grandes	3 744	3,6	79,7	22,8	2,4	0,5	—	—	100	19,9	100
	„ moyennes	544	12,1	75,6	11,0	0,7	0,6	—	—	100	18,7	94
	„ petites	153	26,8	64,7	8,5	—	—	—	—	100	15,2	76
Apprenties	„ grandes	198	9,0	79,3	11,1	—	—	—	—	100	18,6	100
	„ moyennes	68	50,0	41,2	8,8	—	—	—	—	100	12,5	67
	„ petites	65	76,9	20,0	3,1	—	—	—	—	100	10,4	56

Tab. 11 näeme üldjoontes, et tööliskond, võetud tervikuna, ei moodusta teenistuse, selle järgi ka elatisstandardi seisukohalt homogeenet kompleksi. Siin näeme tööliserühmi, kes tagasihoidliku eluviisi juures enam-vähem rahuldavalt suudavad muretseda vajalikke tarbeaineid ja -esemeid. Aga, teisest küljest, suurel osal on teenistus niivõrt madal, et see kahtlemata võimaldab vaid viletsat elujärge, nagu näitas 1925 a. töölisbühžettide uurimus.

Samast näeme, et mida kõrgem on tööliste kutse- oskuslik kvaliteet, seda kõrgemal asetsevad need teenistuseredeli. Nii, näiteks, meeste hulgas rühmas tunniteenistusega kuni 12,5 snt. asetseb õpilastest ettevõtete suuruserühmade järgi 22,8—59,8%, lihttöölisest vaid mõni %, kuna oskusetöölised puuduvad ses rühmas peaaegu täiesti. Järgmises teenistuserühmas (12,6—25,0 snt tunnis) leiame mehi õpilasi 37,2—65,4%, lihttöölisi 40,1—61,1% ja oskusetöölisi 15,2—36,7%. Rühmas tunniteenistusega 25,1—37,5 snt tunnis leiame poiss-õpilasi vaid 3—10,7%. See on õieti ülempiir, millest poiss-õpilased rohkem ei suuda teenida. Siia rühma aga kuulub lihttöölisest 24,4—40,9% ja ligikaudu samapalju oskusetöölisi. Sellest piirist ulatub teenistus üle lihttöölisest vaid suur- ja keskööstuses umbes 10%, kuna aga väiketööstuses on see lihttöölise teenistuse ülempiiriks. Oskusetöölise hulgas leidub aga kõrgema teenistusega isikuid tunduvalt suuremal arvul. Nii suurööstuses üle 40% meestöö-

listest teenis tunnis 37,5 snt ja rohkem (neist 10,1% teenis 50,1—62,5 snt tunnis). See viimati nimetatud rühm asetseb üldise teenistuseredeli ülemistel astmetel ja moodustab seega tööliskonnas teenistuse suurusest kõrgeimavalgalliste rühmituse.

Naiste teenistus on üldiselt madalam kui meeste oma ja nad asetsevad seetõttu ka teenistuserühmituses madalamatel astmetel. Õpilased on küll siin, samuti kui poisid, koondunud kolme rühma teenistusega kuni 37,5 snt tunnis, suure ülekaaluga kahes esimeses rühmas (9,6—76,9% rühmas teenistusega kuni 12,5 snt ja 20—79,3% rühmas teenistusega 12,6—25 snt tunnis).

Lihtnaistööliste teenistus ei ületa kuigi palju neid piire. Nad on vaid esindatud kahes esimeses teenistuserühmas väiksemal arvul, kui õpilased; ühesõnaga, asetsevad teenistuseredeli õpilastest pisut kõrgemal.

Rõhuv enamus nais-oskusetöölisest langeb kahte teenistuserühma, kusjuures nende keskmine teenistus kõigub 12,6—37,5 snt piirides töötunni kohta. Tunduvalt üle poole (tummarguselt 65—70%) naisoskusetöölisest kuulub sealjuures madalamasse teenistuserühma teenistusega 12,6—25 snt tunnis. Järgmisse rühma teenistusega 25,1—37,5 snt tunnis kuulub neist suurööstuses 29,9%, keskööstuses 22,3% ning väiketööstuses 12,7%. Umbes samapalju (15,2%) kuulub väiketööstuse naisoskusetöölisest madalamasse tee-

Tõdulistel jaotus %-s keskmise tunniteenistuse järgi juulis 1927-31 a. - Répartition des ouvriers d'après leur gain moyen en juillet 1927-31.

Main table with multiple columns showing wage distribution for male (Mehe) and female (Naised) workers, categorized by average daily earnings (Keskmine, Sellesst, Dont). Includes sub-tables A, B, C, D for different worker groups and an overall total (Kokku - Total).

12.

12. Tõdulistel jaotus %-s keskmise tunniteenistuse järgi juulis 1927-31 a. - Répartition des ouvriers d'après leur gain moyen en juillet 1927-31.

Table containing detailed wage distribution data, organized into several sub-tables (A, B, C, D) and a total summary (Kokku - Total). Each sub-table shows the percentage of workers within specific wage brackets (e.g., 0.80-1.00, 1.01-1.20, etc.) for both male and female workers. It also includes statistical data on the number of workers, their average earnings, and the total number of working hours.

Keskmine - Moyenne générale. Mehed - Hommes. Naised - Femmes. Sellesst. Dont: a) tööstustes tööajaga. b) tööstustes tööajaga. Keskmise - Moyenne générale. Sellesst. Dont: a) tööstustes tööajaga. b) tööstustes tööajaga. Keskmise - Moyenne générale. Sellesst. Dont: a) tööstustes tööajaga. b) tööstustes tööajaga. Keskmise - Moyenne générale. Sellesst. Dont: a) tööstustes tööajaga. b) tööstustes tööajaga.

Töölise jaotus teenistuse järgi suurtoöstuses juulis 1927—31 a.

(Kõos arvatud õpilased).

Répartition des ouvriers des grandes entreprises industrielles d'après le gain en juillet de 1927—31 (y compris les apprentis).

13.	Teenistus 8-tunnilise tööpäeva eest								Kokku — Total
	Gain par jour ouvrable de 8 heures								
	Kr.								
	Kuni 1,0 Jusqu'à 1,0	1,0—2,0	2,0—3,0	3,0—4,0	4,0—5,0	5,0—6,0	Ühe 6,0 Plus de 6,0		
Keskmised	1931	357	10868	8 900	3 737	1 597	534	235	26 288
	1930	320	11861	8 444	4 004	1 864	805	409	27 713
	1929	433	11955	9 282	4 044		2 878		28 592
	1928	621	12781	9 997	2 989		1 855		25 243
	1927	507	10912	5 439	2 756		1 367		21 071
Mehed	1931	175	4070	6 106	3 360	1 510	521	234	15 976
	1930	182	3884	5 608	3 561	1 771	770	403	16 179
	1929	160	3787	6 399	3 650		2 785		16 790
	1928	222	4642	5 158	2 787		1 808		14 567
	1927	164	4109	4 184	2 578		1 321		12 356
Naised	1931	182	6798	2 854	377	87	13	1	10 312
	1930	144	7977	2 836	443	93	35	6	11 534
	1929	273	8168	2 883	385		93		11 802
	1928	399	8139	1 839	252		47		10 676
	1927	433	6803	1 255	178		46		8 715
Moyenne	1931	1,4	41,3	34,1	14,2	6,1	2,0	0,9	100
	1930	1,2	42,8	30,5	14,4	6,7	2,0	1,5	100
	1929	1,5	41,8	32,5	14,1		10,1		100
	1928	2,5	50,6	27,7	11,8		7,4		100
	1927	2,8	51,8	25,8	13,1		6,5		100
Hommes	1931	1,1	25,5	38,1	21,0	9,5	3,3	1,5	100
	1930	1,1	24,0	34,7	22,0	10,9	4,8	2,5	100
	1929	1,0	22,6	38,1	21,8		16,5		100
	1928	1,5	31,9	35,4	18,8		12,4		100
	1927	1,3	33,3	33,9	20,9		10,6		100
Femmes	1931	1,8	65,9	27,7	3,7	0,8	0,1	0,0	100
	1930	1,2	69,2	24,6	3,8	0,8	0,3	0,1	100
	1929	2,3	69,2	24,4	3,3		0,8		100
	1928	3,7	76,2	17,2	2,4		0,5		100
	1927	5,0	78,1	14,4	2,0		0,5		100

nistuserühma, teenistusega maksimaalselt kuni 12,5 *svt* tunniss.

Võttes lihttöölise teenistuse lähtekohaks, kui stabiilse aluse, saame teenistuse mitmekesidusest järgneva pildi. Real kutsealadel oskusetöölise teenistuse tase on tublisti kõrgem lihttöölise omast. Nii, suurtoöstuses trükiladujad, müürsepad, toornahatöölised, valajad ja rauatreialid teenivad töötunniga ümmarguselt 50—60% võrra rohkem kui lihttöölised. Peale selle, real kutsealadel meeste teenistus ületab lihttöölise oma ümmarguselt 1/4—1/3 võrra. Selliste kutseliikide hulka kuuluvad lukusepad, põlevkivikaevanduste töölised, tekstiiltööstuse poolmeistrid, tiserid, puusepad ja masinistid. Õpilaste teenistus on poistel suurtoöstuses üngi 40% võrra madalam kui lihttöölistel.

Samas ulatuses on lahkuminev oskusetöölise teenistus meestel kesktoöstuses. Suhteliselt kõrgema palgaga esinevad siin lukusepad, kelle teenistus 55% võrra lihttöölise teenistusest kõrgem, tiserid (+53%), käsitsi trükiladujad (+52%), masinistid (+28%) ja muud eristamata oskusetöölised (+38%). Õpilaste

palk on ka siin, samuti kui suurtoöstuseski, ligi 40% madalam.

Väiketööstuses on lihttöölise teenistus eriti madal, seepärast enamjao oskusetöölise teenistus ületab siin lihttöölise oma 35%—45% võrra, meieritel koguni 72% võrra.

Naistöölise teenistus on kutseoskuselekkide järgi ühtlasele ja lähem lihttöölise omale, peale käsitsi trükiladujate, kelle palk ületab lihttöölise oma ligi 2-kordselt. Mõnel teisel kutsealal naiste teenistus on vaid 20% ümber lihttöölise teenistusest kõrgem, vahest sellest isegi madalam. Siin väärib muuseas tähelepanu, et vaathuselevõetud paaril tähtsal kutsealal nais-oskusetöölise teenistus on isegi madalam kui lihttöölistel. Need on, nimelt, tekstiiltööstuse kangrud (—3%) ja kompvekkide valmistamise alal tegevad naistöölised (—5%). Naislihttöölise teenistuse madaluse tõttu vahe naisõpilaste ja lihttöölise teenistuse vahel pole suur (—7%).

Kesk- ja väiketööstuses on naistöölise teenistus üldiselt madal, seepärast ka oskusetöölise teenistuse vahe, võrreldes lihttöölise omaga, ei ole nii suur kui suurtoöstuses (maksimaalselt 14—24% piirides).

Tab. 14 annab üldise võrdluse riigi- ja eraettevõtetes teenivate töölise kohta. Ent täpsama võrdluse otstarbel toome andmed tähtsamate riigitöölise kutsealade kohta tab. 15. Neist paistab, et riigitöölise teenistuse tase ja, nähtavasti, ka põhipalganormid ning tükitõhinnad on tublisti kõrgemad kui eraettevõtetes. Peale masinistide, kelle palk riigi- ja eraettevõtetes võrdne, kõigil kutsealadel on riigitöölise teenistus ümmarguselt 30—50% võrra kõrgem kui eraettevõtetes. Üldiselt see vahe on 33% riigitöölise kasuks.

Kuna siiani riigitöölise palganorme pole veel kärbitud ja arvatavasti muutnata on jäänud ka tükitöö hinnad, siis võib arvata, et praeguseks silmapilguks vahe vast veelgi on kasvanud, kuigi ka riigiettevõtetes töö vähesuse tõttu teenistus arvatavasti näitab langust.

Põlevkivitööstuse alal, kus riiklikud kaevandused töötavad kommerts alusel, ei ole teenistuse lahkuminek riigi- ja erakaevandustes nii suur kui metallitööstuses, sealjuures aga siiski riigikaevanduste töölise kasuks. Seal on üldine teenistus (arvatult ühe töötunni kohta) riiklikkudes kaevandustes meestel 3% ja naistel 9% võrra kõrgem kui era põlevkivikaevandustes.

Töölise keskmine teenistus riigi- ja era põlevkivitööstuses 1931 a. II p. a. (sentides töötunni kohta).

	Teenistus normaal-tööajal	Üldine keskmine teenistus
Mehed:		
Riigi kaevandused	34,6	34,8
Era kaevandused	32,6	33,3
% (riigi kaevandused = 100)	94	97
Naised:		
Riigi kaevandused	22,6	22,6
Era kaevandused	19,7	20,6
% (riigi kaevandused = 100)	87	91

Töölste rühmitus keskmise tunnitemistuse järgi ning oskus- ja lihhtööliste teenistuse suhe (%) juulis 1931 a.). Répartition des ouvriers d'après leur gain moyen et rapport entre le gain des ouvriers qualifiés avec celui des manoeuvres en juillet 1931.

14.

Table with multiple columns: Keskmine (Average), Üleriiklik keskmine (General average), Eratööstused (Private industry), and various worker categories like Kõrge, Kesk, Madal, etc. Includes sub-sections for Men (A. MEHE) and Women (B. NAISED).

1) Algmaterjalina on Keskbüroos olemas tööliste jaotus absoluutervudes pikema teenistusredeli järgi (tunnitemistuse intervall 2,5 smt.), mida soovikorral võib kasutada.

9. Ametnikkude, tehnilise personaali ja alamteenijate palgad juulis 1931 a.

Gains des employés, personnel technique et de la service en juillet 1931.

palgad statistilistel kaalutlustel jäetud arvestamata) ning selle järele alamteenijad — õõ- ja väravavahid, kojamehed, uksehoidjad j.n.e.

Tehnilise personaali hulka kuuluvate isikute keskmine kuupalk oli 1931 a. juulis 132,2 kr. Ses liigis leiame tublisti erineva kutseelise kvaliteediga ja vastavalt erineva palgaga isikuid. Nii, keskmine kuupalk töosis inseneridel 276,7 kr, tehnikutel 143,8 kr,

Juhtivast ametkonnast on töös- tusettevõtetes palga suuruse järgi esikohal tehniline perso- naal, selle järele mitmesuguste ülesannetega kontoriameetnikud (arvatud välja direktorid, kelle

meistritel 141,4 kr, tehnilise büroo ametkonnal (joo- nistajad, konstruktorid) 97,0 kr, muil eristamata kutse- oskusega isikutel 113,0 kr.

Loomulikult, iga kutseleigile vastavalt kujuneb eelnimetatud palgaliste jaotus palgaredeli järgi. Pal- gad on üldiselt siin sama mitmekesised igal alal, nagu töölistelgi.

Kontoriameetnikkude keskmine kuupalk oli 1931 a. juulis meestel 108,7 kr ja naistel 71,3 kr. Ametnikkude hulgas kõrgeima teenistusega esinevad raamatupi- dajad, kelle kuupalk oli keskmiselt 140,8 kr.

Alamteenijate kuupalgad on lähedalt võrdsed tööliste teenistusele ja samuti mitmekesised kui töö- listel. Alamteenijate-naiste teenistus on ühtlasem ja samuti ligidane nais-tööliste omale.

Tööliste jaotus tunniteenistuse järgi era- ja riigiettevõtetes juulis 1931 a. %.
Répartition des ouvriers d'après le gain dans les entreprises industrielles d'Etat et privées en juillet 1931 (%)

15.	Teenistus tunnis (snt.) — Gain horaire (snt.)							Kokku — Total	Keskmine tee- nistus (meetaani) Gain moyen (métrique)	% (teenistus erakorrasnes = 100)	% (gain dans l'industrie priv. = 100)
	—13,5	12,6—25	23,1—37,5	37,6—50	50,1—62,5	62,6—75	75—				
A. Era ettevõtted — Entreprises privées.											
1. Tislerid	—	5,6	48,5	33,8	10,2	1,1	0,8	100	35,7	100	100
2. Lukusepad	—	9,0	47,0	34,0	8,6	1,1	0,3	100	35,9	100	100
3. Raamatreialid	—	9,3	25,9	43,5	19,4	1,9	—	100	43,2	100	100
4. Masinistid	—	10,4	43,6	29,3	13,0	2,8	—	100	36,6	100	100
5. Lihttöölised (mehed)	0,4	40,1	40,9	11,6	4,5	1,4	1,1	100	27,1	100	100
(naised)	3,6	70,7	22,8	2,4	0,4	—	0,1	100	19,9	100	100
Keskmine¹⁾	1,2	28,9	39,3	19,9	7,1	2,2	1,4	100	30,4	100	100
B. Riigi ettevõtted — Entreprises d'Etat.											
1. Meistrid	—	0,8	15,6	33,6	41,0	9,0	—	100	50,0	100	140
2. Serruriers	—	0,0	14,3	45,8	32,9	5,6	0,8	100	47,9	100	133
3. Tourneurs en fer	—	—	1,4	33,3	37,7	27,6	—	100	56,9	100	132
4. Machinistes	—	—	52,2	40,3	7,5	—	—	100	37,0	100	101
6. manoeuvres (hommes)	—	12,1	31,5	19,9	20,3	18,8	2,4	100	40,4	100	149
(femmes)	—	33,0	40,0	20,5	4,2	0,8	—	100	27,1	100	130
Moyenne²⁾	0,4	9,7	33,2	26,4	20,5	8,1	1,7	100	40,3	100	133

Administratiiv-personaali jaotus palgarühmade järgi suurte ettevõtetes juulis 1931 a.
Répartition du personnel administratif d'après les groupes de salaire dans les grandes entreprises en juillet 1931.

16.	Kuupalk (kr) — Salaire mensuel (kr)											Kokku — Total	Keskmine (meetaani) kr. — Moyenne (métrique) kr.					
	—10	11—20	21—30	31—40	41—50	51—60	61—70	71—80	81—90	91—100	101—110							
A. Mehed — Hommes.																		
1. Tehniline personaal — Personnel technique	0,1	1,3	7,8	17,0	15,6	12,4	11,2	6,7	6,9	4,5	2,1	4,0	0,9	3,3	6,2	100	93,4	132,2
a) Insenerid — Ingénieurs	—	—	—	0,9	2,8	1,9	5,7	1,9	0,4	8,5	4,7	11,3	2,8	20,8	20,3	100	108	276,7
b) Tehnikud — Techniciens	—	—	4,0	16,0	16,0	8,0	24,0	4,0	4,0	8,0	—	8,0	—	4,0	4,0	100	26	143,8
c) Konstruktorid ja joonistajad	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	100	50	97,0
Dont: Constructeurs et dessinateurs	—	4,0	22,0	30,0	12,0	14,0	4,0	10,0	—	—	4,0	—	—	—	—	100	60	97,0
d) Meistrid — Maîtres	—	—	3,0	15,1	15,8	14,0	14,4	9,8	10,0	6,2	1,3	3,5	0,9	1,1	3,8	100	450	141,4
e) Kümnikud — Chefs d'équipe	—	—	3,0	21,8	34,5	16,4	18,2	3,6	1,9	—	—	—	—	—	—	100	55	94,5
f) Muud — Autres	0,4	2,8	13,0	21,1	21,1	13,0	9,8	4,1	3,3	1,2	2,0	2,8	0,4	1,2	3,8	100	240	113,0
2. Ametnikud — Employés	1,3	7,1	15,5	21,6	15,0	8,6	8,3	5,0	5,8	1,8	1,1	2,5	0,8	1,4	4,2	100	91,4	108,7
a) Raamatupidajad — Tenueurs de livres	1,0	6,1	3,1	16,3	15,3	7,1	16,3	8,2	9,2	3,1	3,1	4,1	2,0	1,0	4,1	100	98	140,8
b) Muud — Autres	1,3	7,2	17,0	22,2	15,0	8,8	7,4	4,6	5,4	1,6	0,9	2,3	0,6	1,5	4,2	100	816	108,8
3. Alamteenijad — Service	15,8	40,0	23,3	13,8	4,8	1,1	0,9	0,3	—	—	—	—	—	—	—	100	645	57,4
B. Naised — Femmes.																		
1. Ametnikud — Employés	8,9	27,7	26,4	19,4	7,9	5,6	2,7	0,4	0,2	—	—	0,2	—	0,2	—	100	484	71,3
2. Alamteenijad — Service	57,9	35,7	6,4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	100	140	41,4

¹⁾ Arvatud kaasa eriti nimetatamata ametlased, arvatud välja naised — Y compris les professions qui ne sont pas spécialement nommées dans ce tableau, ouvrières exclues.
²⁾ Palgaliste arv, kelle kohta andmed käivad.—Nombres des salariés, concernant lesquels on dispose des données.

Tab. 2. Väliskaubandus muude riikidega veebruaris 1932 a.
Commerce extérieur avec les autres pays en février 1932.

Rahvusvaheline statistiliste territooriumide numeratsioon	Sissevedu Importation		Väljavedu Exportation		Numération internationale des territoires statistiques	Sissevedu Importation		Väljavedu Exportation	
	ton	kr	ton	kr		ton	kr	ton	kr
168. Argentina — Argentine	22,7	14 082	143,7	18 340	34. Lõunaasaavia — Yougoslavie	1,0	555	0,0	49
182. Austraalia — Australie	14,0	8 770	0,1	150	123. Madagaskar — Madagascar	0,0	281	—	—
6. Austria — Autriche	4,3	12 470	0,1	604	146. Mehhiko — Mexique	0,7	940	—	—
7. Belgia-Luksemb. m. l. — Belgique-Luxembourgeoise, Union Econom.	106,0	26 732	*)	*)	147. Nicaragua — Nicaragua	—	—	1,1	160
170. Brasiilia — Brésil	2,1	2 851	5,1	700	88. Niigeeria — Nigéria	—	—	8,4	1 196
82. Briti-Egiptuse-Sudaan — Soudan anglo-égyptien	4,8	5 280	—	—	23. Norra — Norvège	2,3	1 835	48,2	104 034
98-104. Briti-Ida-Aafrika — Afrique d'Est britannique	1,3	1 852	0,0	132	51. Palestiina — Palestine	0,3	120	14,3	1 666
93. Briti-Lõuna-Aafrika üh. riigid — Union Sud Afrique britannique	8,8	2 284	1,0	080	174. Paragvai — Paraguay	20,1	13 825	—	—
85-88. Briti-Lääne-Aafrika — Afrique d'ouest britannique	18,7	9 500	—	—	175. Peruu — Pérou	5,1	3 424	261,0	3 085
86. Briti-Malaia — Malaisie britannique	0,7	418	17,8	2 207	26. Poola-Danzig — Pologne-Dantzig	*)	*)	8,2	15 711
150-153. Briti-Väike-Ameerika — Amérique centrale britannique	0,2	202	1,1	141	27. Portugal — Portugal	0,1	114	2,0	4 318
155-161. 8. Bulgaaria — Bulgarie	12,7	10 388	—	—	120-132. Portugali-Lääne-Aafrika — Afrique d'ouest portugaise	0,8	337	—	—
173. Ecuador — Equateur	0,2	200	0,0	2 185	109. Prantsuse-Aljeeria — Algérie française	7,3	1 416	—	—
76. Egiptus — Egypte	25,7	20 448	16,7	2 280	80. Prantsuse Maroko — Maroc français	0,5	152	2,0	4 639
69. Filipiinid — Philippines	—	—	8,5	1 170	122. Prantsuse-Somaali — Somalie française	0,2	204	—	—
149. Guatemala — Guatemala	0,3	632	—	—	113. Prantsuse-Sudaan — Soudan français	0,1	73	—	—
195. Havai — Hawaï	0,3	714	—	—	165-166. Prantsuse-Väike-Ameerika — Amérique Centrale française	—	—	5,2	688
40. Hiina — Chine	0,0	581	78,2	26 566	28. Rumeenia — Roumanie	0,9	180	—	—
11. Hispaania — Espagne	0,2	188	103,1	8 708	149. Salvator — Salvador	—	—	5,5	681
25. Hollandi — Pays-Bas	50,1	48 080	115,3	10 304	13. Soome — Finlande	118,1	70 070	*)	*)
181. Hollandi-Guajanna-Guyana neeri.	0,6	511	—	—	54. Süüria — Syrie	—	—	22,9	3 011
72. Hollandi-India — Indes néerland.	13,8	14 794	—	—	36. Svelts — Suisse	7,2	51 870	0,6	1 024
145. Honduras — Honduras	0,0	3	—	—	9. Taani — Danemark	02,7	27 018	*)	*)
66. India — Inde	261,3	71 255	9,7	1 142	62. Tseilon — Ceylon	2,7	5 123	—	—
19. Itaalia — Italie	9,1	25 325	—	—	37. Tšehhoslovakkia — Tchécoslovaquie	*)	*)	30,1	10 328
45. Jaapan — Japon	0,3	1 388	60,9	4 265	171. Tšili — Chili	3,0	3 700	20,9	2 800
154. Jammaika — Jamaïque	1,0	743	—	—	56. Türgi — Turquie	6,7	10 409	0,5	3 900
136. Kanada — Canada	90,2	9 977	0,1	365	16. Ungari — Hongrie	0,4	1 346	—	—
172. Kolumbia — Colombie	7,3	10 489	5,7	750	178. Urugvai — Uruguay	14,5	12 071	—	—
15. Kreeka — Grèce	2,3	5 378	—	—	199. Uus Kaledoonia — Nouvelle Calédonie	—	—	3,3	480
141. Kuuba — Cuba	0,1	117	—	—	177. Venezuela — Venezuela	0,7	900	10,3	1 314
63. Küprus — Chypre	—	—	2,4	300	134. Ühendriigid — Etats-Unis	*)	*)	478,5	56 754
22. Leedu — Lituanie	0,1	100	274,5	100 989					

Tab. 3. Tähtsamate ainete väliskaubandus veebruaris 1932 a.
Commerce extérieur des principaux articles en février 1932.

Järjek. nr. täielikus üksikainete nomenklat.	Besti-Läti ühine nomenklatuur Nomenclature unifiée pour Estonie et Lettonie	ton	kr	Järjek. nr. täielikus üksikainete nomenklat.	Kr—couronne d'Estonie, égale 100 ¹⁰⁰ grammes de l'or pur (100 marks intérieurs)	ton	kr
1		2	3	4		5	6
SISSEVEDU—IMPORTATION.							
II. Toidu- ja maitseained, joogid		3 212,0	332 396	232 Olikoogid		49,0	3 800
2. Tera- ja jahvatatud vili	643,2	73 047	233 Soojatangud		—	—	—
11 Rukis	—	—	236 Muu loomatoit ern.		—	—	—
Sel.: S. N. V. L.			III. Toor- ja poolvalmisained				
12 Nisu	566,0	60 324	8. Loomariigialned, peale rasvade	64,9	73 496		
Sel.: Ühendriigid	347,5	38 270	237-241 Toored loomanahad ern.	58,8	50 998		
S. N. V. L.	124,2	11 637	Sel.: Paragvai	14,9	12 842		
16 Mais	—	—	Urugvai	14,5	12 071		
21 Nisujahu	18,2	2 315	Kolumbia	7,3	10 489		
Sel.: Briti	12,5	1 568	243-257 Karusnahad	0,3	19 534		
Kanada	5,0	660	9. Seemned, taimed ja nende osad	164,7	96 261		
26 Manna	2,5	410	274, 275 Linaseemned	0,5	182		
Sel.: Saksa	2,5	410	Ristikehinaseemned	20,0	21 876		
27 Harkulo ehk kaeratangud	1,5	856	305, 306 Tubak lehtedes, kasvudes	37,0	39 039		
30 Riis	49,5	8 032	Sel.: Bulgaaria	12,5	10 018		
Sel.: India	49,5	8 032	Türgi	5,5	8 626		
3. Ala- ja juurviljad	15,6	6 177	Ühendriigid	9,7	4 944		
35 Herned	7,2	1 725	307 Humalad	3,8	2 263		
59 Apelsiinid ja mandariinid	0,3	120	11. Paberiloomatooded	27,0	3 717		
60 Sidrunid	0,9	168	346 Paberimass kuiv	—	—		
62 Banaanid	0,3	250	347 Paberimass märg	—	—		
69-75 Puuvilli ja marjad kuivatatud	2,3	1 526	349 Tselluloos kuiv	27,0	3 717		
112 Kaasaadused ja vihid	21,9	4 907	349 Tselluloos märg	—	—		
Heeringad	21,9	4 715	12. Tekstiiltootised	479,9	281 076		
6. Muud toidu- ja maitseained ning joogid	2 391,9	237 341	352 Puuvill toores	240,5	174 604		
187 Kohv toores, ubades	12,5	17 337	Sel.: Ühendriigid	205,0	145 670		
172, 175 Kakao ubades ja pulbris	24,8	13 947	Egiptus	25,5	20 290		
179 Tae igasugune	5,5	10 431	357 Konop	2,9	1 324		
178, 179 Suhkur peenike ja rafinaad	1 404,2	160 107	Sel.: Tšehhoslovakkia	1,0	555		
Sel.: S. N. V. L.	1 040,8	110 755	Itaalia	1,1	375		
Poola-Danzig	342,4	46 812	359 Džuu	208,6	50 700		
204, 206 Sool	934,5	18 463	363 Vill värvimata	10,2	23 413		
207 Kunstvõl	—	—	Sel.: Saksa	2,8	5 980		
218-217, 221-224 Viinad ja veinid	2,9	7 728	Läti	2,3	4 700		
7. Loomasööt	139,0	10 700	Svelts	1,3	4 640		
281 Kiild igasugused (loomatoit)	65,0	3 900	13. Ärtsid ja metallid töödlemata (metalli mured)	78,2	9 676		
Sel.: S. N. V. L.	65,0	3 900	376 Malm toores	70,6	3 713		
			14. Mitteraalid peale ärtside	2 762,2	27 187		
			397-399 Vabrik. ja ehit. tarvitata savi	0,2	—		

*) V. tab. 1.

Tab. 3. Tähtsamate ainete väliskaubandus veebruaris 1932 a. (järg).
Commerce extérieur des principaux articles en février 1932 (suite).

Järjek. nr. täielikus üksikainete nomenklat.	Eesti-Läti ühine nomenklatuur Nomenclature unifiée pour Estonie et Lettonie	ton	kr	Järjek. nr. täielikus üksikainete nomenklat.	Kr—couronne d'Estonie, égale 100 ¹⁰⁰ grammes de l'or pur (100 marks atérieurs)	ton	kr
1		2	3	4		5	6
VÄLJAVEDU — EXPORTATION.							
I.	Blusloomad (arv).	19 tk.	2 241	13.	Ärsid ja metallid töötlemata (metallimurd)	0,6	20
1	Hobused (arv)	19 tk.	2 241	380	Vanaraud	0,6	10
2	Teesed (väljaarvatud vasikad)	—	—		Sel.: Soome	0,6	10
	(arv)	—	—	385, 386	Vanavask	—	—
5	Sead, põrsad (arv)	—	—		Sel.: Saksa	—	—
II.	Toidu- ja maitseained, joogid	2 320,1	1 066 660	14.	Mineraalid peale ärside	117,5	2 651
3.	Aia- ja juurvili	1 482,7	85 022	406, 407	Kips	100,9	2 500
38	Kartul toores	1 386,8	68 925	408	Lubi kustutamata	—	—
47	Sigur, värsked ja kuivat.	91,9	14 709	417	Kaltsiitkivi (Eesti marmor)	—	—
57	Munad	—	—	15.	Keemiatööstuse toorained	152,4	82 487
4.	Karjasaadused	633,3	896 535	a)	Õlid, rasvad, vaigud, kummi toorelt	132,5	22 045
76	Peekon.	170,4	81 787	487	Eesti Bensiin	50,3	14 828
	Sel.: Briti	170,4	81 787	497	Põlevkiviõli	79,9	6 001
77	Sealiha värsked ja soolatud	—	—	b)	Keemiatööstusained punkt a" ja b"	—	—
78	Sealiha suitsed. (singid küljed)	0,3	240	505-a	Kunstsarv töötlemata	19,9	60 442
79	Loomaliha	2,6	790			19,9	60 442
	Sel.: Belgia	—	—	IV.	Valmissaadused.	2 951,4	1 002 451
	Luksemb. m. l.	2,6	790	16.	Nahad töötletud ja nahakaup	0,0	765
	Saksa	—	—	566, 567	Suured parknahad	—	—
81	Lambaliha	5,7	3 185	17.	Puutööstusesaadused	1 770,8	306 823
	Sel.: Rootsi	5,7	3 185	593	Vineer	1 556,8	228 450
95	Kohupiim	—	—		Sel.: Briti	1 489,8	215 820
96	Või	451,2	800 868		Hollandi	24,0	3 200
	Sel.: Saksa	405,7	728 372	594	Vineerist tooll põhjad	154,5	50 600
	Prantsuse	34,2	80 743		Sel.: Prantsuse	47,6	14 100
99	Munad	—	—		Saksa	40,4	11 870
5.	Kaia, kalasaadused ja vähid	43,1	19 233	609, 610	Mööbel	57,3	26 150
100—105	Värsked kalad	42,1	18 432	18.	Paberitööstusesaadused	734,6	134 685
116—120	Kalakonservid	1,0	801	634	Pakkimis-paber	191,7	40 429
6.	Muud toidu- ja maitseained ning joogid	111,0	63 112	635	Rotatsioon-paber	331,0	48 427
127	Kartulijahu	52,0	9 435	636, 637	Kirjutuse- ja trükipaber	194,7	37 430
187	Sokolaad	20,5	24 684	19.	Tekstiiltööstusesaadused¹⁾	281,3	440 955
210	Torajali, pain normal	4,0	1 155	667—670	Puuvillaniit ja -järg ¹⁾	15,7	37 221
III.	Toor- ja poolvalmisained	8 480,2	1 028 681		Sel.: Poola-Danzig	6,7	14 110
8.	Loomariistained, peale rasvade	4,3	25 533		Saksa	6,8	19 889
237—241	Loomanahad kuivalt soolatud	—	—	671—676	Puuvillariie	97,7	267 305
	Sel.: Hollandi	—	—		Sel.: Norra	42,5	97 563
237—241	Loomanahad märjalt soolatud	—	—		Rootsi	27,3	77 230
	Sel.: Saksa	—	—		Taani	13,5	37 160
243—257	Karjasaadused	0,4	22 175	696	Pakkimis- ja kotiräie dzuudist	96,9	56 617
260	Jõhvid	0,5	1 090		Sel.: Taani	77,9	46 367
270	Sooled	3,2	1 693		Saksa	16,5	8 827
9.	Seemned, taimed ja nende osad	0,1	70	702, 703	Villane riie	—	—
274, 275	Linaseemned	—	—		Sel.: Läti	—	—
10.	Metsamaterjal	1 436,9	77 381		Soome	—	—
310-319, 325	Palgid, prussid, pakud, latid	628,1 tnm	10 214	22.	Jõu- ja töömehhanismid	33,6	12 441
321	Lilprid	—	—	359	Külmetusmaja sissesead	7,5	6 929
322	Propsid	—	—	24.	Elektrimasinad- aparaadid ja terbeasjad	8,5	52 388
320, 326-329	Kuuse- ja männilõuad ja -plangud	1 022,5 tnm	63 135	927	El. patareid, elemendid	—	—
	Sel.: Briti	1 804,4 „	61 150	942	Telefoni apar. ja n. osad	5,5	40 326
	Hollandi	118,1 „	1 985	27.	Keraamika ja muud mineraalkaubad	73,1	14 261
338	Krohvimispeeurid	112,0 „	3 952	1016	Tsement	32,8	1 091
11.	Paberitoorained	6 181,5	581 615		Sel.: Läti	32,8	1 091
349	Tselluloos	5 471,0	567 524	1086	Tahvoklaas iluilmata	40,3	13 170
	Sel.: Briti	4 790,8	505 326	28.	Keemiatööstusesaadused	39,9	12 776
	Ühendriigid	465,8	44 244	1102	Kaseiin	—	—
	Hispaania	103,1	8 768	1318	Tuletikud	39,9	12 638
12.	Tekstiiltoorained	586,8	258 924	29.	Muud ern. kaubad	1,7	13 620
354	Lina	519,7	240 062	1392	Kunstsarvkaunuid	1,7	13 470
	Sel.: Briti	244,4	110 873				
	Prantsuse	111,5	51 665				
355	Takud	35,6	12 199				

Tollametite läbilüki veebruaris 1932 a. — Activité des bureaux douaniers en février 1932.

4.		Tallinn	Valga	Pärnu	Narva	Loksa	Haapsalu	Kuresaare	Kunda	Paldiski	Kokku Total
		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Ton	Sissevedu — Importation	8 984	700	8	236	—	—	—	2	—	9 930
	Väljavedu — Exportation	12 956	725	23	15	—	—	—	33	—	13 752
Üldläbilüki	— Total de l'importation et de l'export.	21 940	1 425	31	251	—	—	—	35	—	23 682
1 000 kr	Sissevedu — Importation	2 241	50	31	25	—	—	—	2	—	2 368
	Väljavedu — Exportation	2 820	242	37	0,1	—	—	—	1	—	3 100
Üldläbilüki	— Total de l'importation et de l'export.	5 061	301	68	25	—	—	—	3	—	5 458

¹⁾ Sellest ümbertöötatud väärtuses 2 896 kg — 29 010 kr väärtuses.

Tab. 7. Tallinna sadama tegevus märtsis 1932 a.
Mouvement du port de Tallinn en mars 1932.

Rahvuslik lipp Pavillons nationaux	Üldse Grand total				Rootsimaalt-le De-vers Suède				Saksamaalt-le De-vers Allemagne				Soomemaalt-le De-vers Finlande				Laevadega veetud Transport de	
	Arv Nombre	Maht Ton. net	Neist laaditult*)		Arv Ton. net	Neist laaditult		Arv Ton. net	Neist laaditult		Arv Ton. net	Neist laaditult		Reisijaid (arv) Voya- geurs (nombre)	Kaupu (ton- nides) Marchand. (tonnes)			
			Arv	Maht Ton. net		Arv	Maht Ton. net		Arv	Maht Ton. net		Arv	Maht Ton. net					
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18
I. SAABUNUD LAEVAD — VÄLISSÖIT — I. ENTRÉES — LONG COURS.																		
Besti	2	1 880	2	1 880	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3 744
Sell. aur.-Dont bat. à vap.	2	1 880	2	1 880	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3 744
Läti	1	1 091	1	1 091	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Poola	2	1 516	2	1 516	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3	48
Rootsi	3	5 308	3	5 308	4	1 832	3	1 370	—	—	—	—	—	—	—	155	3 509	
Saksa	17	11 021	17	11 021	—	—	—	—	9	5 275	9	5 275	1	1 080	1	1 080	49	4 756
Soome	7	6 011	5	4 567	—	—	—	—	1	445	1	445	5	5 162	4	4 122	90	94
S.N.V.L.	5	3 805	5	3 805	—	—	—	—	3	2 206	3	2 206	—	—	—	—	3	1 911
Taani	2	1 574	2	1 574	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	159
Kokku — Total	44	33 206	39	27 961	4	1 832	3	1 370	13	8 016	13	8 016	6	6 251	5	5 241	300	14 221
1/I—31/III 1932	167	110 214	121	82 133	20	7 889	12	3 762	43	30 982	40	28 613	30	23 257	19	12 690	1 265	41 724
Veebruar 1932	47	34 353	37	25 389	3	1 072	2	610	15	12 486	14	11 540	10	7 256	6	3 085	429	10 063
Märts 1931	43	31 897	28	17 806	5	2 650	3	1 483	15	9 305	10	5 633	5	3 094	5	3 094	122	15 890
RANNA-SÖIT — CABOTAGE.																		
Rannasõit — Petit cabot.	2	544	2	544	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Märts 1931	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	12
II. VÄLJUNUD LAEVAD — VÄLISSÖIT — II. SORTIES — LONG COURS.																		
Besti	2	2 864	2	2 864	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	4 130
Sell. aur.-Dont bat à vap.	2	2 864	2	2 864	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	4 130
Läti	1	1 091	1	1 091	—	—	—	—	1	1 091	1	1 091	—	—	—	—	—	741
Poola	2	1 516	2	1 516	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	293
Rootsi	5	3 265	5	3 265	3	1 204	3	1 204	—	—	—	—	—	—	—	—	18	3 172
Saksa	14	9 359	14	9 359	—	—	—	—	9	5 508	9	5 508	1	1 089	1	1 089	61	5 785
Soome	6	5 607	6	5 607	—	—	—	—	2	2 080	2	2 080	3	1 253	3	1 253	55	1 520
S.N.V.L.	2	1 574	2	1 574	—	—	—	—	1	722	1	722	—	—	—	—	—	1 389
Taani	1	782	1	782	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	136
Kokku — Total	33	26 058	33	26 058	3	1 204	3	1 204	13	9 401	13	9 401	4	2 342	4	2 342	136	17 180
1/I—31/III 1932	149	105 132	120	89 569	16	5 346	14	4 422	40	30 119	37	26 933	30	20 441	23	13 969	810	47 892
Veebruar 1932	52	40 738	42	31 019	3	1 058	2	506	14	10 054	13	9 408	13	10 409	8	5 873	307	14 660
Märts 1931	36	29 438	36	29 438	4	2 632	4	2 502	9	5 561	9	5 561	4	1 632	4	1 632	85	32 668
RANNA-SÖIT — CABOTAGE.																		
Rannasõit — Petit cabot.	1	136	1	136	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Märts 1931	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	87

*) Avec cargaison.

Tab. 8. Eesti Panga äri seis 31. märtsil 1932 a. (1000 kr).
Bilans de la Banque d'Estonie le 31 mars 1932 (1000 kr).

Aktiva — Actif	1000 kr		%		Passiva — Passif	1000 kr		%	
	31. III.	29. II.	31. III.	29. II.		31. III.	29. II.	31. III.	29. II.
Kattevara — Réserve	21 600	20 917	35,6	34,7	Põhikapital — Capital	6 000	5 000	8,2	8,3
a) kuldrahas ja kangides — or monnaie et or non monnaie	7 321	7 810	12,0	12,1	Tagavarakapital — Fonds de réserve	4 924	4 924	8,1	8,2
b) välsraha — devis. étrang. nettes	14 389	13 607	23,6	22,6	Jooksvad kohustused — Exigibilités courantes	47 848	47 589	73,4	79,0
Vahetusraha — Péc. de mon. d'ap. est.	1 778	1 840	2,9	3,1	A. Pangatähed liikvel — Billets en circulation	34 009	34 487	55,7	57,3
Sisevekslid — Effets intér. escompt.	10 476	10 695	17,2	17,8	B. Jooksvad arved — Dépôts à vue et comptes cour.	13 839	13 032	22,7	21,7
a) kaubavekslid — commerciaux	9 019	9 204	14,8	15,3	a) valitsuse — État	4 211	4 379	6,9	7,3
b) põllumajandusl. — agricoles	1 451	1 483	2,4	2,5	b) pankade — banques	6 760	5 784	11,1	9,8
c) metsatööstusl. — rel. au com. de bois	6	8	0,0	0,0	c) teised — divers	2 868	2 889	4,7	4,8
Laenuid — Prêts et avances:					Muud passivad — Passifs divers	3 250	2 725	5,3	4,6
valitsusele — à l'État	3 900	2 800	6,4	4,6					
teisetele) — divers	9 289	9 208	15,2	15,3					
Kinnis- ja vallasvara — Propr. im. et mat.	2 077	2 077	3,4	3,5					
Muud aktivad — Autres actifs	11 842	12 642	19,4	21,0					
Kokku — Total	61 022	60 188	100	100	Kokku — Total	61 022	60 188	100	100
Kattevara vahetord jooksvate kohustustega 31. III. 32 a. 45,33% — Proportion de la réserve par rapport aux exigibilités courantes: 45,33%.									
" " " " 29. II. " " " " 44,00% — " " " " 44,00%.									

*) Selles summas Vab. Val. poold garanteeritud laene (tuh. kr) Kr 4 056.

Tab. 12. Riigi sissetulekud veebruaris ja 1. IV.—29. II. (1 000 kr).
RECETTES DE L'ÉTAT en FÉVRIER et 1. IV.—29. II. (1 000 kr). Kr = couronne d'Estonie,
égale 100/218 gr. de l'or pur (100 mk antér.).

	Veebruar		1. IV.—29. II.	
	1932	1931	1931/2	1930/1
Korralised tulud — Recettes ordinaires:	4 887	5 317	71 466	76 170
I. OTSEKOHESED MAKSUD — CONTRIBUTIONS DIRECTES:				
1. Tulumaks — Impôt sur le revenu	541	430	2 989	2 272
2. Äri- ja tööstusemaksud — Impôts sur bénéfices industriels et commerciaux	170	132	2 925	2 690
3. Maa- ja hoonetemaksud — Contributions foncières	147	118	2 371	2 548
4. Maksud kapitali % pealt — Impôt sur les intérêts	26	20	410	398
5. Kinnistusemaks — Mutations, immeubles et droits immobiliers	27	38	569	475
6. Pärandusemaks — Impôt sur les successions	120	67	1 204	757
7. Pärandusemaksud — Impôt sur les successions	45	46	510	404
II. LÕIVUD JA TASUMAKSUD — TIMBRES ET ENREGISTREMENTS.	344	422	4 253	4 656
7. Tempelmaks ja lõivud — Timbres	311	386	3 828	4 175
8. Patendid ja proovid — Contributions des brevets, droits de vérification	10	11	103	110
9. Mõttesugused tasumaksud — Enregistrements	23	25	322	371
III. KAUSDED MAKSUD — IMPÔTS INDIRECTES:	1 411	1 351	21 848	23 809
10. Tollid — Douanes	1 008	1 075	17 478	18 540
11. Aktsiidid — Droits et taxes (accises)	406	270	4 370	4 280
IV. RIGIMONOPOLID — MONOPOLES DE L'ÉTAT	763	812	10 801	11 253
12. Põlitsusemonopol — Monopole d'alcool	763	872	10 801	11 253
V. RIIGI ETTEVÕTTED JA VARANDUSED — ENTREPRISES ET PROPRIÉTÉS DE L'ÉTAT:	1 740	2 129	25 226	29 334
13. Riigi kapitalid — Fonds de l'État	5	23	1 611	2 747
14. Maad, hooned, metsad ja veed — Domaines, forêts et eaux de l'État	320	378	4 347	4 406
15. Raudteed — Chemins de fer	900	1 221	12 118	13 593
16. Sadamad ja laod — Ports et dépôts	54	64	957	1 089
17. Post, telegraaf, telefon — Postes, télégraphes, téléphones	442	475	4 535	4 874
18. Mõttesugused riigi ettevõtted — Entreprises diverses de l'État	0	3	1 403	2 368
19. Mõttesugused riigi varandused — Propriétés diverses de l'État	10	15	165	257
VI. SEGATULUD — RECETTES DIVERSES:	97	67	1 460	1 231
20. Segatulud	97	67	1 460	1 231
Kokku — Total	4 896	5 321	71 583	76 555
Tagasi makstud eelmiste aastate maksu — Reversements des années précédentes	9	4	117	385
Erakorralised tulud — Recettes extraordinaires	190	18	1 723	2 955
Operatsiooni fondide ja laenude tagasimaks — Encaissement des fonds de roulement	5	6	687	173
Rannasõiduliinide eksploateerimine — Exploitation de la ligne de cabotage	—	0	—	33
Teravilja müük	185	—	989	—
Besti Panga aktsiate müügihinna vahe	—	12	—	301
„A“ liigi laenude tasumine	—	—	47	—
Laenu raudteede ehitamiseks	—	—	—	2 448
Üldse sissetulekuid — Total des recettes	5 077	5 335	73 189	79 125

Méthodes de calcul des nombres indices.

L'abolition de la loi sur loyer étant ordonnée à partir du 1 mai 1931, les nombres-indices du loyer sont recalculés d'après les renseignements recueillis par l'inspecteur de l'habitation et concernant plus que 1 000 logements (v. les deux premiers articles du présent N.). L'indice est sujet à la révision chaque semestre. Avec les changements survenus le nombre-indice général est également révisé, ainsi que l'indice des autres dépenses.

Les calculs sur la base 1922 = 100 sont supprimés. D'ailleurs, comme toutes les moyennes sont géométriques, le renversement de la base peut s'effectuer sans aucune difficulté.

Les nombres-indices du coût de la vie pour Tallinn sont établis conformément aux résultats de l'enquête budgétaire parmi les ménages ouvriers à Tallinn en octobre 1925 (V. Recueil N. 48/3).

Le nombre-indice pour l'alimentation comprend le coût d'un panier de provision de 51 produits différents dont la valeur nutritive égale 3 820 calories.

Poids des groupes sont suivants:	
Alimentation	58,5%
Loyer	7,5
Chauffage et éclairage	5,8
Habillement	15,7
Hygiène du corps et nettoyage	2,7
Voyages, circulation, poste	0,7
Frais d'instruction (journaux)	2,7
Cinéma, théâtre, tabac, boissons	2,8
Autres dépenses	3,6

Comme prix sont appliqués: les prix de produits d'alimentation au marché de Tallinn de même que dépenses pour l'électricité et chauffage; prix des vêtements et chaussures dans les magasins de confection, les salaires dans les ateliers des tailleurs etc.

Les nombres-indices des prix de gros sont les moyennes géométriques non pondérées. Le nombre-indice général comprend 42 articles.
Liste des marchandises, le groupement ainsi que les données de 1913—28 v. Recueil 77 (4) pp 266—267.

Tab. 13. Valuuta ja väärtpaberite hinnad Tallinna börsil märtsis 1932. a.

Cours du change à Tallinn en mars 1932.

	Kõrgeim märts 1932		Madalaim märts 1932		Keskmine									
					märts 1932 a.		veebr. 1932 a.		I. I.—31. III. 1932 a.		märts 1931 a.			
	o.	m.	o.	m.	o.	m.	o.	m.	o.	m.	o.	m.		
1. New-York, 100 \$ (dollar)	372,80	375,80	372,80	375,80	372,80	375,80	372,80	375,80	372,80	375,80	374,81	375,81		
2. London, 100 £ (Inglise n.)	1 395,00	1 425,00	1 290,00	1 320,00	1 387,92	1 367,92	1 281,30	1 311,30	1 297,59	1 327,59	1 821,00	1 826,00		
3. Berlin, 100 Saksa riigimark	88,30	90,90	87,90	89,60	88,02	90,02	87,67	89,81	87,71	89,86	89,23	89,83		
4. Helsingi, 100 Soome marka	6,50	6,70	5,60	5,95	6,11	6,85	5,64	5,99	5,67	5,99	9,43	9,48		
5. Paris, 100 Prantsuse franki	14,70	15,00	14,60	14,90	14,65	14,95	14,67	14,97	14,66	14,96	14,67	14,92		
6. Bruxelles, 100 Belgia Belga	52,15	53,55	51,80	53,20	51,95	53,35	51,98	53,38	51,94	53,34	52,21	52,71		
7. Zürich, 100 Helveetsia franki	72,50	74,00	71,80	73,30	72,11	73,61	72,99	74,49	72,76	74,26	72,13	72,73		
8. Milano, 100 Itaalia liiri	19,50	20,15	19,25	19,90	19,31	19,96	19,34	19,99	19,22	19,87	19,65	20,05		
9. Stockholm, 100 Rootsi krooni	75,75	78,25	70,75	74,75	73,04	75,98	71,20	75,20	71,67	75,31	100,38	100,98		
10. Kjöbenhavn, 100 Taani krooni	77,25	79,75	70,75	74,75	73,58	76,52	70,12	74,12	71,11	74,75	100,25	100,85		
11. Oslo, 100 Norra krooni	74,75	77,25	69,50	73,50	73,06	76,00	69,15	73,15	70,04	73,68	100,28	100,88		
12. Praha, 100 Tšehhoslov. kr.	11,20	11,55	10,95	11,35	11,05	11,40	11,12	11,47	11,12	11,47	11,10	11,30		
13. Amsterdam, 100 Hollandi kuldeni	150,50	153,50	149,75	152,75	150,08	153,08	150,98	153,98	150,68	153,58	150,26	151,06		
14. Riiga, 100 Läti latti	72,00	72,50	72,00	72,45	72,00	72,45	72,00	72,45	72,00	72,45	72,15	72,65		
15. Moskva, 100 Cerv. rubla	—	193,75	—	193,75	—	193,75	—	193,75	—	193,75	193,00	194,50		
16. Wien, 100 Austria sillingit	—	53,50	—	53,50	—	53,50	—	53,50	—	53,50	52,98	53,28		
17. Budapest, 100 Ungari pengöd	—	65,00	—	65,00	—	65,00	—	65,00	—	65,00	65,55	66,25		
18. Warszawa, 100 Poola slotti	42,00	43,50	41,00	42,50	41,48	42,98	41,00	42,50	41,16	42,66	41,90	42,70		
19. Kaunas, 100 Leedu litti	37,00	37,00	37,00	37,60	37,00	37,60	37,00	37,60	37,00	37,60	37,05	37,65		
20. Danzig, 100 Danzigi kuldeni	72,00	74,00	72,00	74,00	72,00	74,00	72,00	74,00	72,00	74,00	72,85	73,45		
21. 8% E. hüpöt. panga Pantl. (nom. v. 1 kr.)	—	0,82	—	0,81	—	0,815	0,80	0,82	—	0,82	—	0,80		

Tub. 27.—28. ELUMAKSUMUS- ja SUURMÜÜNDEKSID (geom. kesk., 1913 = 100).
Nombres-indices du coût de la vie et nombres-indices des prix de gros (moyenne géom., 1913 = 100).

Table showing price indices for various goods from 1913 to 1932. Columns include years (1913-1932) and categories like food, clothing, and housing. Sub-section 'ELUMAKSUMUSINDEKSID' lists items like wheat, meat, and sugar.

Table showing price indices for various goods from 1913 to 1932. Columns include years (1913-1932) and categories like food, clothing, and housing. Sub-section 'SUURMÜÜNDEKSID' lists items like raw cotton, wool, and industrial products.

Tub. 27. TOIDUAINETE MAKSUMUS KALORISE, SISALDUSE JÄRGI
1936—1932 a.—COÛT DES DENRÉES ALIMENTAIRES À LA
BASE DE LEUR VALEUR NUTRITIVE 1936—1932.)

Table comparing the calorific value and cost of various food items in 1932 relative to 1936. Columns include years (1932, 1936) and food categories like cereals, meat, and dairy. The table is organized by food type and then by specific item.

1) Maksumus 1000 kal, kolita (sentides) — Coût par 1000 calories (en cents)

Omavalitsuste tööborsid — Bourses du travail des administrations publiques											
Tööajaloo andmed			Tööajaloo andmed			Tööajaloo andmed			Tööajaloo andmed		
M.	N.	H.	F.	M.	N.	M.	N.	M.	N.	M.	N.
139	61	68	94	34	88	75	59	65	59	155	92
27	10	17	0	312	12	5	4	4	14	222	7
21	17	30	1	137	19	18	110	18	24	—	—
70	53	75	177	5	37	8	85	8	35	22	160
883	2	410	157	97	6	425	225	349	200	107	501
119	3	54	13	88	3	25	22	117	3	117	3
146	6	110	1	17	32	92	3	77	8	142	23
2250	2	186	2	155	6	25	15	33	175	203	10
306	85	190	37	31	26	1,123	676	000	630	2,404	2,450
						85	10	88	6	350	74

E. Tööstus- ja kaupanduse tööstused — D'après les occupations (métiers)											
M.	N.	H.	F.	M.	N.	M.	N.	M.	N.	M.	N.
238	377	48	89	10	12	32	75	32	75	—	—
54	3	601	284	—	—	95	—	95	—	222	7
118	27	64	7	—	—	7	—	7	—	—	—
106	45	—	11	—	—	11	—	11	—	—	—
63	68	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—
423	37	575	89	—	—	283	84	283	84	—	—
342	23	214	8	—	—	16	—	16	—	—	—
121	189	64	50	1	2	214	4	214	4	—	—
543	717	995	812	21	—	973	768	973	768	—	—

C. Ühisarvade börsid — D'après les bourses du travail											
M.	N.	H.	F.	M.	N.	M.	N.	M.	N.	M.	N.
1517	1495	757	353	80	23	253	134	240	150	1,428	1,267
984	771	417	514	25	28	396	203	363	272	800	832
248	186	57	35	211	117	237	126	280	311	3	—
537	250	363	361	11	2	507	347	215	303	391	206
163	153	88	37	11	11	51	—	51	—	251	190
385	352	328	140	69	—	228	48	222	48	520	433
20	35	67	45	12	10	12	10	12	10	61	40
47	34	96	49	—	—	58	20	58	20	79	56
254	207	—	—	—	—	—	—	—	—	385	339
81	62	33	33	—	—	25	11	25	11	84	79
111	120	111	52	31	61	31	61	31	61	101	111
176	64	60	7	40	8	49	3	49	3	182	63
162	192	22	123	175	24	135	24	135	24	165	134
153	160	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
118	49	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
4915	4140	2,443	1,652	658	206	2,065	1,103	1,704	1,029	5,236	4,082
9,053*	4,095	3,636	330	558	—	3,773	—	2,733	—	9,348*	—
8,900	3,584	2,692	1,668	689	301	2,223	115	1,006	962	4,015	1,140
3,385	3,112	1,426	1,021	404	380	1,591	1,000	1,501	908	2,602	2,644

*) Ühes arvatud Narva-Jõesuu ja Võru tööstus- ja kaupanduse registreeritud töötud; mujal on need arvestamata.

1. Põllu- ja aiandus — Ouvriers agric. et horticult.
 2. Meesandus — Exploitation des forêts
 3. Ja 4. Murrud ja kaevand. ning nende sand. t. s.)
 5. Metalltööstus — Industrie des métaux.
 6. Tekstiiltööstus — Industrie textile
 7. Paberi- ja kahtöööstus — Industrie du papier
 8. Käsitööstus — Industrie de vêtements
 9. Ehitustööstus — Construction
 10. Kauband. iseseisuga ettevõtetel — Commerces
 11. Transport ja side — Transport et communication
 12. Isikuteenistus — Service domestique
 13. Muud — Autres industries

1. Tallinna linna
 2. Tartu linna ja maa
 3. Valga linna
 4. Pärnu linna
 5. Viljandi linna
 6. Narva linna
 7. Rakvere linna
 8. Tõrva linna
 9. Saaremaa
 10. Võrumaa ja linna
 11. Põsserimaa
 12. Anselia
 13. Nõmme
 14. Põltsamaa
 15. Emepää
 16. Narva-Jõesuu
 17. Paldre linna

9 053*)
 4 095
 3 636
 330
 558
 689
 301
 2,223
 115
 1,006
 962
 4,015
 1,140
 3,385
 3,112
 1,426
 1,021
 404
 380

Detsember 1931 a. — Décembre 1931.
 Jaanuar 1932 a. — Janvier 1932.

Tab. 30. Tööstusettevõtted ja tööloolu 1-ks märtsiks 1932 a.
Entreprises industrielles et leur main-d'oeuvre au 1 mars 1932.

Tööstuse arv Nombre d'entreprises	Töötajate üldarv Nombre général des travailleurs				Neist töölised — Dont ouvriers				Tööstus- ja teenindus- ettevõtte arv Nombre d'entreprises	Tööstus- ja teenindus- ettevõtte arv Nombre d'entreprises					
	1932	1932	1932	1932	1932	1932	1932	1932		1932	1932	1932	1932	1932	
I. Murrud ja kaevandused	12	11	2 206	19	60	2 156	-50	1 979	16	55	1 983	-39	1 983	17	
II. Mitteraahide ümber töötamine	12	12	951	41	20	972	+21	1 022	30	20	887	+10	101,2	23	
III. Metalltööstus	38	38	3 378	50	84	3 844	-34	3 844	47	79	2 885	-82	98,6	23	
IV. Keemia tööstus	16	16	904	38	28	814	+10	101,1	32	28	764	+6	100,8	54	
V. Nahatööstus	5	5	223	7	3	227	+4	101,8	7	5	190	+6	102,7	1	
VI. Tekstiil tööstus	22	22	7 421	317	73	7 665	+244	103,3	309	70	7 000	+239	103,5	6	
VII. Puit- ja pabertööstus	24	32	2 082	469	245	2 286	+254	112,5	432	206	1 949	+226	113,1	10	
VIII. Paberitööstus	12	12	1 097	80	33	2 050	+53	102,7	1 696	24	1 757	+61	103,6	10	
IX. Põllugaia tööstus	21	21	1 555	20	21	1 154	-1	99,9	967	21	969	-1	99,9	23	
X. Toidu-, maitseainete ja jookide tööstus	39	39	2 430	75	227	2 278	-152	93,4	1 044	74	216	-142	92,7	4	
XI. Kehakatte- ja pudukampade tööstus	17	17	1 395	96	21	1 470	+75	106,4	374	21	1 320	+75	106,0	10	
XII. Ehitustööstus	9	9	472	21	25	498	-4	99,2	374	21	371	-3	90,2	3	
XIII. Elektrijaamad ning gaasi- ja veevarustus	2	2	360	0	25	678	-16	97,7	456	0	24	+41	90,7	1	
XIV. Puhastustööstus	2	2	360	1	1	57	-1	101,8	52	1	53	-1	101,9	1	
Kokku suurtööstus — Total	235	1	244 253 369	1 249	8 442 25 114	+403 101,6		21 887	1 179	788	22 278	+391 101,8		303	16
Sellest ettevõtteid 50 ja üle töötajaga — les entreprises prises, ayant plus de 50 travailleurs	102	2	104 21 729	888	604 22 018	+284 101,3		18 930	844	559	19 224	+285	101,5	220	12
Dont: ettevõtteid 20—49 töötajaga — les entreprises ayant 20—49 travailleurs	133	8	1 140 3 580	361	240 3 701	+121 103,4		2 948	385	229	3 064	+106	103,6	83	4
1932 a. veebruarist arvud — Chiffres de février 1932	289	4	235 25 262	995	978 25 909	+17 100,1		21 851	934	808	21 887	+30	100,2	309	18
Kokku suurtööstus — Total	15	1	7	6	2	5	-2	71,4	5	5	100,0		100,0	6	
I. Industries extractives	15	15	187	6	6	187	-2	100,0	5	5	100,0		100,0	6	
II. Industrie minière	51	51	485	10	28	472	-13	97,3	440	10	429	-11	97,5	46	
III. " des métaux	20	20	188	8	4	192	-1	109,5	186	3	186		100,0	3	
IV. " chimique	19	19	180	6	6	194	+4	102,1	108	0	171	+3	101,8	0	
V. " des caux et peaux	39	39	448	12	9	451	+3	100,7	396	10	397	+1	100,3	6	
VI. " textile	57	60	438	111	17	530	+94	121,6	892	105	481	+80	121,5	9	
VII. " du bois	41	41	307	25	78	23	-77,2	77,2	92	23	69	-23	75,6	4	
VIII. " du papier	41	41	307	13	11	309	+2	100,5	874	9	377	+3	100,8	34	
IX. " polygraphique	20	30	1 498	58	225	1 381	-167	88,9	1 183	52	180	-128	80,2	20	
X. " de l'imprimerie et des boissons etc.	39	39	4 409	33	14	36	+19	104,6	393	33	413	+20	105,1	15	
XI. Confection de vêtements et fab. des mercerie	6	6	52	1	51	-1	100,0	29	29	29			100,0	3	
XII. Constructions	8	8	81	1	1	81	-1	98,1	40	1	39	-1	97,5	3	
XIII. Usines électriques, à gaz d'éclairage et distribution d'eau	516	8	4 470	256	341	4 385	-85	98,1	3 833	239	3 883	+50	98,7	151	
XIV. Industrie du nettoyage	751	18	73 229 779	1 505	1 185 30 099	+820 109,1		25 720	1 418	1 075	26 063	+345	101,3	146	
Kokku kesktööstus — Total	534	0	510	4 533	324	4 470	-63	98,6	3 683	225	3 883	+50	98,7	151	
Kokku kesktööstus — Total	773	0	751 29 825	1 256	1 802 29 779	+40	100,8	25 734	1 159	1 178	25 720	-14	99,9	460	
1932 a. veebruarist arvud — Chiffres de février 1932	516	8	4 470	256	341	4 385	-85	98,1	3 833	239	3 883	+50	98,7	146	
Kokku kesktööstus — Total (entreprises moyennes)	751	18	73 229 779	1 505	1 185 30 099	+820 109,1		25 720	1 418	1 075	26 063	+345	101,3	449	
Üldse suur- ja kesktööstus — Grand total (entreprises grandes et moyennes)	534	0	510	4 533	324	4 470	-63	98,6	3 683	225	3 883	+50	98,7	151	
Üldse suur- ja kesktööstus — Grand total (entreprises grandes et moyennes)	773	0	751 29 825	1 256	1 802 29 779	+40	100,8	25 734	1 159	1 178	25 720	-14	99,9	460	

Üldse suur- ja kesktööstus — Grand total (entreprises grandes et moyennes)

TÄHTSAMAD ARTIKLID JA ÜLEVAATED „EESTI STATISTIKAS“

METODOLOOGIA.

Tähtsamad jooni Eesti majanduselust 1930 a.	Nr. 112(3), lhk. 133—147
Põllumajanduslik üleskirjutus 1929 a.	„ 86(3), „ 133—141
Rahvusvaheline majandusstatistika meetodite ühtlustamise konventsioon	„ 87(2), „ 69—75
Rahvusvahelised mõjud statistika korraldamisel	„ 76(3), „ 161—170
Statistika iseseisvuse ajal	„ 75(2), „ 65—72
Rahva suhtumine statistikalale Eestis	„ 75(2), „ 73—81
IV Eesti-Läti statistika konverents	„ 94(9), „ 431—435

RAHVUSVAHELISED ANDMED.

Rukki ja nisukasvatuse ja kaubandus maailmas	Nr. 100(3), lhk. 169—175
Balti riikide väliskaubandus 1924—29 a.	„ 99(2), „ 57—69
Välja- ja sissearv ilmas 1920—24 a.	„ 57(2), „ 5—10
Võrdlusandmeid Balti riikidest 1920—26 a.	„ 72(11), „ 629—633
Palgaolud välismaal 1914—25 a.	„ 55(10), „ 1—4

RAHVASTIK.

Riiklõhkumise vahetamine 1920—29 a.	Nr. 110(1), lhk. 1—4
Talundite rahvastik 1929 a.	„ 104(7)—105(8), 421—428
Eestlaste arv Venes (N. S. V. L.)	„ 101(4), lhk. 193—197
Vastuõudimise pikkus, kaal ja peamöödud Tallinnas 1926—27 a.	„ 82(9), „ 525—531
Sündivus surevus, abieluvus ja rahvaarv 1931 a.	„ 124(3), „ 178
Abielulahutused 1923—28 a.	„ 90(5), „ 279—285
Rahvaarvu kasv Eestis 1921—25 a.	„ 55(10), „ 5—8
Linnade ja alevite rahvastik 1931 a.	„ 124(3), „ 173—177
Rahvaliklemine üle piiri 1931 a.	„ 124(3), „ 169—172
Väljaränd 1930 a.	„ 113(4), „ 241—243
Eesti sõdurite pikkus 1924 a.	„ 69(8), „ 431—445

HARIDUS.

Üldharidusl. rahvuskool. 1927/28 a.	Nr. 92(7)—93(8), lhk. 407—419
Õpilaste töökoormatus	„ 83(10), „ 563—577
Õpetajate seminarid 1923—27 a.	„ 78(5), „ 295—302
Õppeasutused 1922—27 a.	„ 76(3), „ 200—210
Merikoolid 1923—27 a.	„ 74(1), „ 30—34
Alg- ja keskkoolid 1930/31 a.	„ 123(2), „ 69—83
Õpetajate 1930/31 a.	„ 124(3), „ 148—155
Tartu lühikool 1926—30 a.	„ 115(6), „ 360—368
Ülikooli õppeolud, õhupõliskond ja majandus 1922—26 a.	„ 86(5), „ 281—288
Tallinna Tehnikum 1926—28 a.	„ 89(4), „ 240—242
Kirjastus ja ajakirjandus 1927—29 a.	„ 109(1), „ 677—686
Avakirjandus raamatukogud 1929/30 a.	„ 122(1)2 „ 39—44
Ühingud ja seitsid 1929—30 a.	„ 113(4), „ 211—215

TÖÖ JA PALGAD.

Töölispaikade rahvusvaheline võrdlus	Nr. 109(6), lhk. 350
Toodang ja töödud suurtootmises	„ 100(3), „ 120—143
Töötaolu ja töödõrside tegevus 1929 a.	„ 101(4), „ 193—202
Töökaitses 1930 a.	„ 116(7)—117(8), 449—457
Avakirjandus 1929/30 a. talvel	„ 108(11), „ 619—623
Haigusekindlustus 1930 a.	„ 118(9), „ 538—547
Ühe põllutöölise tulud-kulud 1929 a.	„ 109(12), „ 733
Töötuseolud 1931 a.	„ 124(3), „ 159—160
Palgaliste arv ja tööloa	„ 114(5), „ 257—263
Töötaolu	„ 114(5), „ 264—273
Tööstustöölise palgaolud 1913—30 a.	„ 114(5), „ 274—285
Tööolud suurtootmises 1931 a.	„ 122(1), „ 49—54
Palgaliste tööaeg	„ 114(5), „ 304—311
Põllutöölise palgad	„ 114(5), „ 312—316
Meremeeste töö- ja palgatingimused	„ 114(5), „ 316—319
Streikilikumine 1921—30 a.	„ 114(5), „ 320—321
Naiste, aalalaste ja raukade töö suurtootmises	„ 114(5), „ 322—327
Omavalitsusteenijate palgaolud 1930/31	„ 120(11), „ 677—687

TERVISHOID.

Haigemajades ravitavad haigused	Nr. 104(7)—105(8), 415—421
Kaitseväe tervishoid 1925—27 a.	„ 82(9), „ 513—524
Surmapõhjused 1930 a.	„ 123(2), „ 94—103
Rinnalaste surevus 1930 a.	„ 124(3), „ 155—159
Nakkushaigused 1930 a.	„ 115(6), „ 357—359
Lepra 1919—23 a.	„ 84(11), „ 630—632
Vahkõhi 1919—25 a.	„ 73(12), „ 684—690
Tuberkuloos 1929 a.	„ 112(3), „ 155—160
Arstikond Eestis	„ 116(7)—117(8), 430—441
Jaoskonnaristide tegevus 1930 a.	„ 113(9), „ 524—528
Kohtumõistlin 1930 a.	„ 119(10), „ 620—621
Ammeamandate tegevus 1930 a.	„ 119(10), „ 622—623

HOOLEKANNE.

Hoolekanne ja lastekaitse 1929/30 a.	„ 123(2), lhk. 104—112
--------------------------------------	------------------------

KURITEGEVUS JA ÕNNETUSED.

Salakaubandus 1922—30 a.	Nr. 122(1), lhk. 44—49
Õnnetused inimestega 1925—29 a.	„ 104(7)—105(8), 427—432
Kohtute tegevus 1920—29 a.	„ 103(6), „ 313—326
Tulekahjud 1930 a.	„ 115(6), „ 382—387
Enesetapped 1929 a.	„ 109(12), „ 694—697
Õnnetused mootorsõidukitega ja sõidumääruste rikkumised 1930 a.	„ 116(7)—117(8), 444—446
Säättegevus 1930 a.	„ 118(9), „ 513—519

TÖÖSTUS.

Kesktootustasettevõt. 5—19 töötajaga 1928 a.	Nr. 101(4), lhk. 218—220
Ürgtootva tööst. toodang väärtus 1927 a.	„ 91(6), „ 336—338
Toodang ja töödud suurtootmises 1930 a.	„ 121(12), „ 721—738
Kütteainete tarvitustöötuses 1928 a.	„ 104(7)—105(8), 411—414
Jõumasinate ja mehaanilise jõu tarvitustöötuses 1928 a.	„ 108(11), „ 605—608
Eesti tööstussaaduste turud 1923—26 a.	„ 70(9), „ 498—502

VÄLISKAUBANDUS.

Kaubanduselepingute mõju sisseveole	Nr. 115(6), lhk. 393—404
Metsasaadused meie väliskaubanduses 1920—28 a.	„ 88(3), „ 165—175
Toollimaks ja väliskaubandus tollitariifi kohaselt 1930 a.	„ 113(9), „ 528—538
Eesti tööstussaaduste väljavedu 1927 ja 1928 a.	„ 95(10), „ 554—567
Põllumajandus- ja tööstussaaduste väliskaubanduses 1924—28 a.	„ 94(9), „ 495—497

HINNAD.

Elumaksumus Eesti linnades 1922—29 a.	Nr. 90(5), lhk. 235—239
Elusloomad hinnad laataudel 1928 a.	„ 89(4), „ 229—231
Sturmüügi ja elumaksumuse indeksid 1913—28 a.	„ 77(4), „ 201—200
Toiduainete võrdlev maksum. 1922—27 a.	„ 68(7), „ 339—392
Põllumajandussaaduste hindade indeksid	„ 66(4), „ 219—220

TRANSPORT JA SIDE.

Kaubavedu raudteel 1929/30 a.	Nr. 110(1), lhk. 31—48
Raudteede tegevus 1930/31 a.	„ 110(10), „ 583—619
Välis- ja rannamaalt ning kauba- ja reisijatevedu 1930 a.	„ 116(7)—117(8), 458—475
Kaubalaevastik I. I. 1931 a.	„ 116(7)—117(8), 479—484
Sisseveoteede tegevus 1930 a.	„ 116(7)—117(8), 476—478
Era lennuajandus 1930 a.	„ 118(9), „ 548—549
Post, telegraaf, telefon ja raadio 1930/31 a.	„ 120(11), „ 641—668
Autobusliinid 1930 a.	„ 116(7)—117(8), 447—448
Mootorsõidukid I. I. 1931 a.	„ 116(7)—117(8), 442—444
Maanteed pikkus	„ 69(8), „ 467

KINDLUSTUS.

Pensionid 1925—30 a.	Nr. 112(3), lhk. 161—173
Kindlustusseltsid 1929 a.	„ 115(6), „ 389—391
Haiguskindlustus 1927 ja 1928 a.	„ 95(10), „ 567—574

KREDIIT JA KAPITAL.

Asunikudele antud riiklikud laenud ja toetused 1921—1928 a.	Nr. 94(9), lhk. 4—525
Pikalaenu pank 1928 a.	„ 89(4), „ 3
Aktiaasutuste ja osatühisuste äriselud 1927 ja 1928 a.	„ 88(8), „ 16—135
Erapankade tulud ja kulud 1930 a.	„ 118(9), „ 550—556
Pankade tulud ja kulud 1927 a.	„ 86(1), „ 28—35
Maapanga tegevus 1926—27 a.	„ 71(10), „ 586—587

RAHANDUS.

Raharingvool 1919—29 a.	Nr. 95(10), lhk. 558—566
Maksukoormatus 1928/29 a.	„ 109(12), „ 707—710
Riigi tulud ja kulud 1913—27	„ 79(6), „ 362—386
Välisvalitsuste tulud ja kulud 1929/30 m./a.	„ 122(1), „ 25—38
Maavalitsuste tulud ja kulud 1929/30 a.	„ 120(11), „ 688—695
Linnade ja alevite tulud ja kulud 1929/30 a.	„ 113(4), „ 197—206
Maksuhilans 1923 a.	„ 92(7)—93(8), 420—426
Fuüksaksumaks 1929 a.	„ 119(10), „ 577—582
Tulumaks 1930 a.	„ 113(4), „ 215—224
Aruandvate ettevõtete makand 1927—29	„ 113(4), „ 225—235

ÕHISTEGEVUS

Tarvitajate ja majandusühingud 1926 a.	Nr. 78(12), lhk. 725—727
--	--------------------------

PÖLLUMAJANDUS.

Talundite hooned	Nr. 106(9), lhk. 469—478
Välkernajapidamised (kuni 10 ha)	116(7)—117(8), 421—433
Masinaasutamise Eesti põllumajanduses	116(7)—117(8), 434—439
Riigimaasuuris ja kruntide arv l. I 29 a.	89(4), „ 220—224
Kanapidamise taavus 1931 a.	123(2), „ 113—118
Kunsväetiste tarvitamine 1923/29 a.	99(2), „ 100—103
Põllumajanduse erakorraline krediteerimine 1923 ja 1929 a.	97(12), „ 727—731
Maaparanduse seisukord	95(11), „ 665—666
Riigi metsamajandus 1929/30 m./a.	112(3), „ 143—155
Põllumajanduse tasuvus 1930/31 a.	121(12), „ 739—743
Põllumajandustoodangu väärtus 1922—26 a.	67(6), „ 319—321
Põllumajandus- ja tööstusainete väliskaubandus 1923—26	67(6), „ 322—330
Põllumajandussaaduste hindade indeksid	65(4), „ 219—220
Kalandus 1923—31 a.	124(3), „ 137—147

Maakorraldus 1927 ja 1928 a.	Nr. 94(9), lhk. 522—524
Maareformi teostamine 1913—26 a.	„ 76(8), „ 171—175

VARIA.

Kultuurkapitali tegevus	Nr. 124(3), lhk. 161—168
Rahalsed loteriid 1924—30 a.	115(9), „ 388—392
Kirjandus 1922—29 a.	109(13), „ 721—729
Pandimajad 1930 a.	118(9), „ 520—523
Kinnisvara oksjonid 1927—29 a.	102(5), „ 286—288
Suvtaljad suvituskohades 1930 a.	115(9), „ 353—357
Sportstatistika 1920—30 a.	101(4), „ 221—235
Korterite ütrihinnad Tallinnas 1912 kuni 1931 a.	121(12), „ 709—716
Ütrihinnad ja elumaksumus	121(12), „ 717—720
Ehitustegevus hinnades ja alevites	120(11), „ 669—676
Leitudsed 1922—28 a.	94(9), „ 492—494
Riigiteenijate palgaolud 1927/28 a.	84(11), „ 633—649
Turism Eestis 1927—30 a.	112(8), „ 174—176

RIIGI STATISTIKA KESKBÜROO ERIVÄLJAANDED.

LHK A. ESTI DEMOGRAAFIA

Vihk I. Haridus Eestis I	Lhk. 238+156, 1924.	Kr. 6.—
„ II. Südivus, surevus, abelluv. ja rahvalikum. 1921—1923 a.	„ 52+54, 1925.	„ 3.—
„ III. Tervishoid Eestis	„ 132+80, 1925.	„ 5.—
„ IV. Rahvastik ja tervishoid	„ 308, 1930.	„ 8.—
Surmapõhjuste registreerimiskord ja rahvusvahelina surmapõhjuste nomenklatuur	„ 4+128, 1931.	„ 1,30

ESTI MAJANDUS

Vihk I. Väliskaubandus 1923 a.	Lhk. 20+72, 1924.	Kr. 2.—
„ II. Eesti sadamad, veeteed, kaubalaevastik ja laevasõit	„ 102, 1925.	„ 2,50
„ III. Raudtee, post, telegraf ja telefon Eestis	„ 64, 1925.	„ 2.—
„ IV. Väliskaubandus 1924 a.	„ 22+92, 1925.	„ 3.—
„ V. Tööstus Eestis	„ 80, 1926.	„ 2,50
„ VI. Riigiraudteed 1924 a.	„ 38, 1926.	„ 2.—
„ VII. Väliskaubandus 1925 a.	„ 109, 1926.	„ 3,25
„ VIII. Väliskaubandus 1926 a.	„ IV+104, 1927.	„ 3,25
„ IX. Aktiiseltside, osalühaste ja ühisteg. asut. ariseseud I. I. 1926	„ 32+34, 1927.	„ 2.—
„ X. Väliskaubandus 1927 a.	„ 106, 1928.	„ 3,25
„ XI. Eesti väliskaubandus 1923 a.	„ 120, 1929.	„ 3,50
„ XII. Väliskaubandus 1929 a.	„ 152, 1930.	„ 5.—
„ XIII. Väliskaubandus 1930 a.	„ 144, 1931.	„ 5.—
„ XIV. Väliskaubandus 1931 a.	„ Triikis	„ 5.—

ESTI PÖLLUMAJANDUS

Vihk I. Eesti põllumajandus I	Lhk. 290, 1923.	Kr. 5.—
„ II. Eesti põllumajandus II	„ 132, 1924.	„ 2,25
„ III. Loomapidamine Eestis 1924	„ 17+105, 1925.	„ 1,50
„ IV. Eesti põllumajandus 1925 a.	„ 3+201, 1926.	„ 3.—
„ V. Eesti põllumajandus 1926 a.	„ VIII+254, 1927.	„ 3.—
„ VI. Eesti põllumajandus 1927 a.	„ VIII+207, 1928.	„ 2,75
„ VII. Eesti põllumajandus 1928 a.	„ VIII+218, 1929.	„ 2,75
„ VIII. Eesti põllumajandus 1929 a.	„ VIII+264, 1930.	„ 3,50
„ IX. Eesti põllumajandus 1930 a.	„ VIII+239, 1931.	„ 3,50

Lhk B. 1. Üldrahvalgemise ealkokkuvõtted	„ 78, 1923.	Kr. 2.—
2. Sugamed vigaste laste kohta Eestis	„ 164, 1923.	„ 3,75
3. II. Riigikogu valmised	„ 78, 1923.	„ 3.—
4. Eesti väliskaubandus 1921—1922	„ 60+38, 1923.	„ 2,50

5. 1922 a. Üldrahvalgemise andmed

Vihk I. Rahva demograafiline koosseis ja korteriolud Eestis	Lhk. 88, 1925.	Kr. 2.—
„ II. Üleriikline kokkuvõte (tab.)	„ 8+188, 1924.	„ 4.—
„ III. Rahva tööala ja ühiskondline kihitus	„ 88+84, 1925.	„ 3.—
„ IV. Virumaakond	„ 24+52, 1924.	„ 2.—
„ V. Järvamaakond	„ 52+60, 1925.	„ 3.—
„ VI. Harjumaakond ja Tallinn	„ 40+56, 1924.	„ 3.—
„ VII. a) Läänemaakond	„ 20+56, 1924.	„ 2.—
„ b) Saaremaakond	„ 20 56, 1924.	„ 2.—
„ VIII. Pärnumaakond	„ 40+84, 1924.	„ 3,50
„ IX. Viljandimaakond	„ 36+84, 1924.	„ 3,50
„ X. Tartu- ja Valgamaakond	„ 40+92, 1924.	„ 3.—
„ XI. Võru- ja Põlva maakond	„ 30+46, 1927.	„ 3.—
6. 1922 a. Üldrahvalg. andmete läbitöötam. plaan ja tabelite sisu	„ 48, 1923.	„ 1.—
7. Asunaa majapidamised Eestis 1919—23 a.	„ 46+60, 1924.	„ 3,50
8. 1925 a. Põllumajandusliku üleskirjutuse andmed	„ 4+219, 1926.	„ 8,75
9. Statistiline album, v. I. Maa ja rahv. (38 dia- ja kart. värv.)	„ 1925.	„ 6.—
Statistiline album, v. II. Majandus (24 dia- ja kart. värv.)	„ 1926.	„ 6.—
Statistiline album, v. III. Põllumajandus, 112 lhk. (joonised, fotod ja tekst)	„ 1928.	„ 7,50
10. III Riigikogu valmised	„ 48, 1927.	„ 1,75
11. Karjajamajandus ja karjasaaduste turg välismaal ja Eestis	„ 72, 1928.	„ 1,75
12. IV Riigikogu valmised	„ 52, 1929.	„ 1,75
13. 1929 a. põllumajandusliku üleskirjutuse andmed, vihk I	„ XI+235, 1930.	„ 7,50
14. 1929 a. põllumajandusliku üleskirjutuse andmed, vihk II	„ IV+95+44, 1932.	„ 3.—
15. Eesti 1920—1930. Arvuline ülevaade (lühikõites)	„ XV+405, 1931.	„ 7.—

LHK F. ESTI STATISTIKA KUUKIRI:

1922 a. Nr. 1—11 hind kokku Kr. 10.—	1926 a. Nr. 40—61 hind kokku Kr. 15.—	1930 a. Nr. 98—109 hind kokku Kr. 15.—
1923 „ „ 12—21 „ „ 15.—	1927 „ „ 62—73 „ „ 15.—	1931 „ „ 110—121 „ „ 15.—
1924 „ „ 22—33 „ „ 15.—	1928 „ „ 74—85 „ „ 15.—	1932 „ „ 122—125 lga nr. „ „ 1,50
1925 „ „ 34—45 „ „ 15.—	1929 „ „ 86—97 „ „ 15.—	